

ВЕРНЕР ГИТТ

ВЪПРОСИ

КОИТО СЕ ЗАДАВАТ МНОГО ЧЕСТО

clv

На моя син Карстен

Вернер Гитт

Въпроси
които се
задават много често

Издателство **ВЕРЕН**
п.к.91,София1408

clv

Christliche
Literatur-Verbreitung e.V.
Postfach 110135 · 4800 Bielefeld 11

Авторът: Проф. д-р инж. Вернер Гитт е роден през 1937 год. в Райнек, Източна Прусия. От 1963 до 1969 год. следва инженерство във Висшето техническо училище в ХанOVER, което завършва като дипломиран инженер. От 1968 до 1971 год. той е асистент в института по техника на автоматичното регулиране към Висшето техническо училище в Аахен. След двугодишна изследователска работа, защитава докторска дисертация. След 1971 год. ръководи отдела по обработка на данни във Федералния институт по техническа физика (ФИТФ) в Брауншвайг. През 1978 год. става директор и професор във ФИТФ. Занимал се е с научни проблеми в областта на информатиката, числените методи и техниката на автоматичното регулиране. Публикувал е резултатите си в многобройни научни трудове. От 1966 год. е женен за съпругата си Марион. През септември 1967 год. се ражда Карстен, а през април 1969 год. – Рона.

Ако не е споменато друго, библейските цитати са от българския превод на Библията от 1924 г.
По предложение на автора, съкращенията на имената на библейските книги са дадени на последна страница.

© 1989 на немското издание
CLV • Christliche Literatur-Verbreitung
Postfach 110135 • 4800 Bielefeld 11
Превод от немски: Ваня Димитрова
Предпечатна подготовка: Издателство ВЕРЕН
София 1408 • п. к. 91
Корица: Dieter Otten, Bergneustadt
Типография: Ebner Ulm

ISBN 3-89397-703-1

Съдържание

Предговор	11
1. Въпросът за Бога (ВБ)	14
ВБ1: Откъде въобще мога да знам, че има Бог?	14
ВБ2: Къде е Бог?	14
ВБ3: Какво означава Бог? – Б.О.Г.?	15
ВБ4: Защо не можем да видим Бога?	16
ВБ5: Наистина ли Бог е Бог на любовта, щом като допуска по света да има толкова мъка?	16
ВБ6: Не е ли виновен за всичко Бог?	18
ВБ7: В Старозаветното време Бог е изисквал изтребването на цели народи, а в Проповедта на планината се казва: любете враговете си. Различен ли е Бог на Стария Завет от Бог на Новия Завет?	18
ВБ8: Бог ли е създал злото?	20
ВБ9: Може ли Бог да се учи?	21
ВБ10: Действително ли е съществувал Исус? Той Божи Син ли е?	21
ВБ11: Каква е връзката между Бог и Исус? Това една личност ли е или две, от които едната е по-високопоставена от другата? На кого да се молим?	23
2. Въпроси към Библията (ВББ)	27
ВББ1: Библията все пак е написана от хора, и затова е относителна. Как можете да твърдите, че тя е от Бога, и че всичко в нея е вярно?	27
ВББ2: Как мога да проверя дали Библията е вярна?	29

ВББ3: По какво се различава Библията от всички останали книги в световната литература?	31
ВББ4: Има ли днес нови послания като допълнение към Библията? Бог не е ли по-велик от Писанието, за да говори директно на някого?	34
3. Въпроси относно сътворението, науката и вярата (BC)	37
BC1: Има ли произход от неживата природа към живите организми?	37
BC2: Каква е възрастта на земята и вселената? Има ли научен метод за определяне възрастта на земята? Какво мислите за метода с C-14?	39
BC3: Как става така, че при една млада вселена светлината от обекти, които са отдалечени на милиони светлинни години, е могла вече да достигне до земята? Не би ли трябвало да приемем една възраст, отговаряща най-малко на времето, което трябва да пропътува един светлинен лъч, за да дойде до нас?	42
BC4: Какво е отношението на Дарвин към Бога?	44
BC5: При високото спортно майсторство се получават резултати, които преди не са били възможни. Това не е ли доказателство за еволюция?	46
BC6: Може ли Библията да се приема сериозно от науката, щом като тя използва представи за света, които са отдавна отживели?	47
BC7: Какво можем да кажем за структурата на нашата вселена?	49
BC8: Защо не намираме, загиналите при потопа хора като фосили?	50

BC9: Колко е траел един ден от Сътворението?	51
BC10: Има ли две противоречащи си едно на друго сведения за Сътворението?	52
BC11: Възможно ли е било да се поберат динозаврите в Ноевия ковчег?	55
BC12: Коя е научната аргументация по ваше мнение, която най-добре доказва Сътворението и опровергава еволюционното развитие?	56
4. Въпроси относно спасението (ВСП)	60
ВСП1: Как получаваме това благословение – чрез вяра или чрез дела?	60
ВСП2: Защо Бог е измислил метода на кръста за изкуплението? Не е ли бил възможен и друг метод?	61
ВСП3: Как е възможно Исус да е умрял преди 2000 години за грехове, които извършваме сега?	63
ВСП4: Не би ли било по-ефективно, ако Исус беше страдал само за греховете на хората, които молят за прошка, вместо за греховете на целия свят?	64
ВСП5: Въз основа на жертвената смърт на Исус Христос Бог предлага прощение на греховете на всички хора. Защо тогава Бог да не даде генерална линия за всички тях?	66
ВСП6: Според мен има възможност за спасение и след смъртта. Божията благодат би трябвало да е по-голяма от това, което казвате?	66
ВСП7: Какво става с децата, които са умрели твърде рано, за да могат да вземат някакво решение? Какво става с пометнатите и душевно болните? Те изгубени ли са?	73

ВСП8: Длъжен ли беше Юда да предаде Исус, за да се осъществи спасението?	75
ВСП9: Мога ли да родя дете, след като знам, че вероятността то да бъде изгубено е 50%? (Въпрос на млада жена, наскоро повярвала)	76
ВСП10: В Библията пише, че Бог предопределя съдбите на хората. Можем ли тогава да говорим за свободна воля, след като решенията за спасение или смърт са взети отдавна?	78
ВСП11: Можете ли научно да докажете, че има ад?	81
5. Въпроси относно религиите (ВР)	83
ВР1: Има толкова много религии. Не е възможно всички те да са погрешни. Не е ли прекалено, когато християнството твърди, че е единственият път към вечния живот?	83
ВР2: Не се ли молят християните и мюсюлманите на един и същ Бог? (Въпрос на един мюсюлманин)	84
ВР3: По какво мога да позная, че евангелието не е религия, а има божествен произход?	86
6. Въпроси относно живота и вярата (ВЖ)	88
ВЖ1: Защо живеем?	88
ВЖ2: Какъв е смисълът на живота?	88
ВЖ3: Как да съвместя ежедневния си живот с вярата?	91
ВЖ4: Имам постоянно повтарящи се сънища, които ме измъчват. Какво да мисля за това?	96
ВЖ5: Какво е грях?	97
ВЖ6: Позволено ли е според Библията неженени двойки да живеят заедно?	

От кой момент двойката е женена: след решението на двамата да живеят заедно; след първото интимно общуване; или след гражданското или църковно бракосъчетание?	98
ВЖ7: Да вярваш не означава да „знаеш“; как така представяте вярата като нещо сигурно?	103
ВЖ8: Необходим ли е външен белег за новорождението?	104
ВЖ9: Вие говорите така, сякаш самият Бог Ви е изпратил. Как го постигате?	105
ВЖ4: Какво мислите за генното инженерство?	106
ВЖ11: Как е постъпвал Исус с комарите и осите? Дали ги е убивал?	107
7. Въпроси относно смъртта и вечността (ВВ)	110
ВВ1: Има ли живот след смъртта?	110
ВВ2: Какво представлява вечният живот? Как можем да си го представим?	110
ВВ3: Кога започва истинският вечен живот?	112
ВВ4: Как можем да си представим небето?	112
ПРИЛОЖЕНИЕ	116
Забележки към Библията	116
I. Основни тези на Библията	116
I.1 За произхода на Библията	116
I.2 За истинността на Библията	118
I.3 За проверката на библейската истина	119
I.4 За тематиката на Библията	121
I.5 За сведенията на Библията	123
I.6 За стойността на библейските сведения	129
I.7 За разбираемостта и разбирането на Библията	131
I.8 За точността на библейските сведения	132

I.9 За времевата рамка на библейските сведения	133
I.10 Ключът към Библията: обръщането към Исус Христос	134
I.11 Заключение	139
II. Принципи на тълкуване на Библията	140
III. Защо трябва да четем Библията?	144
IV. Как да четем Библията?	147
V. Десет благословения за тези, които четат Библията (читатели и изпълнители на Словото)	149
Из личния живот на автора	151
Списък на цитираната литература	159
Обяснение на използваните съкращения на книгите от Библията	160

Предговор

Идея на книгата: Идеята за тази книга възникна по време на една евангелизационна поредица, провеждана от автора в автентичната среда на мюнхенския дом на модата *Мюлхойзер*. Модистът *Харо Мюлхойзер* предостави първия етаж от магазина си за поредицата, всяка вечер в продължение на една седмица. Това означаваше: всяка вечер прибиране на дрехите и щандовете, подреждане на 250 стола, четене на лекцията, след това отново прибиране на столовете и подреждане на щандовете, за да може на другата сутрин персоналът да окачи дрехите. Столовете бяха твърде недостатъчни, но меките килими и стъпалата служеха като допълнителни места за сядане. По този начин безпроблемно се намираще място за около 350 човека. Поради централното място на магазина в мюнхенската пешеходна зона (само на няколко метра от кметството и *Фрауенкирхе*), голяма част от посетителите бяха от нехристиянски среди. Имаше възможност, също така, след събранието да се задават въпроси по изнесената лекция, от което се възползваха доста хора. По този начин възникваха въпроси, изискващи разяснение, преди да бъде взето решение за вярата.

Вид на въпросите: Настоящата книга съдържа редица въпроси от тези, които бяха зададени в Мюнхен. Освен това, добавени са и отговори на въпроси, задавани на автора при подобни мероприятия на други места. От години той ръководи „часа на въпросите“ на младежките християнски събирания в Алден, където също му бяха задавани многобройни въпроси. Общото за всички въпроси, засегнати в книгата е, че това са действително задавани въпроси. Така че, настоящата книга не предлага една разходка по Библията за посветени посредством тези въпроси, а се опитва сериозно да погледне на проблемите,

които занимават съмняващите се, питащите и търсещите. Касае се не просто за събиране на любопитни теологични въпроси или теоретизиране, а за основни въпроси, задавани от търсещи хора, възникващи в практиката на изнасянето на лекции. Там, където е възможно са включени и оригинални самостоятелни въпроси.

Метод на отговарянето: Разкритата от древните гърци логика се оказа толкова успешна в точните науки, че дори беше направен опит да се приложи този начин на мислене и в други области. Епохата на просвещението беше завладяна от това погрешно схващане, което имаше като следствие критическата позиция по отношение библейската вяра. Ако засега в тази книга въпроси бяха от областта на математическите и природните науки, то апаратът на логиката би ни помогнал. Но при изложените тук проблеми, въпросите на съществуването играят основна роля и не се поддават на чисто логическа обработка. Философията също не е в състояние да ни помогне. Философът *Ханс Ленк* от Карлсруе признава откровено:

„Философията рядко дава окончателни и съдържателни решения; тя поражда въпроси, а не материали и резултати. За нея перспективата на един проблем е много по-важна, отколкото частичното решение на някой стар въпрос.“

Бог иска и може да ни води във всяка истина – както в мисленето ни, така и в действията, и вярата ни. Решаващата мяра за всичко е оторизираното от Бога слово, което е пред нас под формата на Библията. Този извор не може да се замени с никакво човешко произведение. Тъй като отговорът на всички въпроси в основата си зависи от тази мяра, в подробното приложение съм се спрял на същността и принципите на тълкуването на Библията. Обобщението във вид на тезиси се появява първоначално тук и има за цел

да предаде принципа, необходим при работата с нея.

От съображения за пестеливост, отговорите не винаги са представени изчерпателно; освен това, трябваше да бъде направен субективен избор от многобройните зададени въпроси.

Поради съдържателната връзка между тях, при отговорите са неизбежни някои припокривания. За по-добра нагледност, въпросите са подредени по теми. Някои от тях намират отговора си директно в Библията, защото това са най-подходящите думи. Други въпроси също намират отговора си в Библията, но това става посредством заключения, направени въз основа на дадените библейски текстове. Изводите до голяма степен зависят от познаването на Библията и индивидуалните способности да се намират други отговори в дадените библейски откъси. По правило, без отговор остават въпросите със „защо?“. Те също ще го получат, когато вярата стане видима действителност.

Благодарности: Благодарен съм на любимата ми съпруга, която ми даде ценни указания при критичния преглед на ръкописа и пое трудната работа по напечатването му с нашия домашен компютър.

Нашата молитва е, с настоящата книга да помогнем на търсеция във въпросите на съществуването и вярата.

1. Въпросът за Бога (ВБ)

ВБ1: *Откъде въобще мога да знам, че има Бог?*

ОБ1: Няма народ или племе на земята, където хората да не вярват под някаква форма в някакъв бог, дух или същество, стоящо над тях. Това се отнася и за изолираните племена в джунглата, които никога не са имали контакт с друга култура, а още повече с евангелието. Защо е така? Ние всички имаме умствената способност да заключаваме за невидимия Творец от чудесните творения на видимото мироздание. Никой не вярва, че една кола, един часовник или дори едно копче, или кламер са възникнали от само себе си. Затова Павел пише в Новия Завет: „Понеже от създанието на това, което е невидимо у Него, *сиреч* вечната Му сила и божественост, се вижда ясно, разбираемо чрез творенията; така щото *човеците* остават без извинение.“ (Римл. 1:20) От творенията, (природата), можем само да узнаем, че Бог съществува, и да заключим за Неговата сила и неизмеримо богатство от идеи, но не и за Неговата същност (например любов, живот, милост, доброта). Затова ни е дадена Библията.

ВБ2: *Къде е Бог?*

ОБ2: Според нашите човешки представи ние се опитваме пространствено да локализираме Бога. За това намираме подобни сведения както при езическите представи за Бога от древността, така и в новоезическите. Гърците вярваха, че техните богове живеят на планината Олимп, а древните германци ги локализираха във Валхал. *Лаплас* твърди: „Аз изследвах цялата вселена, но никъде не открих Бога.“ Подобни са заключенията и на съветски космонавти: „Аз не срещнах Бога при моя полет“ (*Николаев*, 1962 г. с

Восток III). В светлината на Библията всички тези изказвания са изцяло погрешни, защото Бог е извън пространството. Той, Който е създал пространството, не може да бъде част от пространството. Още повече, че Той прониква във всяка негова част: Той е вездесъщ. Точно това обяснява и Павел на атиняните-езичници в Ареопага: „Защото в Него живеем, движим се и съществуваме“ (Деян. 17:28). Псалмистът също осъзнава тази реалност, тъй като заявява: „Издирваш ходенето и лягането ми, ... Ти си пред мен и зад мен, И турил си върху мене ръката Си.“ (Псалм 139:3+5) Тук също се разкрива пълното проникване на Бога. Математическата представа за многоизмерни пространства (нашето пространство има само 3 измерения) би могла да ни помогне при въпроса: „Къде е Бог“. n -измерното пространство е подмножество на $(n+1)$ -мерното пространство. По този начин 4-измерното пространство не може да се обхване от 3-измерното, но изцяло го прониква. Това съдържание се описва в Библията в 3. Царе 8:27: „Но наистина ли Бог ще обитава на земята? Ето небето и небето на небесата не са достатъчни да Те поберат.“

ВБЗ: *Какво означава Бог? – Б.О.Г.?*

ОБЗ: Думата „Бог“ не е акроним, т.е. дума, състояща се от началните букви на повече думи, като НЛО (неидентифициран летящ обект). Бог непрекъснато се е откривал на хората с нови имена, които със значението си описват Божията същност (приведените библейски стихове посочват първоначалната поява на тези имена):

Елохим (Бит. 1:1; Бог – множествено число, за да се изрази триединството на Отца, Сина и Светия дух)

Елоах (41 пъти в книга на Йов, иначе само на отделни места; Бог – единствено число на Елохим)

Ел (Бит. 33:20; Бог, Всемогъщият)

Ел-Олам (Бит. 21:33; вечният Бог)
Ел-Рой (Бит. 16:13; Бог, Който ме вижда)
Ел-Шадай (Бит. 17:1; всемогъщият Бог)
Иеова (Бит. 2:4; според Изх. 3:14-15 „Аз съм Този, Който съм“)
Иеова-Рафека (Изх. 15:26; Иеова, твоят Изцелител)
Иеова-Нисий (Изх. 17:15; Иеова, мое знаме)
Иеова-Ире (Бит. 22:13-14; Иеова ще промисли)
Иеова-Шалом (Съд. 6:24; Иеова е мир)
Иеова-Зидкену (Ерем. 23:6; Иеова, наша справедливост)
Иеова-Шама (Езек. 48:35; Иеова е там)
Иеова-Рой (Пс. 23:1; Иеова, моят пастир)
Иеова-Саваот (Господ на силите)
Адонай (Бит. 15:2; Господарю мой, 134 пъти в Стария Завет)
(Лит.: *Абрахам Майстер*: Лексикон на библейските имена, Пфафикон, 1970)

ВБ4: *Защо не можем да видим Бога?*

ОБ4: Първите, създадени от Бога хора, Адам и Ева, живееха в общение с Него и можеха да Го виждат лице в лице. С грехопадението човекът се отдели от Бога. Той е един свят Бог, Който мрази всеки грях, и поради това първоначалното общение се прекратява. „Който сам притежава безсмъртие; обитавайки в непристъпна светлина, Когото никой човек не е виждал, нито може да види“ (1. Тим. 6:16). Затова ние ще можем да видим Бога, едва когато след смъртта си отидем в Неговия дом. Пътят до там е възможен само чрез Господ Исус: „Никой не дохожда при Отца, освен чрез Мене“ (Йоан 14:6).

ВБ5: *Наистина ли Бог е Бог на любовта, щом като допуска по света да има толкова мъка?*

ОБ5: Преди грехопадението нямаше нито смърт, нито болка, нито мъка, нито изобщо каквото и да било от това, което днес измъчва хората. Бог беше създал всичко така, че човекът да живее в идеални условия. Чрез свободния си избор човекът тръгна по свои пътища, които го отделяха от Бога. Защо Бог ни е дал такава голяма свобода на избора, не можем да обясним. Ние обаче твърдо вярваме, че който се отдалечи от Бога, изпада в нужда. До ден днешен всички ние повтаряме този горчив опит. Някои хора са склонни да приписват вината на Бога, но нека си припомним, че не Бог, а човекът е причината за това. Ако през нощта, пътувайки по магистралата, изключим светлината на фаровете и така причиним тежка злополука, не бива да обвиняваме производителя на автомобила. Конструктивно той е дал възможност за осветление, но ако ние съзнателно го изключим, вината си е само наша. „Бог е светлина“ (1. Йоан 1:5) и когато се отправяме в тъмнината, далеч от Бога, не бива да обвиняваме Твореца, защото Той ни е създал да бъдем близо до Него. Бог е и си остава Бог на любовта, защото Той направи нещо невероятно: даде собствения Си Син, за да ни изкупи от ситуацията, която ние сами си причинихме. В Йоан 15:13 Исус казва за Себе Си така: „Никой няма по-голяма любов от това, щото да даде живота си за приятелите си“. Има ли по-голяма любов от тази? Направено ли е нещо по-голямо за хората от делото на Голгота: Кръстът е върхът на Божията любов.

Всички ние – вярващи или невярващи – живеем в падналия свят, в който мъката във всички нейни прояви е основна съставна част. Неизяснени за нас остават и личните страдания. Защо при един човек всичко е наред, а друг е засегнат от нужда и тежка болест? Често пъти вярващият трябва да страда дори повече от безбожника, както твърди псалмистът:

„Защото завидях на надменните, като гледах благоденствието на нечестивите. Понеже не се притес-

няват при умирането си, но тялото им е тлъсто. Не са в *общите* човешки трудове, нито са измъчвани като *другите* човеци“ (Пс. 73:3-5).

След това обаче, той намира предназначението на своето лично страдание, което не е наказание за някакви грехове, и не се пазари с Бога, а се държи здраво за Него:

„Обаче аз винаги съм с Тебе, Ти ме хвана за дясната ми ръка. Чрез съвета Си ще ме водиш, и подир това ще ме приемеш в слава. Чезне плътта ми и сърцето ми; но Бог е сила на сърцето ми и вечния ми дял“ (Пс. 73:23, 26).

ВБ6: *Не е ли виновен за всичко Бог?*

ОБ6: Когато, след грехопадението, Бог потърси сметка от Адам, той посочи Ева: „Жената, която си ми дал за другарка, тя ми даде от дървото, та ядох“ (Бит. 3:12). След това Бог попита жената, но тя също опита да се оправдае: „Змията ме подмами та ядох“ (Бит. 3:13). По отношение на собствената ни вина ние показваме забележително поведение: винаги я отклоняваме от себе си, докато най-накрая не обвиним и самия Бог. Точно в този момент става невъобразимото: в Исус Бог взема цялата вина върху себе си: „Който за нас направи грешен Онзи, Който не е знаел грях“ (2. Кор. 5:21). Божията присъда над греха на света се изля над Божия Син. Божият гняв се стовари над Него с цялата си сила: слънцето се скри за 3 часа, и Той наистина беше напуснат от Бога – Той, „Който даде себе си за нашите грехове“ (Гал. 1:4), за да можем ние да бъдем освободени от тях. Това е манифестът на Божията любов. Няма по-добро послание от евангелието.

ВБ7: *В Старозаветното време Бог е изисквал изтребването на цели народи, а в Проповедта на планината*

се казва: любете враговете си. Различен ли е Бог на Стария Завет от Бог на Новия Завет?

ОБ7: Някои хора смятат, че в Стария Завет (СЗ) Бог е Бог на гнева и отмъщението, а в Новия Завет (НЗ) Той е Бог на любовта. Това схващане лесно може да се обори чрез следните стихове от СЗ и НЗ: В Еремия 31:3 Бог казва: „Наистина те възлюбих с вечна любов, затова продължих да ти показвам милост“, а в НЗ, в Евреи 10:31: „Страшно е да падне човек в ръцете на живия Бог“. Бог е както гневният Бог към всеки грях, така и любещият Бог към всеки, който иска да се покае. Това свидетелство може да се намери и в НЗ, и в СЗ, защото Бог винаги е Същият. При Него няма „изменение или сянка от промяна“ (Як. 1:17). Също така непроменен е и Божият Син: „Исус Христос е същият вчера, днес и до века“ (Евр. 13:8).

Библията е пълна с примери за това, как Бог осъжда греховете на хората и как, от друга страна, опазва Своите Си. Потопът погълна цялото човечество поради неговите грехове, но 8 човека бяха спасени. Също така при страшния съд по-голяма част от човечеството ще загине, защото е вървяла по широкия път на проклятието (Мат. 7:13-14). Бог даде Обетованата земя на Своя народ, но при Изхода от Египет евреите бяха нападнати от амаличаните. Във Второзаконие 25:17-19 над амаличаните е произнесена присъдата за изстребление, която по-късно Саул трябваше да изпълни по Божия заповед (1. Царе 15:3). В Новозаветното време Анания и Сапфира бяха умъртвени, защото не казаха цялата истина (Деян. 5:1-11). От тези примери можем да се поучим, че Бог взема греховете ни много по-сериозно, отколкото ние си мислим. В това отношение Бог също е останал неизменен. Той мрази всеки грях и осъжда всяко провинение. И днес Той също би могъл да унищожи цели народи. Ние, немците, съгрешихме против Бога по особено тежък начин, защото по времето на Третия райх нашият народ разработи цяла програма

за унищожаването на Неговия народ. Разделянето на Германия и загубата на източните области е ясната Му присъда. Бог би могъл да унищожи и целия ни народ, но милостта Му беше толкова голяма, че Той не го направи, може би заради останалите вярващи. Содом и Гомор не биха били унищожени, ако в тях се бяха намерили поне 10 праведника (Бит. 18:32). Това, че съдът не става веднага, е израз на Божията милост. Веднъж обаче всеки човек трябва да даде отчет за живота си – както вярващият, така и невярващият (2. Кор. 5:10; Евр. 9:27; Откр. 20:11-15).

ВБ8: *Бог ли е създал злото?*

ОБ8: В Първото послание на Йоан четем, че „Бог е светлина и в Него няма никаква тъмнина“ (1:5). „Както е съвършен и вашият небесен Отец“ (Мат. 5:48), ангелите прогласяват „Свят, свят, свят е Господ на Силите“ (Ис. 6:3). Той е „Отец на светлините“ (Як. 1:17), и от Него не може да идва никакво зло. Библията разкрива произхода на злото във връзка с падението на Сатана, който някога е бил херувим, ангел на светлината и е искал да остане „подобен на Всевишния“ (Ис. 14:14). В Езекиил 28:15-17 е описана неговата гордост и падение:

„Ти беше съвършен в постъпките си от деня, когато бе създаден, догдето се намери беззаконие в тебе. От много голямата ти търговия напълниха *всичко* сред тебе с насилие, и ти съгреши; затова те отхвърлих като скверен от Божия хълм, и те изтребих отсред огнените камъни, херувиме засеняващи! Сърцето ти се надигна поради хубостта ти; ти разврати мъдростта си поради блясъка си; Аз те хвърлих на земята...“

Тъй като първата човешка двойка се поддаде на изкушението, тя попадна под властта на греха. Така злото влезе в мирозданието. Очевидно по този начин

Сатана успя да проникне и да завладее света: „Защото нашата борба не е срещу плът и кръв, но срещу началствата, срещу властите, срещу духовните сили на нечестието в небесните места“ (Ефес. 6:12).

ВБ9: *Може ли Бог да се учи?*

ОБ9: Според дефиницията, ученето е усвояването на неизвестно знание. Тъй като Бог знае всичко (Пс. 139:2; Йоан 16:30), за Него няма нищо ново, което Той да трябва да научи. Като Господар над пространството и времето, на Него са Му известни в еднаква степен както миналото, така бъдещето. Ние сме тия, които се учат. В Библията Бог ни разкрива Своето всезнание, показвайки ни бъдещите събития чрез пророците.

ВБ10: *Действително ли е съществувал Исус? Той Божи Син ли е?*

ОБ10: Оповестяването на идването на Исус на този свят е едно от най-забележителните пророчества. СЗ предсказва в подробности Неговото месторождение във Витлеем (Мих. 5:2; Лука 2:4); Неговото родословие (2. Царе 7:16; Мат. 1:1-17); това, че Той е едновременно и Син Божи (Пс. 2:7; 2. Царе 7:14 и Евр. 1:5), и Син Човешки (Дан. 7:13 и Лука 21:27), Неговото дело (Ис. 42:7 и Йоан 9); причината за Неговото изпращане (Ис. 53:4-5 и Марк 10:45); предаването Му за 30 сребърника (Зах. 11:12 и Мат. 26:15); Неговите страдания и смърт на кръста (Пс. 22 и Лука 24:26); а също така и Неговото възкресение (Ос. 6:2 и Лука 24:46). Чрез ясно определения период от 400 години между последната книга на СЗ и Новозаветното време, изпълнените се пророчества за Христос придобиват особено впечатлителна тежест по отношение на поставения по-горе въпрос. За живота на Исус свидетелстват също и небиблейски източници, като

например римският историк *Тацит*, римският придворен *Светоний* от времето на император *Адриан*, римският управител на Витиния и Мала Азия *Талий* и еврейският историк *Йосиф Флавий* (род. 37 г. н. е.), от които е следният убедителен цитат:

„По това време живееше Исус, един мъдър човек, ако изобщо можем да го наречем човек. Той именно извърши невероятни дела и беше учител на всички хора, които с радост приемаха истината. Така Той привлече много юдеи, а също и много езичници. Той беше Христос. И въпреки че *Пилат*, подбуден от водачите на нашия народ, Го осъди на смърт чрез разпятие, неговите по-раншни последователи Му останаха верни. Защото Той им се яви жив на третия ден, както Божиите пророци бяха предсказали това и хиляди други чудни неща за Него“ (Юдейски хроники XVIII. 3. 3)*.

Сам Бог потвърждава Исус като Свой Син (при кръщението: Мат. 3:17; на планината на преображението: Марк 9:7); а ангелът провъзгласява Неговото рождение като „Син на Всевишния“ (Лука 1:32). Господ Исус представя себе си пред Пилат (Мат. 26:63-64) и пред Каяфа (Лука 22:70) като Божи Син, а същото свидетелстват и различни мъже, и жени от Библията:

- Петър: „Ти си Христос, Син на живия Бог“ (Мат. 16:16).
- Йоан: „Ако някой изповяда, че Исус е Божият Син, Бог пребъдва в него и той в Бога“ (1. Йоан 4:15).
- Павел: „Животът, който сега живее в тялото, живее го с вярата, която е в Божия Син“ (Гал. 2:20).
- Марта от Витания: „Да, Господи, вярвам, че Ти си Христос, Божият Син, Който има да дойде на света“ (Йоан 11:27).
- Натанаил: „Учителю, Ти си Божи Син, Ти си

* Превод от немски – бел. пр.

- Израилев Цар“ (Йоан 1:49).
- Римският стотник при разпятието: „Наистина, Той беше Син на Бога“ (Мат. 27:54).
 - Етиопският придворен: „Вярвам, че Исус Христос е Син Божий“ (Деян. 8:37).

Дяволът също знае, че Исус е Син Божи (Мат. 4:3-6) и демоните трябва да Го признаят за Син Божи (Мат. 8:29).

Това, че Исус е Син Божи, още по онова време е съблазън както за фарисеите и първосвещениците (Марк 14:53-65), така и за отхвърления народ (Йоан 19:7), като дори до днес този факт е трън в очите на мюсюлманите и юдеите. Той не би могъл да бъде наш Спасител и Изкупител, ако беше само един „брат“ (*Шалом бен хорин*), „Син сред синовете“ (*Царит*), добър човек или социален реформатор, но това стана възможно само, защото Той действително е Син на живия Бог (Мат. 16:16).

ВБ11: *Каква е връзката между Бог и Исус? Това една личност ли е или две, от които едната е по-високопоставена от другата? На кого да се молим?*

ОБ11: Бог не може да се обхване с нашето мислене. Той е извънпространствен и неизследим, затова са ни забранени всякакви картинни представи за Него още в първата заповед. Въпреки това Бог „не е преставал да свидетелства за Себе Си“ (Деян. 14:17), Той ни се е разкрил. Той е *Единият* и *Триединният* Бог едновременно.

1. *Бог е Единият Бог.* Няма никакъв друг Бог, освен Бога на Авраам, Исаак и Яков (Изм. 3:6): „Аз съм първият, Аз и последният и освен Мене няма Бог“ (Ис. 44:6). „И да разберете, че съм Аз, – че преди Мене не е имало Бог и подир Мене няма да има. Аз, Аз съм Господ, и освен Мене няма Спасител“ (Ис.

43:10-11). Затова Заповедта гласи: „Да нямаш други богове освен Мене“ (Изх. 20:3). Представите за Бога на всичките религии са безсъдържателни: „Защото всичките богове на племената са нищожества“ (Пс. 96:5); те са „вятър и посрамление“ (Ис. 41:29).

2. Бог е Триединният Бог. Едновременно с това Бог ни се представя като единство в три личности. Тук не става въпрос за трима различни Богове, а както на много места в Библията се говори, за тризвучие на Божията воля, дело и същност (1. Кор. 12:4-6; Ефес. 1:17; Евр. 9:14). За този триединен Бог се говори по три различни начина с личностна диференциация: Бог-Отец – Исус Христос, Божият Син – Светия Дух. В заповедта за кръщението според Матей 28:19 това е изразено по най-добрия начин. Изразът триединство, който никъде не се среща в Библията, е човешкият опит да се обобщи тази божествена тайна с една дума.

В Исус Бог стана човек. „Словото стана плът“ (Йоан 1:14). Бог стана видим, можеше да се чуе, да се види, да се докосне (1. Йоан 1:1) и да се обхване с вярата (Йоан 6:69). Бог изпрати Исус при нас и Го „постави за умилостивение чрез кръвта Му посредством вяра“ (Римл. 3:25). Така Исус е поставен в особено функционално положение спрямо нас. Ние имаме спасителната вяра, само когато вярваме в Исус Христос. Той отиде за нас на кръста, Той плати за нашата вина, Той ни изкупи (1. Петр. 1:18) и затова трябва да призоваваме Него, за да бъдем спасени (Римл. 10:13). Чрез Исус ние имаме достъп до Отца (Йоан 14:6) и можем да кажем „Авва, Отче“ (Римл. 8:15). Исус е Божият Син, но има същото естество като Бог Отец: „Аз и Отец едно сме“ (Йоан 10:30), затова Той може да каже: „Който е видял Мене, видял е Отца“ (Йоан 14:9). Тома изповядва срещу Възкръсналия: „Господ мой и Бог мой“ (Йоан 20:28). Божествеността и еднаквостта на Неговото естество с това на Отца е изразено чрез следните еднакви имена и дела:

Творец (Ис. 40:28 и Йоан 1:3), Светлина (Ис. 60:19-20 и Йоан 8:12), Пастир (Пс. 23:1 и Йоан 10:11), Първият и Последният (Ис. 41:4 и Откр. 1:17), Изкупител на греховете (Ерем. 31:34 и Марк 2:5), Създател на ангелите (Пс. 148:5 и Кол. 1:16), възхвалява чрез ангелите (Пс. 148:2 и Евр. 1:6). Тъждествеността на Исус с Отца се подчертава също във Филип. 2:6. При превъплъщаването си в човек Той взе и подчинеността на човека. Той живя в пълна зависимост и послушание на Отца. Във връзка с човешкото превъплъщаване на Исус се проявява ясна разлика в ранговете на Бащата и Сина: както мъжа е глава на жената, така и Бог е глава на Христос (1. Кор. 11:3). Сега обаче Господ Исус седи от дясно на Отца и е равнопоставен на Него (Евр. 1:3). Бащата е дал на Сина всяка власт на небето и земята (Мат. 28:18), предал Му е и съда (Йоан 5:22), защото Той е положил всичко в краката Му (1. Кор. 15:27). „Когато казвам, ще Му е било покорено всичко, тогава и Сам Синът ще се покори на Този, Който Му е покорило всичко, за да бъде Бог все във все“ (1. Кор. 15:28).

Светият Дух е също Божествена личност, но с различни функции от Божия Син. Той е наш Утешител (Йоан 14:26) и Ходатай, Той ни помага да разберем истините на Библията (Йоан 14:17), Той се застъпва за нас пред Бога с правилната молитва (Римл. 8:26) и без Него изобщо не можем да приемем Исус като наш Спасител и Господ (1. Кор. 12:3).

Молитвата: Исус учи учениците Си, а заедно с тях и нас, да се молим на Отца (Мат. 6:9-13), и когато апостол Йоан пада изплашен от силата на ангела и иска да му отдаде почит, Божият посланик решително отказва: „Недей! Аз съм съслужител на тебе и на братята ти... Поклони се Богу.“ (Откр. 22:9). Също така молитвата към Исус Христос е не само възможна, но след Неговото идване на този свят е и задължителна. Той самият казва на учениците си: „До сега

2. Въпроси към Библията (ВББ)

Настоящият комплекс от въпроси, който се отнася до валидността и истинността на Библията, е от основно значение. По тази причина в главата се разглеждат само 4 въпроса и според тежестта на тази тематика, техните отговори са по-подробни и изчерпателни.

ВББ1: *Библията все пак е написана от хора, и затова е относителна. Как можете да твърдите, че тя е от Бога, и че всичко в нея е вярно?*

ОББ1: Нека разгледаме въпроса за библейската истина с помощта на един избран пример, който има предимството да може да се описва математически. Библията съдържа 6408 стиха с пророчества, от които 3268 са се изпълнили вече, докато останалите се отнасят до бъдещи събития. Нито едно пророчество не се е сбъднало по начин, различен от предсказания. Няма друга такава книга в световната история. Тук имаме такова съдържание на истина, каквото няма никъде на друго място, което, освен това, може да се изрази и математически. Нека си зададем въпроса, дали е възможно толкова много пророчества да се изпълнят съвсем случайно, т.е. дали тяхното сбъдане може да се обясни без действието на Бога. За целта ще използваме математическия апарат на теорията на вероятностите. В следващия изчислителен модел не се съобразяваме с това, че понякога повече стихове описват едно пророчество, а може и един стих да съдържа повече пророчества. Също така не влиза в сметката, че някои пророчества се споменават многократно. Тези опростявания на модела се компенсират по-нататък при изчисляване на основната вероятност.

Ако приемем твърде високата вероятност $p = 0,5$ за

нищо не сте искали в Мое име; искайте и ще получите“ (Йоан 16:24) и „Ако поискате нещо в Мое име, това ще сторя“ (Йоан 14:14). Колосяни 3:17 обобщава всички наши думи и дела, а с това и молитвите ни към Христос: „И каквото и да вършите, словом или делом, *вършете* всичко в името на Господа Исуса, благодарящи чрез Него на Бога Отца“. Исус е единственият Посредник между Бога и човека (1. Тим. 2:5) и затова ние можем да се обърнем с молитва към Него. Първият мъченик Стефан е описан като човек, „пълнен със Светия Дух“ (Деян. 7:55). До нас е достигнала неговата молитва към Исус: „Господи Исусе, приеми духа ми“ (Деян. 7:59). Също така, по време на живота Му на земята, Господ Исус е бил почитан като Бог и Той е приемал това: прокаженият (Мат. 8:2), изцеленият слепороден човек (Йоан 9:38) и учениците Му (Мат. 14:33) се покланят пред Него. В Библията това е най-висшият израз на преклонение и обожание. За молитва към Светия Дух в Библията не намираме никакви указания.

случайно събъждане на отделно пророчество, то общата вероятност w за събъдналите се досега 3268 може да се пресметне математически точно. Тя възлиза на $w = 2^{-3268} = 1,714 \times 10^{-984}$. Пророческите твърдения са от такъв характер, че събъждането на описано събитие математически би могло да се формулира като 1 към 1000 до 1 към няколко милиона. С допускането $1 : 2 (= 0,5)$ виждаме, че това не може да бъде случайно. За сравнение на стойностите за w нека разгледаме някои от съществуващите системи за тото. Ако вероятността за улучване на шестлица в популярното тото „6 от 49“, т.е. от 49 полета с нарастващ номер – възлиза на $1 : 14$ милиона, то нека си зададем въпроса: с колко полета би трябвало да се разшири един тото фиш, при който също трябва да познаем 6 числа, за да спечелим, за да достигнем до тази вероятност, която ни дава случайното изпълняване на 3268 пророчества? Какво бихме могли да предложим?

а) големината на игрище за тенис?

На повърхнина $A = 1,525 \times 2,74 \text{ m}^2 = 4,178 \text{ m}^2$ се съдържат $L = 167\,140$ полета с големината на тези, които са на обикновения фиш.

б) големината на футболно игрище?

При $A = 7350 \text{ m}^2$ са възможни $459\,375\,000$ полета.

в) повърхността на цялото земно кълбо?

При $A = 510$ млн. km^2 са възможни $L = 31,3653 \times 10^{18}$ полета, при което 10^{18} означава един трилион или един милион билиарди.

Ако пресметнем вероятността при L номерирани полета да изтеглим 6 печеливши, то за горните повърхности се получават следните стойности:

а) $w = 1:0,4 \times 10^{30}$ или $2,5 \times 10^{-30}$

б) $w = 1:1,3 \times 10^{49}$ или $7,66 \times 10^{-50}$

в) $w = 1:1,3 \times 10^{114}$ или $7,56 \times 10^{-115}$

С помощта на стойностите за w виждаме, че сравне-

нията от а) до б) са напълно достатъчни. Математическият резултат за броя на полетата просто спира дъха! Дори и да вземем на помощ общия брой на всички атоми във вселената 10^{80} , който сам по себе си е непредставим: това е 1 с 80 нули или числото 10 милиарда умножено 8 пъти по себе си. Свръхъастрономическото число $2,74 \times 10^{164}$ полета се получава при друго надминаващо представите ни сравнение: ако си представим толкова вселени, еднакви по големина на нашата, колкото атоми се съдържат в нея, то общият брой на всички атоми във всички тези вселени ще бъде с 27 400 пъти по-малък от необходимия брой на полетата във фиша (Г1: 139).

От горните разсъждения можем да направим един единствен извод: пророчествата имат божествен произход. Те не могат да идват от човек. Изчисленията ни водят до такъв резултат, който Исус в молитвата Си към Отец (често наричана погрешно „първосвещеническа молитва“, въпреки че тук не става въпрос за първосвещеническа служба, т.е. покриването на греховете на хората) свежда до простата формула: „Твоето слово е истина“ (Йоан 17:17). Така че, Библията не може да има човешки произход и доказва: „Всичкото Писание е боговдъхновено“ (2. Тим. 3:16). Бог е използвал избрани хора, на които е дал необходимата ни информация, за да могат да я предадат на нас, без тя да бъде повлияна от техните личности, характери или възприятия. Повече по този въпрос можете да намерите в трите подраздела от приложението „Основни сведения за Библията“: I. 1 – за нейния произход; I. 2 – за нейната истинност; I. 3 – за проверката на нейните истини.

ВББ2: *Как мога да проверя дали Библията е вярна?*

ОББ2: Дали един математически формулиран физичен процес или описана химическа реакция ще протече при дефинираните условия или не, не се решава

на масата за дискусии, а с провеждане на съответния експеримент. За разлика от всички останали писания на идеологии и религии, Библията посочва методи, с които нейната истинност може да се докаже чрез експеримент. Този, който не философства, а иска истински да се убеди, е поканен да участва в един експеримент, зад който стои сам Бог:

„Тая книга на закона да се не отдалечава от устата ти, но да размишляваш върху нея денем и нощем, за да постъпваш внимателно според всичко каквото е написано в нея, защото тогава ще напредваш в пътя си, и тогава ще имаш добър успех“ (Ис. Нав. 1:8).

Този експеримент се състои от три части:

1. *Запознаване с описанието на експеримента:* първоначално е необходимо чрез интензивно четене да се запознаем със съдържанието на Библията.

2. *Провеждане на експеримента:* на второ място е необходимо да се постъпва според дадените указания.

3. *Проверка на експерименталните данни:* всички хора желаят да имат успешен брак и семейство, професия и свободно време. Въпросите, отправени към съветниците в жълтата преса, са убедително доказателство за това. Нито един психолог-консултант по въпросите на семейството, производството или политиката не разполага с абсолютна рецепта за успеха. Само Библията дава гаранция за успех и мъдри действия.

Който проведе този експеримент, винаги идва до положителна равносметка. Няма опасност от загуба или риск, няма изгубен залог, както при тотото, нито изгубени лихви, както при кредитите. Този, който опита с Библията, си има работа със самия Бог и винаги ще има печалба. (Други възможности за

опити са дадени в приложението „Забележки към Библията“, част I. 2 – „За истинността на Библията“).

ВББЗ: *По какво се различава Библията от всички останали книги в световната литература?*

ОББЗ: Библията се различава основно в много аспекти от всички останали книги в световната история. Тя представлява своеобразно, неповторимо и несравнимо произведение:

1. *Въпреки че е съставяна в продължение на над 1000 години, тя показва неповторима последователност:* Библията е писана за един период от повече от 1500 години от около 45 писатели с различен произход и професии. Сред тях са университетският възпитаник Мойсей, главнокомандуващият Исус Навиев, министър-председателят Даниил, придворният Неемия, царят Давид, пастирът Амос, рибарят Петър, митничарят Матей, майсторът на шатри Павел. Различните части на Библията са възникнали на най-различни места, като например в пустинята (Мойсей), в затвора (Еремия), в двореца (Даниил), по време на път (Лука), или в заточение (Йоан) и при всевъзможни настроения на авторите, като радост, любов, страх, грижа, страдание и отчаяние. Тематиката на Библията е единна и смислово свързана, въпреки различните обществени слоеве, от които произлизат нейните автори и небивалия преди и след нея период от 60 поколения, през който тя се е появила. Писателите засягат стотици теми с особено впечатляваща хармония и последователност. Ако по едно такова голямо разнообразие от теми бяха работили само хора, живели през такива отдалечени една от друга епохи, и толкова различни като личности, без Божието действие, то опитът показва, че не може да се очаква никакво единство. Забележително е как библейското учение за Бога и за спасителният Му план за хората преминава като червена нишка през цялата Библия.

2. Библията съдържа такова разнообразие от литературни жанрове, което не се среща в никоя друга книга (виж тезис Б58 в приложението, част I). Тук отсъстват такива видове, които не са длъжни да говорят истината като приказките, легендите, басните, преданията. Също така не намираме преувеличения, характерни за сатирите, фарсовете и комедиите.

3. Библията се характеризира със забележителна многостранност. Тя едновременно и книга на вярата, и на законите, и историческа книга. Тя дава основите на многобройни области на знанието и съдържа хиляди житейски правила за различни ситуации. Тя е най-добрият брачен консултант и описва как трябва да се отнасяме към родителите, децата, приятелите, враговете, съседите и роднините, към чужди и гости, към братята и сестрите във вярата (по-подробно във въпроса ВЖЗ). Тя говори за произхода на света и живота, за същността на смъртта и края на света. Тя ни разкрива естеството на Бог Отец, Неговия Син Исус Христос и действията на Светия Дух.

4. Библията е единствената книга с изключително надеждни пророчества. Пророчествата на Библията имат божествен произход (1. Царе 9:9; 2. Царе 24:11; 2. Петр. 1:20-21) и затова не могат да се намерят в нито една друга книга от световната история (нито в корана, нито в писанията на френския окултист Нострадамус). Периодите от време между пророчествата и сбъдването им са толкова големи, че дори и най-строгите критици не могат да твърдят, че пророчествата са написани едва след настъпването на събитията (по-подробно в Г1: 118-148).

5. Времевият обхват на Библията не се среща никъде другаде: В своите сведения Библията се простира от началната точка на времевата ос (сътворението) до нейния край (Откр. 10:6). Никоя друга книга не ни казва нещо определено за началото на времето и не дръзва да описва събитията в крайната точка на

времето ос. Освен това, Библията говори за вечността, онази действителност, в която законите на времето не важат.

6. *Нито едно от твърденията на Библията не се е оказало погрешно.* Никога не се е налагало научните основи на Библията да бъдат ревизирани въз основа на експериментални резултати. Напротив, има и много примери за това, как естествено научни описания в Библията биват потвърдени от изследванията няколко века по-късно. (например: броят на звездите: Г1: 58-59); структурата на земята: Г1: 59-60).

7. *Нито една книга не описва човека толкова реалистично, колкото Библията.* Няма нито едно комедийно преувеличение, нито ретуширани биографии и обожествени герои, които да прикриват или замазват отрицателните страни на човешката природа. В Библията не се премълчават греховете на патриарсите (Бит. 12:11-13), прелюбодейството на Давид (2. Царе 11) и нередностите в църквите (1. Кор. 1:11; 2. Кор. 2:1-4).

8. *Като никоя друга книга Библията обхваща явления, които при тогавашното ниво на знанието не би могъл да предугади нито един човек* (например космическите лаборатории, орбиталните станции: Авдий 4) и включва в учението си ситуации, появили се след много векове (например наркоманията: 1. Кор. 3:16-17; генното инженерство: виж въпроса ВЖ10).

Дори само тези осем изредени особености разкриват Библията като една изключителна книга, с която никоя друга не би могла да се сравни ни най-малко. Историкът *Филип Шаф* описва много сполучливо неповторимостта на Светото Писание и Този, за Когото то говори:

„Този Исус от Назарет победи без оръжие и пари много повече милиони хора, отколкото *Александър*“

дър, Цезар, Мохамед и Наполеон; без наука и образование той хвърли повече светлина върху божествените и човешките неща, отколкото всички философи и учени, взети заедно. Без реторика той говори думи на живота, както никой преди него и след него не е говорил и постигна такова въздействие, каквото никой оратор или поет не е постигал. Без сам той да запише нито ред, задейства толкова много пера и даде толкова много материал за проповеди, речи, дискусии, учения, произведения на изкуството и хвалебствени песни – повече от всички мислители и творци на античността и съвремението“ (Дж. Макдауел: Проверка на Библията, стр. 54).

Ако по отношение на броя на думите (783 137) и буквите (3 566 480 според английската *King James Version*) Библията може да се обхване точно, то пълнотата на нейните идеи е неизброима. Човешкият живот е недостатъчен, за да се обхване цялото ѝ идейно богатство (Пс. 119:162). Затова можем да четем Библията като една единствена книга, без това да ни омръзне или доскучае. С всеки нов прочит се откриват нови идейни насоки и връзки с други текстове. *Така стигаме до един важен извод:* Библията е единствената божествена книга. Нейната истинност е гарантирана и узаконена от Бога (Пс. 119:160; Йоан 17:17).

ВББ4: *Има ли днес нови послания като допълнение към Библията? Бог не е ли по-велик от Писанието, за да говори директно на някого?*

ОББ4: Трябва да правим разлика между двата начина, по които Бог говори на хората: валидната за всички хора в еднаква степен Библия и индивидуалното водителство от Бога в живота на всеки отделен човек.

1. *Допълнения към Библията*: Паралелно с възникването на библейските Писания чрез призвани и упълномощени от Него хора (Ерем. 1:5; Гал. 1:12), се появяват и лъжепророци със собствени послания. На въпроса „Как ще познаем коя дума Господ не е казал?“ (Втор. 18:21), който вълнува и нас, Бог дава като отговор един решаващ критерий за проверка на истината:

„Когато някой пророк говори от Господното име, и думата му не се сбъдне нито се изпълни, тая дума Господ не е говорил; пророкът я е говорил надменно; да се не боиш от него.“ (Втор. 18:22).

Също в Проповедта на планината Исус предупреждава за лъжепророците и разкрива признаците за тяхното идентифициране:

„От плодовете им ще ги познаете. Бере ли се грозде от тръни или смокини от репей? Също така всяко добро дърво дава добри плодове, а лошото дърво дава лоши плодове.“ (Мат. 7:16-17).

Апостол Йоан не по-малко настойчиво предупреждава за тази опасност: „Защото много измамници излязоха в света, които не изповядват дохождането на Исуса Христа в плът. Такъв човек е измамник и антихрист...“. Никой, който върви напред и не пребъдва в Христовото учение, няма Бога“ (2 Йоан 7,9).

Само Библията е Божието Откровение. За последен път Бог говори чрез Своя Син, след което няма повече откровения (Откр. 22:18). Нищо повече не може да се прибави към словото на Библията. Още в своето време Петър предупреждава за „гибелни ереси“ (2. Петр. 2:1), които със собствените си учения водят хората към погибел. Добавките или изопаченията на Библията на *Йосиф Смит* (книгата Мормон на мормоните), *Яков Лорбеер* (Приятелите на новото откровение), *Ч. Т. Ръсел* (свидетелите на Йехова),

Дж. Г. Бишоф (новоапостолите), М. Бейкър Еди (Християнска наука) и др. не са никакви божествени послания, а жалки заблуди на лъжеучители и измамници. Бог не дава допълнителни откровения, а само нова светлина върху това, което вече отдавна е казал в СЗ и НЗ. Така че, Библията е единственият валиден източник на информация и единственото мерило, с което можем да проверяваме всичко. Също и цитати на днешни съвременници, започващи с формулата „Бог ми каза...“ поради гореказаното се нуждаят от строга проверка.

2. *Индивидуално водителство от Бога:* Често пъти ние бихме желали при определени ситуации да имаме директно слово от Бога. Бог би могъл да го направи, но това не е Неговият метод. *Мартин Лютер, Джон Уесли, Хъдсън Тейлър* или *Били Грегъм* са били и са изтъкнати Божии хора и са извършили необикновени дела. Те са уповавали на Божието Слово и са получавали от него импулси за благословената си работа. Нашата молитва „Научи ме, Господи, пътя Си“ (Пс. 86:11) изисква Божието действие в живота ни. Това е въпрос на опит и едва после се разкрива като Божия намеса, но всичко това става безшумно, без осезателно да чуваме Божия глас.

3. Въпроси относно сътворението, науката и вярата (BC)

BC1: *Има ли произход от неживата природа към живите организми?*

ОВС1: Основната причина за съществуването по-рано рязко разграничение между неорганична и органична химия е, че в природата, неповлиявана от човешка намеса, органичните съединения възникват само чрез активността на организмите. Със смъртта на организма започва обратният процес: органичните съобщения се разлагат до техните неорганични съставни части. След като химика *Ф. Вьолер* през 1828 година превърна безспорно неорганичния амониев цианат в органичното съединение пикочна киселина, тази принципна разлика вече не съществува. Днес ние сме в състояние чрез целенасочена и планомерна дейност да синтезираме многобройни органични съединения. При това, тук безусловно са необходими познания по химия и технология, накратко: необходимо е влагането на интелект. Ако разгледаме живите същества, ще установим, че на физико-химично ниво в растенията и животните, и в човека няма процеси, които да противоречат на физикохимичните процеси извън живите организми. Известните природни закони тук са в пълна сила. Така че, между живата и неживата материя няма никаква принципна разлика на нивото на физиката и химията. В своите трудове за възникването на първите живи същества от първичния бульон неодарвинистите отиват по-далеч като казват, че има сравнително гладък и безпроблемен преход от неживата материя на живите организми. Живият организъм обаче не бива да се бърка с материята в живите същества. Организмът като цяло не може да бъде разбран въз основа на изолираното обяснение на отделните му съставни части. Организмите съдържат като важна съставка

информацията, тази духовна величина, която материята не може да произведе сама. Тя е причината всяко живо същество да се стреми към определена форма и да е в състояние да се размножава. В неживата природа не съществува принципа на размножение (репродуциране въз основа на запаметена информация). *Информацията е същественият критерий, по който живият организъм се различава от неживата материя.* По същия начин възникването на една индивидуална форма, за разлика от образуването на кристалите, няма нищо общо с обусловената физико-химична закономерност на структурата. При феномена живот става въпрос за друго качество, което е извън рамките на физиката и химията. Така наречените еволюционни експерименти, които искат да докажат възникването на живота като чисто физико-химично явление, също потвърждават нашето твърдение: *Не е възможно да възникне информация при физико-химичен процес!*

- При широко цитираните експерименти на *Милър* можаха да бъдат синтезирани основните съставни части на протеините – някои аминокиселини; но информация не възникна. С това, този опит излиза извън рамките на еволюционните експерименти.
- Разработеният от *М. Айген* хиперцикъл е един чисто мисловен експеримент, без всякакво експериментално потвърждение (по-подробно в Г4: 153-155). С помощта на така наречените „еволюционни машини“ *Айген* иска да експериментира еволюцията. В „Билд дер висеншафт“ (бр. 8, 1988, стр. 72) той твърди: „В една от нашите машини поставихме бактерии, които да еволюират... Този проект вече има успех. Само след 3 дни изолирахме мутант, който показваше съответната устойчивост. Този пример доказва, че е възможно еволюционният процес да се симулира в лабораторни условия.“ Такива изказвания правят впечатление, сякаш еволюционният експеримент е успешен. В действителност тук се изхожда от *вече съществуващи живи*

същества. Тук също не е възникнала нова информация, а се правят опити със съществуващата, които не допринасят нищо към въпроса за нейното възникване.

Налице е един значителен факт: *Нито една лаборатория по света не е успяла да „произведе“ живи организми от неживи органични вещества.* Значението на този факт нарасна още повече, след като биотехнологията успя да разработи възможности за манипулация с живите организми. Биотехнологията изхожда винаги от съществуващи живи организми и се опитва само да ги манипулира. Очевидно е, че пропастта между химичните технологии и биотехнологиите е непреодолима. Дори ако един ден това стане възможно след неуморни изследвания и приложение на всякакви познания, с това би се доказало, че животът може да се обясни само чрез влагането на интелект и творчество.

ВС2: *Каква е възрастта на земята и вселената? Има ли научен метод за определяне възрастта на земята? Какво мислите за метода с С-14?*

ОВС2: Досега не е открит физически метод за откриване възрастта на земята или вселената. Защо това е така? В природата няма часовник (във формата на времеотчитащо събитие), който да работи от началото на сътворението. На пръв поглед изглежда, че радиоактивното разпадане на нестабилните атоми може да се използва като часовник. Всеки нестабилен изотоп на химичен елемент има собствен период на полуразпадане. Това е периодът T , за който наличният брой на атомите намалява наполовина чрез радиоактивен разпад. От срещащите се в природата 320 изотопа, повече от 40 са известни като радиоактивни. При радиометричното определяне на възрастта се изхожда от този физически ефект. Има разлики между *дълговременните атомни стандарти* на:

уран/торий-оловния часовник: $T = 4,47 \times 10^9$
години при уран-238 (^{238}U)
калиево-аргонния часовник: $T = 1,31 \times 10^9$ години
при калий-40 (^{40}K)
рубидий-стронциевия часовник $T = 48,8 \times 10^9$
години при рубидий-87 (^{87}Rb)
и кратковременния атомен стандарт С-14 (^{14}C) с
 $T = 5730$ години.

При математическите операции с физичните уравнения на разпада имаме на разположение едно уравнение по-малко, отколкото са неизвестните в системата. Физически това означава: изходното количество на материала, който се разпада, е неизвестно, защото никой не знае колко нестабилни атома е имало в момента на възникването. Тук важи още така наречения *изохронен метод*, който се опитва да заобиколи неизвестността на началното количество, като позволява да бъдат използвани само конгенетични проби. Неопределеността идва от факта, че няма априорни критерии дали една проба спада към една конгенетична цялост.

В случая с С-14 има обаче нещо друго. Тук началната стойност може да се определи с помощта на дендрохронологията (преброяването на дървесните пръстени). Тъй като най-старите дървета са на около 5000 години, може да се определи какво начално количество съответствува на всеки годишен кръг и на съответната година. Най-старото познато и съществуващо досега растение е на 4915 години (изследвано през 1989 година) – вид бор в Невада. Посредством броя на дървесните пръстени се получава една еталонна крива, която позволява да се определя чрез сравнение възрастта на съответните проби. Метода с С-14 е приложим само за няколко хилядолетия назад. Споменатите в рамките на еволюционната теория милиони години се основават не на точни физически измервания, а на така наречената „геологическа скала на времето“, която изхожда от това, че продъл-

жителността на всяка геологическа формация е пропорционална на дълбочината на намерения най-дълбок слой отлагания. Тази теория предполага, че при всички формации скоростта на отлагане е винаги една и съща и е непрекъсната без паузи. Това предположение е издържано дори и от гледна точка на еволюционната теория. Неговата валидност отпада съвсем, когато вземем предвид и всемирния потоп. *Нека повторим:* физическата величина (например времето) е абсолютно измерима само тогава, когато при един процес се получава количествен физически ефект, и тази измерена стойност с помощта на еталонна мярка (еталонна крива или еталонирана скала) отговаря на определен брой дефинирани единици. Ако потопим един живачен термометър без температурна скала в топла вода, живачната нишка се разтегля, но абсолютната температура не може да се измери. Само едно сравнително измерване с еталониран термометър би могло да ни даде истинската стойност на измерването. При радиометричните дълговременни часовници липсва еталонираният уред (във формата на един естествен процес, по който би било възможно да се отчитат продължителностите на времето).

Най-старата *доказуема* история започва в Предна Азия и Египет 3000 години пр. н. е. (забележително съвпадение с възрастта на най-старите дървета). Без съмнение най-старата историческа ретроспекция намираме в Библията. Тя достига до първата, създадена от Бога, човешка двойка. Последователното записване на родословията ни дава единствената установима и надеждна времева рамка от Сътворението насам. Даже когато не преценяваме тези родословия като непрекъсваеми, достигаме до една възраст на земята от няколко хилядолетия, и в никакъв случай не до възприетите от еволюционното учение милиони години. Възрастта на земята, вселената и началото на човечеството съвпадат без разликата в дните на Сътворението.

ВСЗ: *Как става така, че при една млада вселена светлината от обекти, които са отдалечени на милиони светлинни години, е могла вече да достигне до земята? Не би ли трябвало да приемем една възраст, отговаряща най-малко на времето, което трябва да пропътува един светлинен лъч, за да дойде до нас?*

ОВСЗ: Съдържащите се в горния въпрос твърдения са заключения, които правим коректно от *сегашната* ситуация: светлината със своята скорост от 300 000 км/сек. (точната стойност 299 792 458 м/сек. е дефинирана на 17-та генерална конференция по мерките и теглилките през 1983 г.) показва една доста висока, но все пак ограничена скорост на разпространение. Всяка звезда, която виждаме сега, ни информира не за сегашното си състояние, а за едно минало, чиито свидетели са светлинните лъчи, които пристигат при нас сега. Едно (неправилно) заключение гласи следното: тъй като има звезди, които са отдалечени на милиарди светлинни години, то би трябвало тези звезди да са също толкова стари. За изясняване на този начин на мислене са от решаващо значение следните два факта:

1. *Разстояние вместо време:* Светлинната година, също както метъра, не е мярка за време, а мярка за разстояние! Една светлинна година съответства на разстояние 9,46 билиона километра. Светлината изминава това разстояние за една година. (Също така можем да определим времето, за което светлината изминава един метър. То е $1/299\,792\,458$ част от секундата. По-раншната дефиниция на метъра чрез дължини на вълните беше отменена чрез тази посредством светлината). Ако обектите А и Б са на разстояние a един от друг, то информацията за това разстояние не ни казва нищо повече за състоянието им (напр. възраст).

2. *Творческо мислене:* Безпрепятственото мислено прехвърляне на разстоянието към времето е послед-

ствие от еволюционното мислене, при което се предоставя произволно много време както за миналото, така и за бъдещето. Според библейския възглед, времевата ос има дефинирано начало, което е маркирано с първия стих на Библията и е отдалечено на няколко хилядолетия (а не милиони години). Едно продължаване на времевата ос извън тази точка е физически недопустимо. Този, който не обръща внимание на този факт, се намира в същото състояние като някой, който продължава съществуването си преди момента на зачеването. За да изследваме по-нататък поставения въпрос, нека с горния начин на мислене да навлезем в седмицата на Сътворението. На четвъртия ден са сътворени звездите (Бит. 1:14-16). След края на Сътворението на небето не би трябвало да се вижда нито една звезда. Най-близката до земята звезда е Алфа-Центавър, която е отдалечена на 4,3 светлинни години. Така че тя би трябвало да се появи на небето едва 4,3 години след Сътворението. След 1,6 г. би трябвало да се появи звездата Барнард (отдалечена на 5,9) и т. н. Този процес би трябвало да продължава и до днес, защото година след година ще пристига светлината на все повече звезди, съответно на разстоянието им до земята. Това обаче противоречи на астрономическите наблюдения.

Според тази логика в продължение на 4,3 години Адам нямаше да е видял нито една звезда на нощното небе, а след още 1,6 г. на небето е щяло да има две звезди. Според тази теория, Авраам, който е живял 2000 г. след Сътворението не би могъл да види най-ярките звезди от Млечния път, да не говорим за звездите от други галактики, защото нашия Млечен път се простира на около 130 000 светлинни години. Бог обаче показва на Авраам неизброимото *видимо* количество на звездите, за да го учуди: „Погледни сега на небето и изброй звездите, ако можеш ги изброи?“ (Бит. 15:5).

Според Библията горната постановка „брой на светлинните години = възрастта на звездата“ е напълно погрешна. Библейското решение на този проблем намираме в Бит. 2:1-2: „Така се свършиха небето и земята и цялото тяхно войнство. И на седмия ден като свърши Бог делата, които беше създал...“ Такова е свидетелството и на НЗ: „Ако и да са били свършени делата Му още при основаването на света“ (Евр. 4:3). Следователно, след изтичането на седмицата на Сътворението всичко е било напълно завършено. Това означава също, че възприемането на звездите от земята е било дадено, защото след Сътворението всички дела са били видими (Римл. 1:20). Самата същност на мирозданието е такава, че не можем да интерпретираме всички закони на сегашния ни опит във времето на Сътворението. „Завършен“ означава готов във всяко едно отношение: пътуващият лъч на светлината е бил също така създаден, както и самите звезди, т.е. светлината и от най-отдалечените звезди вече е била дошла на земята. Нека не забравяме: С нашите естествено научни усилия (мислене и изследване) по отношение на времето можем да стигнем максимално до края на седмицата на Сътворението. Събитията станали в течение на тази седмица можем да разберем чрез изследване на детайлите, разкрити в Библията.

ВС4: *Какво е отношението на Дарвин към Бога?*

ОВС4: След прекъсването на първоначално започнатото следване на медицина, *Дарвин* следва теология по съвета на своя баща (1828 – 1838), въпреки че интересите му били насочени в друга област. В своята книга „Произход на видовете чрез естествен подбор“ той пише: „Вероятно има нещо величествено в схващането, че Творецът е създал зародиша на всички живи същества, които ни заобикалят, в една или само в няколко форми, и докато нашата планета се е въртяла по законите на привличането, от едно

толкова просто начало е възникнало и възниква неизброимо количество най-красиви и чудесни форми“. Тази *Дарвинова* формулировка произхожда само от едно бегло детинско схващане за Бога, според което Бог е признат като причина за космическото и биологическо развитие, като се игнорират обаче неговата лична позиция към човека, а така също и библейските твърдения за Сътворението. С изказването си, че човекът „носи неизтриваемия печат на животинския си произход“ *Дарвин* изразява ясно скъсването на връзките си с Библията. Той издига еволюционната идея като алтернатива на библейското откровение, или – както сам казва в автобиографията си: „По това време постепенно стигнах до разбирането, че СЗ въз основа на очевидно погрешното му схващане за световната история... не е подостоверен, отколкото днешните хиндуистки книги или религиите на варварите... Малко по малко дойдох до отхвърлянето на християнството като божествено откровение.“ В следващите десетилетия този негов възглед се задълбочава още повече:

„Така бавно, но постепенно започна да ме обзема неверие, което в края на краищата ме завладя напълно. То беше толкова постепенно, че изобщо не ми създаваше проблеми, и оттогава нито за секунда не съм се съмнявал, че решението ми е било правилно. На практика въобще не мога да разбера, как някой би искал християнството да е истина.“

Докато *Дарвин* при пълното си отричане на библейското откровение все пак изхожда от някакъв бегъл деизъм (т.е. разглеждайки Бога не като личност), *Ернст Хекел* прави крачката към тоталния атеизъм, постулирайки, че „организмите са възникнали по чисто физико-химичен път“. В тази свита са и днешните неодарвинисти *М. Айген*, *К. Бреш*, *В. О. Кюперс*, които с редуccionистичната си идея за самоорганизация на материята подвеждат много хора към ате-

истичен или деистичен, с други думи, антибиблейски мироглед.

BC5: *При високото спортно майсторство се получават резултати, които преди не са били възможни. Това не е ли доказателство за еволюция?*

ОВС5: В един заключителен репортаж за 24-тата олимпиада в Сеул „Брауншвайгер цайтунг“ от 3 октомври 1988 г. пише:

„Игрите придобиха блясък чрез 38-те световни рекорда. Границите на човешките възможности получиха нова дефиниция в южнокорейската метрополия. Позорът се персонифицира с името на канадския спринтьор *Бен Джонсън*, който след рекордния си спринт за олимпийската победа беше изобличен като измамник. МОК ще разкрие до неделя само 10 случая на използване на непозволените допингови средства. Истинският брой навярно е доста по-голям. Сянката на съмнението пада върху високите достижения в Сеул. Игрите изявиха големи атлети: шесткратната олимпийска шампионка по плуване *Кристин Ото* от Лайпциг, носителя на 5 златни медала – американския плувец *Мат Бионди*, съветския цар на гимнастиката и четирикратен победител *Владимир Артьомов*, американската лекоатлетическа супер-звезда *Флорънс Грифит-Джойнър* с нейните спринтьорски триумфи на 100, 200 м и щафетата. В златната галерия на олимпийските величия безспорно се нареди и *Щефи Граф*, която с олимпийската си победа направи „Златния шлем“, и с това извърши постижението на века.“

На практика световните рекорди във високото спортно майсторство постоянно се подобряват. Дори когато се абстрахираме от случаите с допинга, налице е едно повишаване на достиженията. Тук обаче

нека вземем предвид, че постигнатите рекорди са резултати от интензивни спортни изследвания и използването на инквизиторски методи на тренировка. Постиженията чрез тренировка не са наследствени. Ако тренировката се спре, те не могат да се задържат.

Еволюционната система се нуждае все пак от един механизъм, който сам да предава подобренията от поколение на поколение. Според еволюционните представи мутацията и подбора са движещите сили на усъвършенстването. Те обаче не са нито планомерни, нито целенасочени. Още повече, в материята действа един друг закон: законът на инерцията, пасивността, намаляването на енергията и тенденцията към уравнивяване. Но животът – до финия строеж на макромолекулите – е свързан с планомерността. Никой не се съмнява, че в основата на устройството на съвременните компютри лежи сложен план. Но и най-комплексните изчислителни архитектури са детска играчка в сравнение с работата на всяка жива клетка, която е планомерна в най-висша степен.

ВС6: *Може ли Библията да се приема сериозно от науката, щом като тя използва представи за света, които са отдавна отживели?*

ОВС6: Библията в никакъв случай не използва мирогледа на тогавашното време. Дори напротив: либералната теология интерпретира в библейските текстове представите на древния ориент. Такъв един подход прилага А. Лепле, разглеждайки възникването на Библията като резултат на чисто човешка воля:

„Смятало се е, че земята е кръгъл плосък диск. Тя заема центъра на мирозданието и е заобиколена от долните води, праокеана или първичните водни маси... Над земната плоскост се простира като похлупак небесната твърд, на която подобно лампи са закачени Слънцето, Луната и звездите. Над

небесната твърд се намират „горните води“, които през прозорци или шлюзове могат да се изливат на земята като дъжд.“ („Библията – днес“, Мюнхен, стр. 42.)

Само някои стихове от Библията са достатъчни за оборването на подобни предубеждения и показват как библейските твърдения съответствуват на действителността, преди още да е била доказана известната ни днес форма на земята:

В книга на Йов 26:7 четем: „Простира севера върху празния простор; окача земята на нищо.“ Земята нито плува върху първичен океан, нито е закрепена върху нещо: тя кръжи свободно в заобикалящия я вакуум. Библията говори и за формата на земята по директен и индиректен начин, въпреки че това не е първоначалното намерение: „Онзи, който седи над кръга на земята“ (евр. *хуг* = кръг или кълбо), (Ис. 40:22). Сферичната форма на земята е изявена още по-ясно в текстовете за второто идване на Исус. Тъй като Господ ще дойде внезапно (Мат. 24:27), и това ще бъде видно от всички хора на земята едновременно (Откр. 1:7), то при Неговото идване за човечеството от едното полукълбо ще бъде ден, а за хората от другото полукълбо – нощ. Точно това се казва в текста от Лука 17:34-36 като страничен ефект: „Казвам ви, в онази нощ двама ще бъдат на едно легло; един ще се вземе, а другият ще се остави. Две жени ще мелят заедно; едната ще се вземе, а другата ще се остави. Двама ще бъдат на нива; единият ще се вземе, другият ще се остави.“ Приведената едновременно нощна и дневна ситуация, маркирани чрез работата на полето и нощната почивка, зависят само от това, в каква позиция ще се намира в този момент въртящата се земя. Захарий също свидетелствува за идването на Господа не според мирогледа на своето време, а съответно на действителността (Зах. 14:7): „Но ще бъде единствен ден, познат *само* на Господа, – ни ден, ни нощ; А привечер ще има виделина.“

ВС7: *Какво можем да кажем за структурата на нашата вселена?*

ОВС7: С нови хипотези и модели непрекъснато се правят опити за обяснение на структурата на вселената, но изключително чрез предпоставяне на една космическа еволюция. Към „пророците на новата космология“, както ги нарича *Хекман*, спадат *Б. А. Фридман, А. Айнщайн, Е. А. Милне, Р. Джордан, Ф. Хойл, Г. Гамов, А. А. Пензиас и Р. В. Уилсън*.

Всички научни усилия да се обясни пространствената структура на вселената (например отворена или затворена, ограничена или неограничена, крайна или безкрайна, три- или четири-измерна, положително или отрицателно закривена) до днес са неуспешни. По повод на тези усилия известният астроном *О. Хекман* казва на стр. 129 в книгата си „Звезди, космос, модели на света“: „Откривателските възможности на човешкия разум не са малки, а изработените модели за света са доста много, така че един критик наскоро смяташе, че може да твърди, че броят на космологичните теории е обратно пропорционален на броя на известните факти.“ В тази връзка астрофизикът от Киил *Вайдеман* прави едно важно заключение на философския конгрес в Дюселдорф (1978 г.):

„В основата на космологията лежат много повече философски допускания, отколкото във всички други клонове на естествените науки. Когато сме принудени да се придържаме към границите на това, което може да се нарече наука, и не можем да се надяваме да отговорим научно на фундаменталните въпроси на космологията, тогава трябва да признаем, че в основата си вселената е неразбираема. Науката трябва да се примири, че има въпроси, на които не може да се отговори. Това, което остава, е теория извън нашето знание.“

Това ни казва и Библията. Централният, ключовият

стих относно недостижимостта на вселената намираме в Еремия 31:37 и той гласи: „Ако може да се измери небето горе и да се изследват основите на земята долу, тогава и Аз ще отхвърля цялото израилево потомство за всичко що са сторили.“ Бог свързва в едно твърдение две напълно различаващи се едно от друго неща – резултатите от астрономическите изследвания и историческата съдба на един народ. Едната част на изказването е обещание за вяръност към Израел, а другата е изцяло свързана с първата: никакво астрономическо или геофизическо изследване, въпреки вложените усилия, няма да може да разкрие структурата на вселената или устройството на вътрешността на земята. Тъй като Божият завет с Израел е ненарушим, то със същата сигурност може да се каже, че споменатите физични и геофизични цели никога няма да бъдат постигнати. По този начин целта на британския астрофизик С. У. Хокинг остава една утопия: „Моята цел е пълното разбиране на вселената – защо тя е такава, как и защо изобщо съществува.“ Отговорът на този въпрос, пише той, „би бил окончателният триумф на човешкия разум“ („Кратка история на времето“, Роволт, 1988).

ВС8: *Защо не намираме, загиналите при потопа хора като фосили?*

ОВС8: Според една временна моделна представа, не само хората от времето преди потопа липсват като фосили, но също и всички земни животни, които живеели преди голямото наводнение. Известните находки като „Люси“, неандерталецът, Пекинският човек, а също така и всички фосилни кости от бозайници, скелети на динозаври, както и фосили на птици, датират от времето след потопа. Тъй като хората и околната им среда отпреди потопа не се срещат в достъпната за нас земна кора, възниква въпроса за тяхното пребиваване на земята. Навярно Божията воля е била да се изтребят хората без всякаква следа

поради безпримерната им злоба. Натам ни насочват и някои библейски стихове. Още при оповестяването на потопа се казва: „Ще изстребя от лицето на земята човека, който създадох“ (Бит. 6:7). Други указания намираме в Езекиил 31, където се говори предимно за царете на Египет и Асирия, но по-внимателното разглеждане на текстовете ни навежда на ситуацията при потопа: „...всички, които се поят от вода, защото те всички са предадени на смърт, в най-дълбоките места на света, подобно на всички други човешки синове, с ония, които слизат в ямата.“ (ст. 14). Едемските дървета са синоним на растенията преди потопа, които подобно на хората са хвърлени в дълбочините на земята (ст. 18).

ВС9: *Колко е траел един ден от Сътворението?*

ОВС9: По този въпрос е дискутирано твърде горещо, защото са развити много теории, които взаимно си противоречат. Най-бързо ще стигнем до отговора, ако изясним най-напред броя на използваните информационни източници. Нито една от съвременните науки не ни дава данни или факти, които да можем да интерпретираме. Информация за това черпим от казаното от Бога в Библията, и то в Битие и от Заповедите на Синайската планина.

Разказът за Сътворението е построен по строга хронология, при което отделните дела са извършени в 6 последователни дни. И тук Библията се проявява като стриктна книга (сравни с изречение В80 в приложението, част I), като при използването на една физична единица споменава и съответния метод на измерване (Бит. 1:14). По този начин дължината на един ден е дефинирана достатъчно точно дори и за научните претенции: това е онзи геоастрономичен период от време, който се определя от продължителността на едно завъртане на земята около оста ѝ и възлиза на 24 часа. В 10-те заповеди от Синай Бог обосновава 6-те работни дни и деня за почивка като

указание за седмицата на Сътворението: „Шест дни да работиш и да вършиш всичките си дела, а на седмия ден, който е събота на Господа, твоя Бог, да не вършиш никаква работа... защото в шест дни Господ направи небето и земята, морето и всичко що има в тях, а на седмия ден си почива“ (Изх. 20:9-10). В подкрепа на еволюционното учение се правят опити дните от Сътворението да се представят като по-дълги периоди. При това стиха от Псалм 90:4 „Защото хиляда години са пред тебе като вчерашния ден, който е преминал“ произволно се замества в Бит. 1 като в математическа формула. (В Пс. 90 и в 2. Петр. 3:8 става въпрос за Бога като Вечния, който не се подчинява на хода на времето.) Тази „библейска“ математика води до еволюционно удължаване на времето 1:365 000, но трябва да я отхвърлим като небиблейска. Със същото право бихме могли да парафразираме Мат. 27:63, в резултат на което ще получим следното: „След 3000 години ще възкръсна.“ Някои критици често ни упрекват, че вярата в това, че „Бог е създал вселената за 6 дни“ не е необходима за спасението. Тук бих попитал: Вярвате ли, че Исус е възкръснал след 3 дни? Отговорът на този въпрос почти винаги е „Да“. Тогава продължавам: Фактът, че Исус е възкръснал след 3 дни също не е пряко свързан с моето спасение. Защо тогава да правим такива разлики по отношение на една и съща Библия? В едното вярваме, а на другото не се доверяваме? Някои други аргументи за седмицата на Сътворението и доводи против произволното преиначаване на дните в епохи от време са обсъдени по-подробно в Г2: 13-55.

ВС10: *Има ли две противоречащи си едно на друго сведения за Сътворението?*

ОВС10: Първите две глави и други части от Библията се занимават с тематиката на Сътворението. Всички сведения за Сътворението се допълват и в целостта

си дават едно подробно описание на творческите действия на Бога. При работата с Библията има две противопоставящи се линии: вярно на Библията и критично отношение към нея. Решението в едната или другата посока става едва в НЗ при интерпретирането на възкресението на Исус и Неговите чудеса. Разделянето на тези две напълно различаващи се разбираня на Писанието започва още в началото на Библията:

1. Вярно на Библията схващане: Сведенията за Сътворението според Бит. 1 и 2 (както всички други части на Библията, които според 2. Тим. 3:16 са написани с Божие водителство), не са написани по човешки, а сам Бог е източникът на тази информация. Нито един човек не е бил свидетел на творческите действия на Бога, и само Той, чрез откровенията Си, може да ни съобщи в каква поредица и според какви принципи е творил. В крещящо противоречие с това схващане е следната ръководна идея.

2. Критично схващане: Тук сведенията за Сътворението в Бит. 1-2 и 2:4-2:25 трябва да се разделят и да се припишат на различни автори, Елоистите (нов източник) и Яхвистите (по-стар източник), които са променили собствените си възгледи за произхода на света и живота. След Вавилонския плен отделните части са обединени в общо произведение. За да се подкрепи тази хипотеза за два източника на откриването на противоречия и различно време на възникване на двете сведения. Двата главни аргумента, които се привеждат са:

а) Сведенията се различават по различните имена на Бога (Елохим, Яхве).

б) Текстовете си противоречат по реда на Сътворението:

„Растения – животни – човек“ в първото сведение и „човек – растения – животни“ във второто.

Срещу тези два аргумента на критичната хипотеза има важни доводи:

Към а): В Библията Бог ни се разкрива като Отец, Син и Светия Дух с повече от 700 имена (виж също въпрос ВБЗ), за да може да ни покаже многобройните си качества. Да приписваме различните Божии имена на различни автори, по логиката на горното схващане би означавало, че авторите трябва да са най-малко 700, (това е едно произволно допускане, което изобщо не съответствува на цялостното свидетелство на Библията).

Към б): След Бит. 2:4 не започва друго сведение за Сътворението, което произхожда от друг източник, а просто един детайл, описващ сътворението на човека по-подробно. Тук става въпрос за паралелно сведение на Бит. 1-2:3, но с друга цел – централната тема може лесно да се разпознае „Как, къде и в какъв ред и какво отношение един към друг Бог създаде двамата първи човека?“ Този метод на разказване намираме и в други библейски сведения, където едно събитие първоначално се представя хронологично и в цялост, а при повторното разказване се набляга на по-важните детайли. В ст. 8 изрично се казва, че Бог е насадил градината. Насаждането на градина предполага вече съществуващи растения. След насаждането се казва: „И Господ Бог направи да произраства от земята всяко дърво“ (ст. 9); това също не бива да се бърка със създаването на дърветата. Използуваните думи „насажда“ и „произраства“, за разлика от използваните в Бит. 1, не са глаголи за творческо действие, защото те описват дейности, които изхождат от вече съществуващи неща. Интерпретацията на ст. 19 е също от голямо значение: ако той се разгледа изолирано и от него се извади заключение (нарушаване на принципа на тълкуване А4, виж прил. ч. II), може да се каже, че животните са създадени след човека. Ако се съобразим със силната антропоцентричност (насоченост на човека) на Бит. 2:7-25, тогава е ясно, че вече не става въпрос за момента на създаване на животните, а за изпробване на умствено-говорните способности на току-що създадения

човек – как той ще назове животните. Подчиненото изречение иска само да наблегне на това, че изброените животни – забележително е, че се споменават предимно полски животни, които произхождат от един и същи ден на Сътворението като човека – също са произлезли от ръката на Твореца. В немското издание този контекст е изяснен чрез превеждането на еврейския текст от ст. 19 с две различни времена на глаголите („приведе“ в мин. св.; „създаде“ в мин. предв.):

„И Господ Бог, който беше създал от земята всички полски зверове и всички въздушни птици, ги приведе пред човека, за да види как ще ги наименува“ (Бит. 2:19).

ВС11: *Възможно ли е било да се поберат динозаврите в Ноевия ковчег?*

ОВС11: В 40 глава на книгата на Йов динозаврите не само се споменават, но дори са описани и подробности от устройството на телата им (ст. 15-18 + 23):

„Ето сега речния кон (Веемот), който съм направил както и тебе, яде трева като вол. Ето сега силата е в чреслата му, и якостта е в мускулите на корема му. Клати опашката си като кедър, жилите на бедрата му са сплотени. Костите му са като медни циви. Ребрата му са като железни лостове... Ето ако би придошла река, той не трепери. Не се смущава, ако би се и Йордан устремил по устата му.“

Лютер не е превел името на животното Веемот, тъй като по негово време не е живяло животно, на което горното описание би подходило. Силната опашка ни насочва към крокодил, но той е месояден и не съответствува на горния текст. Друго голямо и жи-

вещо предимно във водата животно, което да е тревопасно, е хипопотамът. Но неговата кандидатура също отпада, защото той има малка перкообразна опашка. Остават само онези гигантски животни от рода на динозаврите, към които това описание пасва точно. Книгата на Йов принадлежи към най-старите книги на Библията, чието време на възникване обаче не е известно. Поради променената от потопа земна повърхност с напълно различни планини, реки, езера и океани, споменаването на река Йордан в Йов 40:23 е ясно указание за времето след потопа, в което все още не са живели динозаври. Следователно, тези животни също би трябвало да са спасени с Ноевия ковчег. Възрастните животни биха заели доста място в ковчеза, така че може да се предполага, че Ной е взел само млади екземпляри или яйца. Във времето след потопа тези животни не са намерили повече подходящи природни и климатични условия, за които са били създадени, и в следствие са измрели. Това обяснение за края на динозаврите е много по-естествено от другите хипотези, измисляни в противоречие с библейските сведения.

ВС12: *Коя е научната аргументация по ваше мнение, която най-добре доказва Сътворението и опровергава еволюционното развитие?*

ОВС12: Животът ни се разкрива в такива разнообразни форми, че дори едно просто едноклетъчно, при цялата си простота, е изградено толкова комплексно и целенасочено, както никое произведение на човешкия откривателски дух. За обяснението на живота и неговия произход има две принципно различни възможности: еволюция и сътворение. Според еволюционното учение животът се дефинира по следния начин:

„Животът е едно чисто материално явление, което трябва да може да се опише по физико-химичен

път и се отличава от неживата природа по своята комплексност.“

Междувременно срещу еволюционното учение бяха приведени важни доводи от много учени от различни области (например информатика, биология, астрономия, палеонтология, геология, медицина). В основата на противоречието Сътворение/Еволюция стои един неразрешим спор, чиито причини са в различните тезиси на двата модела (виж ВС1). От тази патова ситуация би могло да се излезе, само ако съществуваше една система, която да се ориентира само по научни експериментални закони. Тези закони трябва да се формулират доста нападателно, така че един единствен експериментално доказуем контрапример да доведе до нейното оборване. Ако това не стане, те получават значението на природни закони и придобиват голяма изразителна сила при преценката на все още непознати случаи. В този смисъл само експериментално доказаният закон за запазване на енергията става универсално приложим. Единственият по рода си полет до Луната стана възможен, защото при всичките необходими предварителни изчисления се изхождаше от строгото спазване на закона за запазване на енергията. Подобна изразителна сила и валидност имат и експерименталните закони на информацията, така че тук за първи път имаме възможността да достигнем до обоснована аргументация на нивото на природните закони. Материята и енергията са необходими основни величини на живота, но чрез тях не можем да направим разлика между живите и неживите системи. Основен белег на всички живи същества е съдържащата се в тях информация за основни жизнени процеси (реализиране на всички жизнени функции, генетична информация за размножението). Процесите на пренасяне на информацията играят основна роля при всичко, което живее. Например, когато насекомите пренасят полени на цветовете на растенията, това на първо място е процес на пренасяне на информация (гене-

тична информация); участващата материя тук не е от значение. С това животът в никакъв случай не е напълно описан, а е засегнат само един извънредно важен фактор.

Най-комплексната система за обработка на информацията безспорно е човекът. Ако съберем заедно всички информационни процеси в човека, т.е. съзнателните (говор, информационно управление на волевите моторни движения) и несъзнателните (информационно-управляеми функции на органите, хормоналната система), то дневно се обработват около 10^{24} бита. Тази астрономична стойност на количеството информация превишава цялото знание на човечеството, което е съхранено в библиотеките на света – 10^{18} бита, с около един милион пъти.

Ако разгледаме въпроса за произхода на живота от гледна точка на теорията на информацията, то при една система, която носи или преработва информация, са налице следните експериментални закони:

1. Няма информация без код.
2. Няма код без свободно и волево договаряне.
3. Няма информация без предавател.
4. Няма информационна верига, без в началото ѝ да стои разумна първопричина.
5. Няма информация без първоначален разумен източник, т.е. информацията по същество е величина, присъща на разума, а не на материята.
6. Няма информация без воля.
7. Няма информация без петте йерархични равнини:
 - статистика (аспекти на честотата на срещаните знаци и пренасянето на сигнали)
 - синтаксис (аспекти на кода и правила за образуване на изречението)
 - семантика (аспекти на значението)
 - прагматика (аспекти на действието)
 - апобетика (аспекти на резултата и целта).

8. Няма случайна информация (по-подробно в Г5: 94-177 и Г6: 77-94).

В противоречие с еволюционното учение, животът може да се дефинира по следния начин:

Живот = материална част (физични и химични аспекти)
+ нематериална част (информация от разумен източник)

До днес всички концепции за автономно възникване на информацията в материята (например хиперцикълът на *Айген*, молекулярно-дарвинистичните опити на *Кюперс*) са се провалили. Непонятно е, че *М. Айген* още вярва, че може да обоснове някога с чисто материални процеси произхода на информацията: „Ние трябва да търсим един алгоритъм, едно природонаучно предписание за възникване на информацията“ („Стъпала към живота“, издателство – Пипер, 1987, стр. 41). Неговото твърдение, че „информацията възниква от неинформацията“ (стр. 55), противоречи на всички експериментални закони и не се основава на реалността. Горните осем закона на информацията са били доказвани безброй пъти в практиката и досега не са били опровергани експериментално в нито една лаборатория по света. Така че логично е да се запитаме, дали животът не произхожда от целенасочен творчески процес. За този принцип ни говори Библията. Необходимият от гледна точка на информатиката информационен източник за всяка информация е споменат в Библията още на първата страница: „В началото Бог създаде“ (Бит. 1:1). Еволюционното учение твърди още, че информацията в живите същества не се нуждае от предавател. Това твърдение се оборва категорично чрез ежедневното опитно потвърждаване на горните информационни закони. Информатиката ни дава днес най-силните аргументи за възникването на живите същества чрез Сътворение.

4. Въпроси относно спасението (ВСП)

ВСП1: *Как получаваме това благословение – чрез вяра или чрез дела?*

ОВСП1: В НЗ намираме две твърдения, които на пръв поглед си противоречат:

а) *Спасение чрез вяра:* „И така, ние заключаваме, че човек се оправдава чрез вяра, без делата на закона.“ (Римл. 3:28)

б) *Спасение чрез дела:* „Виждате, че чрез дела се оправдава човек, а не само чрез вяра.“ (Як. 2:24)

Според централната идея на НЗ вярата в Господ Исус Христос има спасителна сила (Йоан 3:16; Марк 16:16; Деян. 13:39; Деян. 16:31). Тази спасителна вяра не се състои в считане за верни библейските факти, а в личната връзка с Божия Син: „Който има Сина, има тоя живот“ (1. Йоан 5:12). Който се обърне към Господ Исус Христос, преживява с това най-голямата промяна в живота си. Това се вижда във всеки по начина на живот и делата: „Ако Ме любите, ще пазите моите заповеди“ (Йоан 14:15) – „но и вие свидетелствувате“ (Йоан 15:27) – „търгувайте с това докле дойда“ (Лука 19:13) – „в усърдието *бивайте* нелениви, пламенни по дух, като служите на Господа“ (Римл. 12:11) – „никому не връщайте зло за зло“ (Римл. 12:17) – „обичайте неприятелите си“ (Мат. 5:44) – „не забравяйте гостолюбието“ (Евр. 13:2) – „не забравяйте да *правите* благодеяния и да споделяте с другите *благата си*“ (Евр. 13:16) – „Паси овцете ми“ (Йоан 21:17). Службата в името на Исус с приложението на дадените ни дарби е безусловно следствие на спасяващата вяра. Тези действия в НЗ се наричат плодове или дела на вярата. Който не действа, е изгубен: „А тоя безполезен слуга хвърлете във външната тъмнина, там ще бъде плач и

скърцане със зъби“ (Мат. 25:30). В противоречие с делата на вярата, при делата на закона (Гал. 2:16) или мъртвите дела (Евр. 6:1; Евр. 9:14) става въпрос за делата на тези, които не вярват. Тук също е в сила следното: когато двама правят едно и също нещо, то далеч не е еднакво. Контекстът на Як. 2:24 (виж точка Б) показва, че вярата на Авраам водеше след себе си конкретни дела: той беше послушен на Бога, напускателки родината си (Бит. 12:1-6) и беше готов да пожертвува сина си Исаак (Як. 2:21). По същия начин делото на някогашната блудница Раав (Як. 2:25), именно спасението на израелските съгледвачи в Ханаан е следствие на вярата в Бога (Ис. Нав. 2:11). Така става ясно, че делата са неотделими от вярата. Точно както човешкото тяло е мъртво без духа, така и вярата е мъртва без съпътстващите я дела (Як. 2:26). Горните стихове а) и б) не са в противоречие. Тук имаме случай на комплементарни твърдения, които се допълват (виж принципите на тълкуване А3 и А14 в приложението, ч. II).

ВСП2: *Защо Бог е измислил метода на кръста за изкуплението? Не е ли бил възможен и друг метод?*

ОВСП2: Разпъването на кръст в СЗ не се споменава пряко, но в пророчествата се срещат някои подробности, които се отнасят само до разпятието, като например Пс. 22:16: „прободоха ръцете ми и нозете ми“. Павел отнася старозаветния стих: „защото обесеният е проклет от Бога“ (Втор. 21:23) към разпнатия Исус (Гал. 3:13). Възприетият от персите начин на умъртвяване е смятан от римляните за „най-жестокият и ужасният“ (Цицерон) и „най-позорният“ (Тацит). Кръстът е бил включен в Божия план; Исус „издържа кръст като презря срама“ (Евр. 12:2). „И стана послушен до смърт, даже смърт на кръст“ (Фил. 2:8). Възможността за друг вид смърт – пребиване с камъни, обезглавяване, отравяне, удавяне – би трябвало да се изключи чрез аналогията на падението и изкуплението: греха дойде от дърво – дървото

на познанието (Бит. 2:17); той трябваше да се изкупи също на дърво: кръста на Голгота е дървото на проклятието (Гал. 3:13): Исус умира безславно, изключен от всякаква човешка общност: Той е проклет.

Мойсеевият закон осъжда грешника на проклятие. Това проклятие виси над всички хора след грехопадението. Исус взе на Себе Си Божието проклятие вместо нас. Словото за кръста е спасителното послание за всички хора, които чрез греховете си са под проклятието.

Папа *Йоан Павел II* веднъж нарече Аушвиц Голготата на 20 век. В този смисъл днес съществува едно теологично направление, което вижда Исус в солидарност със всички други страдащи, измъчвани и убивани, които са страдали като Него и са умрели от ужасна смърт. Кръстната смърт на Христос не бива никога и по никакъв начин да се сравнява със смъртта на други хора, нито Неговият кръст – с кръстовете, които са били издигнати в Йерусалим или Рим. Кръстът на Христос – Божия Син е от друго качество, различно от качеството на всички други кръстове. Той изстрада не само несправедливостта на силните на деня, но единствен понесе Божия гняв към греха. Само Той беше жертвеният Агнец, Който понесе като заместник Божията присъда „за мнозина“. „Словото на кръста“ (1. Кор. 1:18) е оттогава център на християнското проповядване. Затова Павел има да казва само едно: „защото бях решил да не зная между вас нещо друго, освен Исуса Христа, и то Христа разпнат“ (1. Кор. 2:2). *А. Л. Кохил* ни показва значението на кръста в една известна песен:

„Който погледне с вяра към Исуса на кръста, ще получи спасение в същия миг; затова погледни към Него, Изпратения от Отца, Който заради тебе понесе страдания“*

* превод от немски – бел. пр.

ВСПЗ: *Как е възможно Исус да е умрял преди 2000 години за грехове, които извършваме сега?*

ОВСПЗ: Божият спасителен план за падналия човек е съществувал още преди създаването на света (Ефес. 1:4), защото, давайки свобода на човека, Бог не само е имал предвид грехопадението, но дори го е предвидил. Бог би могъл да извърши спасението чрез Господ Исус Христос както веднага след грехопадението, така и накрая на световната история; важното е, че това става *веднъж* (Евр. 9:28). В първия случай цената за греха е платена предварително, а във втория случай това става с обратно действие. В търговската практика са познати и двата случая: предварително плащане и отложено плащане. В Своята мъдрост Бог е определил „оптималния момент“. Предвид на това в Посланието към галатяните се казва (4:4): „А когато се изпълни времето, Бог изпрати Сина Си.“ Хората, които са живели преди идването на Исус и са спазвали тогавашните Божии указания за спасение, са спасени чрез жертвата на Голгота по същия начин, както и тези, които са родени след това, и са приели евангелието (Евр. 9:15). В Римл. 5:8 е изразен времеви аспект на извършеното за нас спасение: „Но Бог препоръчва своята към нас любов в това, че когато още бяхме грешници, Христос умря за нас“.

По времето на Авраам или Йов законът все още не е съществувал. Тези хора са действували според своята съвест и са се доверявали на Бога. Той им е вменил това за праведност (Римл. 4:3). По времето на Давид заповедите от Синай са съществували отдавна. Те са били мерилото за праведността пред Бога; греховете са били изкупвани чрез животински жертви. Но жертвените животни не са могли да покрият греха (Евр. 10:4); те просто са били указание за идващата жертва на Исус. По тази причина Той е наречен „Божият Агнец, Който носи греха на света“ (Йоан 1:24). Едва чрез Неговата жертва е извършено

окончателното покриване на вината. Ние живеем във времето на изпълнената жертва. Затова преобразите (животинските жертви) са премахнати и получаваме прощение въз основа на вече извършената жертва.

ВСП4: *Не би ли било по-ефективно, ако Исус беше страдал само за греховете на хората, които молят за прошка, вместо за греховете на целия свят?*

ОВСП4: Според Божия закон над греха лежи смъртна присъда (Римл. 6:23). Нека си представим, че въз основа на евангелието за Исус Христос в цялата световна история се е обърнал само един човек, тогава цената за греха на този единствен човек също би била смърт. Авторът се присъединява към мисълта на *Херман Бецел*, че любовта на Исус е била толкова голяма, че Той би провел тази спасителна акция дори и за един единствен покаял се човек. От друга страна извършеното спасително дело е от такава величина, че стига за всички хора. Затова Йоан Кръстител казва: „Ето Божият Агнец, Който носи греха на света“ (Йоан 1:29). Прощение може да приеме всеки, който желае. Следващата случка би могла да ни изясни това по-нагледно:

Един заможен ирландски земевладелец веднъж изнесъл на работещите в неговите имоти доста оригинална проповед. Той оповестил на всички важни места из обширните си земи следното съобщение:

„В идващия понеделник във времето от 10 до 12 часа ще се намирам в бюрото в резиденцията си. В това време съм готов да изплатя всички дългове на моите работници. Носете неплатените сметки.“

Това необикновено предложение дни наред било материал за разговори. Някои мислели, че това е лоша шега, други, че има някаква умисъл, защото никога досега не им било предлагано такова нещо.

Обявеният ден дошъл. Събрало се множество хора. Точно в 10 часа господарят влязъл в бюрото си. Никой не се осмелявал да пристъпи. Хората обсъждали истинността на подписа и мотивите на шефа. Най-накрая в 11 и половина пристигнала една възрастна двойка. Възрастният човек с вързоп сметки в ръка попитал с треперещ глас дали тук се плащат сметките. Подиграли му се: „Досега нищо не е платено!“ Друг казал: „Още никой не е опитал, но ако той наистина го прави, тогава елате бързо и ни кажете“. Въпреки това, двамата старци се осмелили. Те били посрещнати с радост. Всички суми били събрани и те получили от господаря си подписан чек за цялата сума. Когато, изпълнени с благодарност, те искали да излязат навън, господарят казал: „Моя, останете до 12 часа вътре, докато затворя бюрото.“ Двамата старци посочили чакащата отвън тълпа, която искала да чуе от тях за случилото се, дали предложението е истинско. Получили твърд отказ: „Вие повярвахте на думите ми, и тези, които са отвън, трябва да направят същото, ако искат да им се изплатят задълженията. Предложението на господаря важало за всички негови хора и неговите пари били достатъчни за изплащането на всички дългове. Без задължения останала само възрастната двойка, която се доверила на думите му.“ (източник: *Ф. Кьониг*, „Това се отнася за теб“, стр. 127 и нататък, със съкр.)

По същия начин смъртта на Исус е достатъчна за изкуплението на всички хора: „И тъй както чрез едно прегрешение (= Адам) *дойде* осъждането на всичките човеци, така и чрез едно праведно дело (= Исус) *дойде* на всичките човеци оправданието, което докарва живот“ (Римл. 5:18). Спасителното предложение се отнася до всеки и затова може да се проповядва на всеки човек. Но спасени са само тези, които се осмелят да повярват на думите на Исус и лично Го приемат.

ВСП5: Въз основа на жертвената смърт на Исус Христос Бог предлага прощение на греховете на всички хора. Защо тогава Бог да не даде генерална линия за всички тях?

ОВСП5: Въз основа на жертвената смърт на Исус Бог предлага на всички хора спасението, затова Павел така всеобхватно проповядва пред Ареопага: „Бог, прочее, без да държи бележка за времената на невестеството, сега заповядва на всички човеци навсякъде да се покаят“ (Деян. 17:30). Никой не бива повече да погива поради тежестта на грехопадението. Щом като може да бъде простено на Павел, който искаше да унищожи Христовата църква, колко повече на всеки друг. От двамата разбойници, които бяха разпънати заедно с Господ Исус, се спаси този, който отиде при Него с вината си. Другият отхвърли Исус и Му се подигра, и с това остана в греховете си. Виждаме, че Бог не дава генерална амнистия, а действа според свободното решение на всеки отделен човек:

„Днес викам небето и земята за свидетели против вас, че положих пред вас живота и смъртта, благословението и проклетията, затова изберете живота, за да живееш ти и потомството ти“ (Втор. 30:19).

„И да речеш на тия люде: така казва Господ: ето полагам пред вас пътя на живота и пътя на смъртта“ (Ерем. 21:8).

Този, който действително търси прощението, нему ще се даде въпреки големите му прегрешения: „Ако са греховете ви като мораво...“ (Ис. 1:18). Това може да се обясни и така: човекът не погива поради греха си, а поради волята си, т.е. нежеланието да се покае. В небесата при Бога има само доброволци, никой не бива настанен там насила.

ВСП6: Според мен има възможност за спасение и след

смъртта. Божията благодат би трябвало да е по-голяма от това, което казвате?

ОВСП6: Този въпрос се поставя доста често, когато наистина се тревожим за спасението на хора, които са били наши близки. На практика изникват доста въпроси: какво става с хората, които са чули за Исус по разводнен или изопачен начин?

- С тези, които в своите църкви са получили като християнско послание едностранни, често политически ориентирани представи, и в които темата християнство е доста неясна?
- с тези, които имат документ, че са християни, но са живели не така, както казва Библията?
- с тези, при които евангелизационните ни усилия са останали напразни, защото не сме намерили правилния подход към сърцата им или защото те не са приели евангелието?
- с тези, които са били възпитани в съзнателен атеизъм или в секти с погрешни учения?
- с многото млади хора, на които днес точно в часа по религия в училище им се преподава за привидната недостоверност на Библията, и които по тази причина никога повече в живота си не ще се занимават с въпросите на вярата?
- и накрая с хората, които поради прегрешенията си никога не биха имали възможността да попаднат в зоната на влияние на евангелието?

Тези въпроси предизвикват много размишления и водят до различни групи отговори, които се основават или на спасение след смъртта, или изобщо изключват възможността за погибел и смърт. Тук ще споменем само някои от противоречащите си взаимно идеи:

1. Всеопростителите твърдят, че след едно време на осъждане всички, без изключение, ще бъдат спасени. Както *Сталин* и *Хитлер*, така и спиритистите и

нихилистите (по-подробно в ГЗ: 69-71).

2. Според *католическото схващане* вярващите, които се нуждаят от очистиране, ще отидат в чистилището, преди да бъдат допуснати на небето. Това учение е основано от *Августин* и папа *Григорий Велики*. Допускането, че страданията на „бедните души“ в чистилището чрез ходатайствените молитви на живите могат да се съкратят, накара в средновековието да се въведе празника на задушница и опрощаване на греховете.

3. При *мормоните* съществува възможността техни членове да се кръщават на мястото на вече починали, за да могат по този начин да се спасят невярващи дори и от предни поколения.

4. Според учението на *свидетелите на Йехова*, за хората няма нито рай, нито ад. За техните последователи ще има нова земя, вместо вечно общение с Бог и Неговия Син Исус Христос в небесата. Другите остават в гроба или могат да излязат на свобода чрез така наречената „изкупителна жертва“.

5. *Новоапостолската църква* е въвела „служба за мъртвите“, при която самозваните апостоли могат да въздействуват и в света на мъртвите. Тяхното спасение се осъществява от починалите вече апостоли, които продължават „спасителната си работа“ в задгробния свят.

6. Други групировки застъпват учението, според което починалите вярващи в Христос отиват на небето, а невярващите биват окончателно унищожени, така че повече да не съществуват.

7. Едно друго схващане се основава на стиха в 1. Петр. 3:18-20, от който някои тълкуватели извеждат заключението, че ще има проповядване в царството на мъртвите с цел спасение. (По-подробно в ГЗ: 63-90.)

Всички тези схващания се опитват – сигурно с добри намерения – да дадат надежда на споменатите по-горе групи хора. Всички тези спекулации изобщо не могат да ни помогнат, затова ние ще попитаме Този,

Който единствен може да ни помогне: Бог в Своето слово. Нека се опитаме с помощта на библейските текстове да проверим дали съществува възможност за спасение след смъртта. Тъй като тук става дума за извънредно важен въпрос, можем да изходим от това, че Бог няма да ни остави в неизвестност за него (сравни тезис Б51 в приложението, част I). Също така Библията ще ни помогне да разпознаем лъжеучителите, за да не бъдем заблудени от техните учения.

1. След смъртта идва съд: в светлината на Библията се разкриват всички представи, според които предоставянето на възможност за спасение на човека след смъртта се разглежда като заблуждение и човешка фантазия, защото „... е определено на човеците веднъж да умрат, а след това *настава съд*“ (Евр. 9:27). Това се отнася както за хора, които в някаква форма са дошли в съприкосновение с Божието послание, така и за такива, които никога не са го чули: „понеже ние всички ще застанем пред Божието съдилище“ (Римл. 14:10). Този съд Бог е предоставил на Своя Син. Няма да се съди това, което е станало отвъд границата на смъртта, а делата тук и днес: „защото всички трябва да застанем открити пред Христовото съдилище, за да получи всеки според каквото е правил в тялото, било добро или зло“ (2. Кор. 5:10). От този съд никой не е изключен: вярващи, равнодушни, свободомислещи, заблудени, езичници... накратко: целият свят (Деян. 17:31).

2. Критериите за света: Критериите за Божия съд не подлежат на никакъв произвол: никой не се предпочита или ощетява (1. Петр. 1:17; Римл. 2:11). Бог ни е известил своите критерии. Ние ще бъдем съдени според библейските мерила: „...словото, което говорим, то ще го съди в последния ден“ (Йоан 12:48). Нека обобщим най-важните критерии според Св. Писание:

а) Според Божията справедливост: Трябва да бъдем

сигурни: „наистина Бог няма да извърши нечестие, нито ще извърне Всемогъщият правосъдието“ (Йов 34:12), защото Той е справедлив съдия (2. Тим. 4:8). Тука няма да има никакви извъртания и изопачения, защото истината и справедливостта ще се изявят в пълна светлина: „Господи Боже Всемогъщи, истинни и праведни са Твоите съдби“ (Откр. 16:7).

б) Според мярката на това, което ни е поверено: Нито един човек не е еднакъв с друг, и на всеки е поверено нещо различно. Неевангелизираните езичници имаха минимални познания за Бога, изхождащи от мирозданието (Римл. 1:20) и от тяхната съвест (Римл. 2:15) тогава, когато можаха да чуят евангелието. Един богат човек има на разположение повече възможности да подкрепи разпространението на евангелието, отколкото един беден. Надареният с интелектуални способности има особена отговорност. Има разлика между този, който живее при диктатура с многобройни ограничения, и този, който може да действа в свободна страна. Господ казва в Лука 12:48: „И от всеки, комуто много е дадено, много и ще се изисква; и комуто са много поверили, от него повече ще изискват“.

в) Според нашите дела: Бог познава делата на всеки един от нас и ще въздаде на всеки според делата му (Римл. 2:6). Дела са както извършените ни действия (Мат. 25:34-40), така и неизвършените (Мат. 25:41-46). Действията на всички хора са записани в Божиите книги и въз основа на тях ще бъдат съдени (Откр. 20:12-13).

г) Според нашите плодове: Това, което правим в името на Исус (Лука 19:13) – нашето поведение, нашите действия – е обозначено от Библията като нетленен плод (Йоан 15:16). Той е основният критерий за преценката в съда (Лука 19:16-27). Когато всички мъртви дела изгорят, трайното ще бъде възнаградено (1. Кор. 3:14).

д) *Според нашата любов:* Любовта е един особен плод, защото тя е най-големият от всички (1. Кор. 13:13). Тя е изпълнението на закона (Римл. 13:10). Тук се има предвид това, което правим в любовта си към Бога (Мат. 22:37) и любовта към Исус Христос (Йоан 21:15). Самопожертвувателната любов се отличава от любовта по сметка: „Защото, ако обичате само ония, които обичат вас, каква награда ви се пада?“ (Мат. 5:46). Фарисеят Симон беше поканил Исус в своята къща, без дори да Му даде вода да си измие краката (Лука 7:44). Грешницата обаче помаза краката Му със скъпоценно миро (Лука 7:44). Тя получи прощение за много повече грехове, и затова даде на Господ много повече любов (Лука 7:47). Любовта е плод на Духа (Гал. 5:22); тя има вечно значение.

е) *Според нашите думи:* Според казаното от Исус нашите думи имат решаващо значение за вечността. Този аспект на съда може би осъзнаваме в най-малка степен:

„И казвам ви, че за всяка празна дума, която кажат човеците, ще отговарят в съдния ден, защото от думите си ще се оправдаеш и от думите си ще се осъдиш“ (Мат. 12:36-37).

ж) *Според нашата отговорност:* Ние сме призвани към отговорност според сътворената структура на личността ни. Бог ни е дал голяма свобода да носим тази отговорност. Също и в случаи на заблуда ние сме отговорни за нашите действия. Въпреки че неподчинението на Адам стана не по негова воля, а чрез заблуда, той трябваше да понесе последиците. Тъй като заблудите във вратата водят към погибел, библейските предупреждения в това отношение са доста настойчиви (например Мат. 24:11-13; Ефес. 4:14; Ефес. 5:6; 2. Тим. 2:16-18). По тази причина лъжеучителите в сектите не бива да бъдат подценявани относно последиците от техните действия.

з) Според отношението ни към Исус Христос: Нашето лично отношение към Божия Син е решаващият момент: „Който вярва в Сина има вечен живот; а който не слуша Сина няма да види живот, но Божият гняв остава върху него“ (Йоан 3:36). Грехът навлече проклятие на всички хора (Римл. 5:18). Единственият изход е нашата връзка с Христос: „Сега прочее, няма никакво осъждане на тия, които са в Христа Исуса“ (Римл. 8:1).

3. Присъдата в съда: Всеки отделен човек ще бъде съден индивидуално, според гореспоменатите критерии. Няма да бъде пропуснат нито един аспект в живота на човека. Какво ще гласи крайната присъда? Ще има разделение на хората на две, формулирано от Исус по следния начин: „Влезте през тясната порта, защото широка е портата и пространен е пътят, който води в погибел и мнозина са ония, които минават през тях. Понеже тясна е портата и стеснен е пътят, който води в живот и малцина са ония, които ги намират“ (Мат. 7:13-14).

Няма никакъв „среден път“ за нерешителните и няма никакво неутрално място между небето и ада. Накрая – както вече виждаме и в този живот – ще различаваме само спасени и погинали. На едната група Господ ще каже: „Дойдете вие благословени от Отца Ми, наследете царството, пригответо за вас от създанието на света“ (Мат. 25:34), а другите ще чуят: „Не ви зная откъде сте. ... махнете се от Мене всички вие, които вършите неправда“ (Лука 13:25-27). В последната група влизат не само волнодушните и езичниците, но и хора, които са знаели за посланието на Исус, но не са му служили в послушание. Те ще казват учудено: „Ядохме и пихме пред Тебе; и в нашите улици си поучавал“ (Лука 13:26).

4. Нашите позиции: Според Библията, след смъртта няма никакви възможности за спасение. Решението трябва да се вземе в този живот, затова Господ Исус

казва: „Подвизавайте се да влезете през тесните врата“ (Лука 13:24). В съда ще бъдат отворени книгите, съдържащи всички подробности на нашите дела (Откр. 20:12). Блажени са тези, чиито имена са записани в книгата на живота. Нехристиянските религии нямат никаква спасителна сила. Как ще бъдат спасени хората, които никога не са чували спасителното послание, но са се стремели към Бога (Деян. 17:27) и към вечния живот (Римл. 2:7), това не знаем. Но за нас, които сме чули евангелието, няма никакво извинение, никакво измъкване (Евр. 2:3), ако не приемем спасението. Ние сме имали възможността да се спасим. Как се приема това спасение, е обяснено подробно в приложението (ч. I, т. 10).

ВСП7: *Какво става с децата, които са умрели твърде рано, за да могат да вземат някакво решение? Какво става с пометнатите и душевно болните? Те изгубени ли са?*

ОВСП7: В основата на този проблем лежи въпросът, от кой момент нататък зародишът става човек. Ако вярваме на светските мнения, добиваме впечатлението, че това зависи от произволните индивидуални схващания или държавни законодателства. Търсейки надеждни критерии за началото на човешкия живот, нека видим какво казва Библията по този въпрос. Ние ставаме индивидуални личности след сливането на мъжкото семе с женската яйцеклетка. При развитието на всеки ембрион имаме работа с директното въздействие на Твореца: „Защото Ти си образувал чреслата ми, обвини си ме в утробата на майка ми. Ще Те славя, защото страшно и чудно съм направен; чудни са Твоите дела и душата ми добре знае *това*“ (Пс. 139:13-14). При посещаването на Еремия, Бог казва, че Той го е видял като личност далеч преди неговото рождение и му е поверил избраната от Него задача: „Преди да ти дам образ в корема, познах те, и преди да излезеш от утробата, осветих те. Поставих те за Пророк на народите“ (Ерем. 1:5).

Ние твърдим: Човекът е индивид още от самото начало, и според многобройните библейски текстове (примерно Лука 16:19-31; Евр. 9:27), той е вечно творение, чисто съществуване никога не престава.

Но къде отива човекът след като е прекрачил прага на долината на смъртта? Отговорът е еднозначен при тези хора, които са чули евангелието и са били в състояние да вземат решение. Божията воля е също недвусмислена: „Господ... заради вас търпи за дълго време; понеже не иска да погинат някои, но всички да дойдат на покаяние“ (2. Петр. 3:9). Спасението и погибелта зависят само от нашата воля. Ние имаме свободата да тръгнем към небето или към ада. Двата пътя са предоставени на нашия избор (Втор. 30:19; Ерем. 21:8).

Споменатите в горния въпрос групи хора нямат възможността да вземат това жизнено важно решение. Според едно средновековно лъжеучение се е смятало, че душите на некръстените деца след смъртта им отиват в погибел. Тук се касае за небиблейското учение, че кръщението спасява кърмачетата. Според централните библейски тези спасителна сила има не кръщението, а вратата в Господ Исус Христос (Деян. 16:31). За отговор на горния въпрос кръщението няма да ни помогне, защото при пометнатите това е невъзможно. Отговора намираме в Божиите норми: „Наистина Бог няма да извърши нечестие, нито ще извърне Всемогъщият правосъдието“ (Йов 34:12), защото Неговите съдби са абсолютно справедливи (Откр. 16:7) и ще бъдат извършени, без да се взема предвид светското положение на дадената личност (1. Петр. 1:17); Римл. 2:11). Трябва да бъдем сигурни, че гореспоменатите хора няма да погинат. Те самите не носят никаква вина за съдбата си. Когато при Господ Исус бяха доведени малки деца (дори и кърмачета), неговите ученици видяха в това ненужно натоварване на своя Учител, Който и без това е имал тежък ден. Но тъкмо при тези обстоятелства Исус посочва по забележителен начин децата

като наследници на Небесното царство: „Оставете дечицата да дойдат при Мене, не ги възпирайте, защото на такива е Божието царство“ (Марк 10:14).

ВСП8: *Длъжен ли беше Юда да предаде Исус, за да се осъществи спасението?*

ОВСП8: Трябва дапомним, че спасението се осъществи не чрез Юда, а чрез Исус. Смъртта на Господ Исус беше необходима, за да бъде изработено спасението за хората. Един абсолютно Безгрешен трябваше да понесе върху Себе Си присъдата над греха на мястото на грешниците. Според Божия план: „Който биде предаден за прегрешенията ни и биде възкресен за оправданието ни“ (Римл. 4:25). При разпятието участваха чрез намерения и дела много хора – както римляни, така и юдеи: Синедрионът в Израел (Марк 14:64), събраното човешко множество (Йоан 19:7; Деян. 13:28), Пилат (Марк 15:15) и римските войници (Марк 15:24). Юда също беше директен участник чрез предателството си. Това не беше „Божествено принуждение“ за него, а собственото му свободно решение. Това, че Господ Исус беше предвидил свободните действия на Юда (Йоан 13:21-30), и че това е описано подробно в СЗ чрез пророците (Зах. 11:12-13), се основава на Божието всезнание, а не на Неговата принуда. Мотивите на Юда не могат да се разпознаят еднозначно в библейските текстове. *Хайнрих Кемнер* формулира дори възможността Юда да е искал нарочно да доведе Господ Исус до такава стресова ситуация, за да може Той най-после да демонстрира силата си на Израел. Юда изобщо не е могъл да си представи, че Исус без всякаква съпротива ще допусне Своего умъртвяване. Въпреки че много хора са участвували директно в убийството на Исус, те не са същинските виновници, защото Исус умря заради греховете на цялото човечество. Всеки един от нас е участник в смъртта на Исус, защото „Той биде ранен поради нашите престъпления, бит

биде поради нашите беззакония; на Него *дойде* наказанието, докарващо нашия мир, и с Неговите рани ние се изцелихме“ (Ис. 53:5).

Отричането на Петър от Исус пред една незначителна слугиня може да се сравни с предателството на Юда. Съществената разлика между тези двама човека се състои не в техния грях, а в покаянието. Тъй като Петър се покая за своето отричане (2. Кор. 7:10: „Защото скръбта по Бога докарва спасително покаяние, което не причинява разкаяние; но светската скръб докарва смърт“), на него му беше простено. Юда също би получил прощение, ако го беше търсил на правилното място – при Исус. Юда не се върна при своя Господар, затова остава „горко-то“ за неговите дела: „Защото човешкият Син наистина отива според както е било определено; но горко на този човек, чрез когото се предава!“ (Лука 22:22).

ВСП9: *Мога ли да родя дете, след като знам, че вероятността то да бъде изгубено е 50%? (Въпрос на млада жена, наскоро повярвала)*

ПВСП9: Много съпругески двойки не искат да имат деца с оглед на нарастващото замърсяване на околната среда или заплахата от война при днешния потенциал на въоръженията. Сега в ГФР имаме отрицателен прираст на населението, което към края на века ще намалее с около два милиона – от 61 на 59 милиона. *Лютер* ни разкрива един друг възглед, отговаряйки на известния въпрос, какво би направил, ако утре света би загинал: „Бих насадил едно ябълково дръвче.“

Горният въпрос изразява голямото съзнание за отговорността, която не само че се съобразява с вечността, но ѝ дава приоритет. За да му дадем отговор, трябва най-напред да изясним други два въпроса: какво казва Библията относно броя на децата и

тяхното спасение. Според реда на Сътворението ние сме създадени мъж и жена. Първата получена от Бога заповед към човека гласи: „Плодете се и се размножавайте“ (Бит. 1:28); тя никога не е отменяна. Способността да се раждат деца е също един Божи дар, както и самите деца: „Ето наследство от Господа са чадата и награда от него е плодът на утробата“ (Пс. 127:3). На многото деца се гледа като на особена благословия: „Блазе на оня човек, който е напълнил тула си с тях (децата) (Пс. 127:5). Жена ти ще бъде като плодовита лоза всред дома ти, чадата ти като маслиненни младоци около трапезата ти. Ето така ще се благослови човекът, който се бои от Господа“ (Пс. 128:3-4). Бог не само ни подарява деца, но Неговата воля е, те да дойдат при Него:

„Вложете прочее тия Мои думи в сърцето си и душата си, вържете ги за знак на ръката си, и нека бъдат като надчелия между очите ви. Да учите на тях чадата си, като говорите за тях, когато седиш в къщата си, когато ходиш по пътя, когато лягаш и когато ставаш“ (Втор. 11:18-19).

Ако следваме тези Божии съвети, резултатът няма да закъснее: „Възпитавай детето отрано в подходящия за него път, и не ще се отклони от него дори, когато остарее“ (Пр. 22:6). При такова възпитание децата приемат вярата и се спасяват. Има и едно богато Божие благословение: „Аз любя ония, които Ме любят, и ония, които Ме търсят ревностно, ще Ме намерят“ (Пр. 8:17). Бог има особена любов към младежите, които се обръщат към Него: „Помня за теб милеенето ти, когато беше млада, любовта ти, когато беше невяста, как Ме следваше в пустинята, в непосята земя“ (Ерем. 2:2).

Като вярващи ние трябва да раждаме децата си с увереността, че възможността те да погинат в никакъв случай не е 50:50; те имат Божието благословение, ако ги възпитаваме библейски. Опитът на много

вярващи семейни двойки доказва, че децата им намират пътя на вярата, ако от малки ги наставляваме в Библията.

ВСП10: *В Библията пише, че Бог предопределя съдбите на хората. Можем ли тогава да говорим за свободна воля, след като решенията за спасение или смърт са взети отдавна?*

ОВСП10: Учението за предопределението (лат. *praedestinatio* = предопределение) е представено предимно от *Калвин* и *Августин*. Това е едно учение, което изхожда от Божественото предопределение, че хората са предвидени за вяра или невяра, спасение или погибел. Заради тази двойна възможност говорим за „двойно предопределение“. Нека видим какво казва Библията по този въпрос.

В отговорите на горните въпроси беше изтъкната преди всичко свободата на човека относно неговото решение. Тук би могло да се създаде впечатлението, че единствено човекът е активната страна, а Бог пасивната. Това обаче не е в духа на Библията. В Римл. 9:16-18 четем: „И тъй, не зависи от този, който иска, нито от този, който тича, но от Бога, Който показва милост. ... И тъй, към когото ще, Той показва милост, и когото ще закоравява“. Тук ударието пада недвусмислено на Божието действие. Човекът се намира също така в активната и свободно формираща ръка на Твореца, подобно глината в творящата ръка на грънчаря: „Но, о, човече, ти кой си, що отговаряш против Бога? Направеното нещо ще рече ли на онзи, който го е направил: Защо си ме така направил? Или грънчарят няма власт над глината, с част от същата буца да направи съд за почит, а с другата част – съд за непочтена употреба?“ (Римл. 9:20-21). Така че, ние нямаме никакви заслуги към спасението. Свободното решение на човека е неотделимо от Божия свободен избор. Идеята за предопре-

делението може да се докаже със следните библейски стихове:

Мат. 22:14: „Защото мнозина са поканени, а малцина избрани“.

Йоан 6:64-65: „Но има някои от вас, които не вярват. Защото Исус отначало не знаеше кои са невярващите и кой е тоя, който щеше да Го предаде. И каза: Затова ви рекох, че никой не може да дойде при Мене, ако не му е дадено от Отца“.

Ефес. 1:4-5: „Както (Бог Отец) ни е избрал в Него (Исус) преди създаването на света, за да бъдем свети и без недостатък пред Него в любов; като ни е предопределил да Му бъдем осиновени чрез Исуса Христа, по благоволението на Своята воля“.

Римл. 8:29-30: „Защото, които предузна, тях и определи да бъдат съобразни с образа на Сина Му, за да бъде Той първороден между много братя; а които предопредели, тях и призова, а които призова, тях и оправда, а които оправда, тях и прослави“.

Деян. 13:48: „И езичниците като слъшаха това, радваха се и славаха Божието учение; и повярваха всички, които бяха отредени за вечния живот“.

Относно библейското разбиране за предопределението от основополагащо значение са следните аспекти:

1. Моментът: Предопределението става при всички положения далеч преди нашето съществуване: преди създаването на света (Ефес. 1:4), преди зачеването (Ерем. 1:5) и от самото начало (2. Сол. 2:13).

2. Служението: Предопределението се съдържа в служението за Бога. Например Бог определя Соломон, за да построи храма (1. Лет. 28:10), рода Леви за свещеническа служба (Втор. 18:5); Исус определя ученици за апостоли (Лука 6:13; Деян. 1:2), Павел става „избран съд“ за мисионер след езичниците (Деян. 9:15); всички вярващи са предопределени да принасят плод (Йоан 15:16).

3. Без оглед заслугите на личността: Предопределението не става според човешките заслуги и мерила. Бог гледа много повече на нищожното: Израел е най-малкият народ (Втор. 7:7), Мойсей не е никакъв оратор (Изх. 4:10), Еремия се смята за твърде млад (Ерем. 1:6), към Христовата църква принадлежат най-вече незначителните в този свят (1. Кор. 1:27-28).

4. За спасение, а не за погибел: Какво е Божието намерение за човека – спасение или погибел? Бог недвусмислено открива Своето намерение си спрямо нас: „Както овчарят дири стадото си за деня, когато се намира между разпръснатите Си овце, така и Аз ще подиря овцете си, и ще ги избавя от всичките места, гдето бяха разпръснати в облачния и мрачен ден“ – (Езек. 34:12). Исус обобщава причината за Своето идване на този свят с думите: „Защото Човешкият Син дойде да спаси погиналото“ (Мат. 18:11). Чрез Исус Бог сам търси хората, предопределени за вечния живот. Божията воля за спасение е насочена към цялото човечество: „Който (Бог) иска да се спасят всичките човеци и да достигнат до познание на истината“ (1. Тим. 2:4). Тази Негова воля е разкрита и в 1. Сол. 5:9: „Защото Бог ни е определил не на гняв, но да получим спасение чрез нашия Господ Исус Христос“. Между спасение и предопределение в Писанието откриваме здрава и неделима връзка, докато между проклятието и предопределението не намираме такава. Следователно Бог не предопределя никого за погибел. Бог закоравява сърцето на Фараона едва въз основа на упоритото му езическо поведение, и в никакъв случай това не е предопределено от рождението му. Библията непрекъснато свидетелствува, че има едно „твърде късно“, но тя никъде не учи, че има предопределение за ада. С убийството на Йоан Кръстител Ирод беше преминал тази граница, така че Исус повече не му отговаряше (Лука 23:9).

Ние смятаме, че е вярно и едното, и другото (твър-

дения които се допълват!); Бог определя човека за спасение. Когато блудният син реши: „Ще стана да ида при баща си“ (Лука 15:18), баща му излезе да го посрещне и приеме (Лука 15:20). Когато приемем спасението като наше свободно решение, чрез нас се осъществява Божието благословение: „Наистина те възлюбих с вечна любов“ (Ерем. 31:3), и те избрах преди създаването на света (Ефес. 1:4). Преди ние да се решим за Бога, Той отдавна се е решил за нас. Бог очаква и уважава свободното ни решение; но без Неговата милост не е възможно никакво приемане (Римл. 9:16). При колко хора Божието предопределение (Фил. 2:13) и свободната човешка воля сочат в една посока (Фил. 2:12), знае само Господ.

ВСП11: *Можете ли научно да докажете, че има ад?*

ОВСП11: Науката има своите граници, които са твърде ясни, но за съжаление доста често се прекрачват. Възможностите за познание и обяснение достигат дотам, докъдето можем да измерваме процесите в материалния свят. Там, където те нито могат да се измерват, нито да се изразят в числа, науката е безпомощна. По тази причина естествените науки не бива да прекрачват тези граници, иначе престават да бъдат науки и се превръщат в спекулации. Така че науките не дават информация за произхода или края на този свят. Също така, по въпросите за отвъдния свят не можем да очакваме отговори от науката.

Щом като тя не може да ни каже нищо за съществуването на ада, има едно своеобразно място, откъдето можем да почерпим сведения за това: Голготският кръст ни сочи реалността на небето и ада. Кръстът е най-добрият тълкувател на Писанието. Ако хората достигаха небето като на поточна линия, то той би бил излишен. Ако имаше друга религия, или някакъв друг път за достигане на спасението, Бог не би умъртвил по този начин любимия Си Син: наистина

има ад. Господ Исус направи всичко, за да можем да избегнем ада. Без делото на Голгота всички ние бихме отишли в погибелта (Римл. 5:18). Бихме могли да обобщим кръста с едно изречение: „Там Божият Син ни спаси от ада“. Няма нищо по-голямо от Голгота, което да е направено за човека. Господ Исус проповядваше настойчиво за любовта и милостта, благодатта и справедливостта, приканващи към небето, но за ада Той говореше с особена сериозност. Наричаше го бездънната бездна, едно място, „дето червеят им не умира и огънят не угасва“ (Марк 9:44) и още „вечно наказание“ (Мат. 25:46). Знаейки тази реалност, Той ни предупреждава с нарастваща настойчивост, за да не попаднем там:

„Ако дясното ти око те съблазнява, извади го и хвърли го; защото по-добре е за тебе да погине една от телесните ти части, а не цялото ти тяло да бъде хвърлено в пъкъла“ (Мат. 5:29-30).

„...по-добре е за тебе да влезеш в живота куц или недъгав, отколкото с две ръце или с две нозе да бъдеш хвърлен във вечния огън“ (Мат. 18:8).

5. Въпроси относно религиите (ВР)

Същност на религиите: Творенията на мирозданието достатъчно говорят на всеки за Твореца си (Римл. 1:19-21). След грехопадението съвестта ни свидетелствува за отделеността ни от Бога заедно с гузното ни поведение: „По това, че те (езичниците) показват действието на закона, написано на сърцата им, на което свидетелствува и съвестта им, а помислите им или ги осъждат помежду си или ги оправдават“ (Римл. 2:15). В собственото си мислене и желание всички хора са търсили обратната връзка с Бога и по този начин са възникнали многобройни религии. Думата религия произхожда от латинското „религио“ (= съвестност, страх от Бога), което произхожда от глагола ре – лигиаре (= правя обратна връзка, свързвам отново). По същество опитите да бъде възстановена тази връзка при всички религии се характеризират със следното: чрез измислени от самите хора предписания (например жертви) и чрез считани за важни предмети (например фигури на Буда, воденичка за четене на молитви и др.) хората се опитват да възстановят връзката със Бога. Под религия разбираме всички човешки опити да се достигне до Бога. При евангелието е обратното: Бог сам действа и идва при човека. Този библейски път ние наричаме религия.

ВР1: *Има толкова много религии. Не е възможно всички те да са погрешни. Не е ли прекалено, когато християнството твърди, че е единственият път към вечния живот?*

ОВР1: Нито една религия не спасява, дори и християнската, когато тя се превърне в религия. Има само един Бог, и именно Този, Който е направил небето и земята. Само Библията говори за този Бог. Само

Той може да ни каже какво да направим, за да се спасим. Ако някоя религия беше в състояние да ни спаси от вечната погибел, то Бог би ни я посочил. Тогава разпятието на Исус не би било необходимо. Но тъй като жертвата на Голгота беше принесена, то тя е била абсолютно необходима за нашето спасение. Кръстът на Исус ни дава еднозначно доказателство, че няма по-евтин начин да се изкупят греховете ни пред Светия Бог. В кръстната смърт на Исус Бог осъди нашия грях, така че само личното ни обръщане към Исус Христос и отдаването живота ни на Него могат да ни спасят. Във всички религии човекът трябва да се спаси сам чрез собствените си усилия; според евангелието Бог е направил всичко това чрез Своя собствен Син и човекът приема спасението си само чрез вяра. Затова в Деян. 4:12 се казва толкова категорично: „И чрез никой друг няма спасение, защото няма под небето друго име, дадено между хората, чрез което трябва да се спасим“. Освен Исус няма друг мост към небето!

Всички религии са само бляскави миражи в пустинята на изгубеното човечество. Жадният не се нуждае от илюзия, а от истински воден извор. Към погибел води и идеята за толерантността на всички фантастични представи на хората (Пр. 14:12). Човекът се нуждае от чиста вода. Библията ни показва категорично единствения оазис, единствения шанс за оцеляване – Исус Христос:

„Аз съм пътят, и истината, и животът; никой не дохожда при Отца, освен чрез Мене“ (Йоан 14:6).

„Защото никой не може да положи друга основа, освен положената, която е Исус Христос“ (1. Кор. 3:11).

„Който има Сина, има тоя Живот, който няма Божия Син, няма тоя живот“ (1. Йоан 5:12).

ВР2: *Не се ли молят християните и мюсюлманите*

на един и същ Бог? (Въпрос на един мюсюлманин)

ОВР2: „Мога ли да Ви задам един контравъпрос: Вашият Бог Аллах баша ли е на Исус Христос?“ – „Не, Аллах няма син. Това би било богохулство!“ – „Виждате ли, тогава вашият бог и моят Бог не са едно и също лице“. Поради многото религии мнозина смятат, че в края на краищата всички те почитат един и същи Бог. Но още в старозаветното време библейският Бог се открива на хората като Единственият: „Аз съм Първият, Аз и Последният, и освен Мене няма Бог“ (Ис. 44:6); „Аз, Аз съм Господ; и освен Мене няма спасител“ (Ис. 43:11). Този, живият Бог е Богът на Авраам, Исаак и Яков; Той е Бащата на Исус Христос (Марк 12:26). Между Аллах и Бащата на Исус Христос съществуват следните разлики:

1. Отношението между Бога и човека: В Исляма бог изобщо не се открива на хората. Той остава недостижим в далечината. Постоянният възглас „Аллаху акбар“ – бог е все по-велик – манифестира: лична връзка с бога не може да се установи. Аллах остава винаги отвъд – като ориенталски владетел, господстващ над своите подчинени.

2. Отношението баща – деца: За мюсюлманина понятията Божествено осиновление за човека и бащинството на Бога („Авва Отче“, Римл. 8:15) са неразбираеми, дори богохулни, защото Аллах е строго отделен от този свят.

3. Бог като човек: Централното събитие от библейския план на спасението е превъплъщаването на Бога в човека Исус Христос. Бог не само живя сред нас, но и изстрада всички грехове до кръстната си смърт. Последвалото от това спасение не се споменава в исляма.

4. Божията милост и любов: Ако Бог може да бъде

милостив към грешника, то цената за това е невъобразимо голяма: „Но ти си Ме заробил с греховете си, дотегнал си Ми с беззаконията си“ (Ис. 43:24). Бог е милостив към нас, защото ни е купил на висока цена (1. Кор. 6:20; 1. Петр. 1:19). Милостта на Аллах не струва нищо, тя е произволна.

5. Бог е нашата опора: При исляма е немислим един Бог, Който да дарява прибежище, утеха, мир и сигурност на спасението: „Понеже съм уверен, че нито смърт, нито живот, нито ангели, нито власти, нито сегашното, нито бъдещето... ще може да ни отлъчи от Божията любов, която е в Христа Исуса, нашия Господ“ (Римл. 8:38-39). В исляма са немислими Божието себеунижение на кръста и изливането на Светия Дух в нашите сърца, немислимо е и Второто пришествие на Исус в сила и величие.

Богът на Корана и Богът на Библията биха могли да имат някакви буквални прилики тук и там. Но при по-дълбоко вглеждане обаче между тях няма нищо общо. По тази причина християните и мюсюлманите не се молят на един и същи Бог.

ВРЗ: *По какво мога да позная, че евангелието не е религия, а има божествен произход?*

ОВРЗ: При отговора на този въпрос могат да ни помогнали следните значителни разлики между евангелието и религиите:

1. Във всички религии човекът се опитва от само себе си да достигне до Бога, но нито един търсач не може да признае откровено: „Аз имам лична връзка с Бога, имам мир в сърцето, моята вина е простена, сигурен съм, че имам вечен живот“. В евангелието за Исус Христос Бог се обръща към нас. С кръста Той прехвърля мост над пропастта на греха и ни подарява спасението. Този, който го е приел, може да свиде-

телствува: „Понеже съм сигурен, че нито смърт, нито живот... ще може да ни отлъчи от Божията любов“ (Римл. 8:38-39).

2. Пророчествата за Спасителя в СЗ (напр. Бит. 3:15; Чис. 24:17; Ис. 11:1-2; Ис. 7:14) се изпълняват буквално. В нито една религия няма подобни пророчества с известяване и изпълнение.

3. Бог е осъдил всички религии като идолослужения и магьосничество (1. Кор. 6:9-10; Гал. 5:19-21; Откр. 21:8) и е упълномощил като единствен Спасител Исус Христос: „Този е Моят възлюбен Син, в Когото е Моето благоволение, Него слушайте“ (Мат. 17:5).

4. Бог потвърди жертвата на Исус Христос чрез Неговото възкресение от мъртвите (Римл. 4:24-25). Това е единственият гроб в световната история, който е останал празен: „Защо търсите живия между мъртвите? Няма Го тука, но възкръсна“ (Лука 24:5-6). Всички основатели на религии са умрели и са в гробовете си.

5. В нито една религия Бог не напуска небето, за да спасява хората. В Исус Бог става човек: „И словото стана плът и пребиваваше между нас; и видяхме славата Му, слава като на Единородния от Отца, пълно с благодат и истина“ (Йоан 1:14).

6. Въпроси относно живота и вярата (ВЖ)

ВЖ1: *Защо живеем?*

ОВЖ1: Ние съществуваме не защото сме възникнали от някакъв еволюционен процес, а защото Божията воля е била да създаде човека. Никъде в Библията Бог не споменава причината за създаването на човека, нито че Бог се е чувствал сам, нито че е изпитвал радост от творчеството, нито че е искал да има опонент, нито че е искал да създаде същества, които да обича. В Бит. 1:26-27 се съобщава Божията воля за създаването на човека и нейното изпълнение: „Да създадем човека по Нашия образ, по Наше подобие... и Бог създаде човека по Своя образ; по Божия образ го създаде, мъж и жена ги създаде“. Тук става ясно: ние сме желани същества. Ние не сме нито „космически изтърсаци“ (*Ф. Нитцше*), нито „цигани от покрайнините на вселената“ (*Ж. Моно*), нито някакви изчадия от животинското царство, а произхождаме от директния творчески акт на Бога. Освен това, Библията ни казва, че сме обичани от Бога: „Наистина те възлюбих с вечна любов“ (Ерем. 31:3) или „Защото Бог толкова възлюби света, че даде Своя Единороден Син, за да не погине ни един, който вярва в Него, но да има вечен живот“ (Йоан 3:16). Повече от всеки друг, този стих ни показва, че ние сме предназначени за вечен живот.

ВЖ2: *Какъв е смисълът на живота?*

ОВЖ2: Ние, хората, сме единствените земни същества, които се питат за смисъла. Интересуват ни три основни въпроса: Откъде идвам? Защо живея? Накъде отивам? Мнозина са разсъждавали по тях. Философът *Ханс Ленк* от Карлсруе подчертава, че не бива да очакваме отговори от неговата област, пишейки:

„Философията дава рядко окончателни и съдържателни решения; тя създава въпроси, а не материали и резултати. За нея перспективата на един проблем е много по-важна, отколкото частичното решение на един стар въпрос.“ Писателят *Херман Хесе* пише: „Животът е безсмислен, ужасен, глупав, и въпреки това, великолепен – той не се подиграва на човека, но не държи на него повече, отколкото на един дъждовен червей.“ Френската писателка *Simone de Beauvoir* – екзистенциалистка и атеистка се губи в безсмислието: „Какъв смисъл има животът, когато той бива тотално унищожаван и изтребван? Защо е съществувал изобщо? Всичко е безсмислено: красотата на живота, делата на хората, всичко. Животът е абсурден.“ Също и науките като психология, биология, медицина не могат да отговорят на този въпрос, защото той не принадлежи към техния предмет.

Някои хора виждат смисъла на своя живот в това:

- да правят добро: мнозина държат на тази хуманистична идея, която не е специфично християнска. На християните е заповядано да правят добро (Гал. 6:10; 2. Сол. 3:13), но този, който върши добри дела, съвсем не става християнин по този начин.
- да печелят уважение за себе си: спортистите се стремят към световни титли и златни медали. Творците търсят признание по световните сцени.
- да правят нещо непреходно: според тях, по този начин те ще продължат да живеят в децата си или в обществото (например чрез фондации, свързани с тяхното име). Други искат да се увековечат в собствените си стихотворения, мемоари или дневници.

Не бива да забравяме, че цялата световна слава е преходна. След смъртта нищо не можем да вземем със себе си, защото там, където отива човек, „нито ще имат някога дял в нещо що става под слънцето“ (Екл. 9:6). Ако нашият живот е Божие творение, той

ще има смисъл само тогава, когато бива живян с този Бог и бива воден от Него. Човешкото сърце – дори да притежаваше цялото щастие на този свят – би останало безутешно, празно и неудовлетворено, ако не намери мир в Бога. Това може да се обобщи в три точки:

1. Божията цел за нашия живот е, ние да дойдем във вярата. Без спасяващата вяра в Господ Исус Христос ние сме изгубени. Затова Павел казва на началника на тъмницата във Филипи: „Повярвай в Господа, Исуса [Христа] и ще се спасиш, ти и домът ти!“ (Деян. 16:31). В този смисъл Бог иска „да се спасят всичките човеци и да достигнат до познание на истината“ (1. Тим. 2:4). Тъй като това спасение е от първостепенно значение за всеки човешки живот, Исус първо казва на паралика: „Прощават ти се греховете“ (Мат. 9:2). Спасението на душата според Бога има предимство пред изцелението на тялото.

2. Когато сме спасени, ние служим на Бога: „Служете Господу с веселие“ (Пс. 100:2). Като последователи на Исус нашият живот трябва така да е насочен, че да привличаме и други последователи (Мат. 28:19).

3. „Да възлюбиш ближния си както себе си“ (Мат. 22:39). С тази заповед Бог ни задължава не към далечините от Южна Африка или Чили, а към хората, които са непосредствено до нас: нашите съпрузи, деца, родители, съседи, колеги. Библията предполага, че ние обичаме самите себе си, но тази любов трябва да е такава и към ближните ни. Библията нарича направеното от нас по точки 2 и 3 плод на живота ни. За разлика от всички преходни успехи, само плодът е непреходен (Йоан 15:16). В края на нашия живот Бог търси плода и ни пита какво сме направили с поверените ни блага (живот, време, пари, таланти) (Лука 19:11-27). Дори чашата студена вода, която сме подали в името на Исус има значение за вечността (Мат. 10:42).

ВЖЗ: *Как да съвместя ежедневиия си живот с вярата?*

ОВЖЗ: В живота на този, който от цялото си сърце е повярвал в Исус Христос, настъпват ясни промени. Три момента маркират новия живот:

1. Скъсване с греха: След като при обръщението си сме получили прощение на вината ни, започваме нов начин на живот, който из основи е скъсал с греха. Като новородени християни ние не сме безгрешни, но това, което преди е било обикновено, сега ни се струва катастрофа. Съблюдаването на заповедите, които не са създавани като забрани, а като помощ, за да благоуспеем, ще направи решителна корекция в живота ни. С тази нова ориентация ние показваме на Бога, че Го обичаме (1. Йоан 5:3), а за нашите приближени сме „Христово писмо“ (2. Кор. 3:3), което може да бъде прочетено от всеки.

2. Ежедневният живот във вярата: Вярващият в Христос, който непрекъснато работи с Библията, намира в нея изобилие от полезни съвети във всички области на живота, някои от които се споменават по-долу. Тъй като в този откъс става дума изключително за земния аспект на вярата, на преден план идват старозаветните книги Притчи и Еклисиаст. Тук намираме напътствия към нас самите (а) и към държанието ни с другите хора (б):

а) Към собствената ни личност:

- тяло (Римл. 13:14; 1. Кор. 3:17; 1. Кор. 6:19)
- ядене и пиене (Пр. 23:20)
- (вид на храненето преди грехопадението: Бит. 1:26)
- (начин на хранене след Потопа: Бит. 9:3-4; 1. Кор. 8:8; Кол. 2:16; 1. Тим. 4:3-5)
- спане (Пс. 4:8; Пр. 6:6-11; Пр. 20:13; Екл. 5:12)
- необходим труд (Изх. 20:9-11; Изх. 23:12; Пр.

6:6-11; 14:23; 18:9; 21:25; Екл. 3:13; 10:18; 2. Сол. 3:10)

- трудът като житейски принцип (Екл. 2:3-11)
- заплащане със сътрудниците (Ис. 65:23; Ерем. 22:13; Лука 10:7)
- свободно време (Пр. 12:11)
- печелене на пари и блага (Екл. 4:6; 1. Тим. 6:6-8; Евр. 13:5)
- чисто земен стремеж към тях (Екл. 2:2-11)
- притежание (Мат. 6:19; Пр. 10:22)
- богатство (Пр. 11:28; 13:7; 14:24; Екл. 5:18)
- строеж на къща (Пс. 127:1; Ерем. 22:13)
- спорт (1. Кор. 9:24-25; 1. Тим. 4:8)
- грижи (Пс. 55:23; Пр. 12:25; Фил. 4:6; 2. Тим. 2:4; 1. Петр. 5:7)
- секс в брака (Пр. 5:18-19; Екл. 9:9; 1. Кор. 7:3-6)
- секс извън брака (Пр. 5:20; 6:24-32; Ерем. 5:8-9; Евр. 13:4)
- грях (Бит. 4:7; Пс. 64:5; Пл. Ерем. 3:39; Йоан 20:23; 1. Йоан 1:9; 5:17; Евр. 12:1)
- алкохол (Пс. 104:15; Пр. 23:30; 20:1; Ефес. 5:18; 1. Тим. 5:23)
- начин на говорене (Пс. 119:172; Пр. 12:14-22; 14:3 + 5; 18:20-21; 25:11; Ефес. 5:19; Кол. 4:6; Як. 1:19; Евр. 13:15)
- крамоли (1. Петр. 1:6-7; Як. 1:2-12)
- гузна съвест (1. Йоан 3:20)
- гняв (Ефес. 4:26)
- време (Лука 19:13; 1. Кор. 7:29; Ефес. 5:16)
- принципи (Фил. 2:5)
- сънища (Екл. 5:3)
- радост и веселба (Пс. 118:24; Пр. 15:13; 17:22; Фил. 4:4; 1. Сол. 5:16)
- правене на добро от само себе си (Мат. 22:39)
- точна мярка (Пр. 11:1 + 24; 20:10)
- собствена философия или религия (Пр. 14:12)
- младост (Пс. 119:9; Екл. 11:9; 12:1)
- възраст (Пс. 71:9)
- смърт (Йов 14:5; Пс. 88:4; Екл. 8:8)

Поведение при:

- болест (Екл. 7:14; Як. 5:14-16)
- страдания (Пс. 46:2; 50:15; 77:3; 73:21-28; 107:6-8; Фил. 4:19)
- депресии (Пс. 42:6; 119:25)
- страх от хора (Пс. 56:11; 118:6+8; Пр. 29:25)
- нещастие (Ис. 45:7; Пл. Ерем. 3:31-37; Амос 3:6)
- ежедневни дейности (Екл. 9:10; Кол. 3:17)
- даване (Пр. 11:24-25; Екл. 11:1; Мал. 3:10; 2. Кор. 9:6-7)
- поръчителство (Пр. 6:1; Пр. 11:15; Пр. 17:18)
- приемане на залог (Изх. 22:25-26)
- търсене на указания път (Пс. 37:5; 86:11; 119:105)
- търсене на партньор (Пес. 3:1; Амос 3:3; 2. Кор. 6:14)
- страдане за справедливостта (1. Петр. 3:14)
- лъжеучения (Кол. 2:8; 2. Петр. 3:17; 1. Йоан 4:6)
- намерения (Екл. 9:10; Фил. 4:14; Кол. 3:23)

б) Съвети за поведението ни с другите хора:

- съпруг (Ефес. 5:22-28; 1. Петр. 3:1-7; Евр. 13:4)
- деца (Втор. 6:7; Пр. 13:1; Ефес. 6:4; Кол. 3:21; 1. Тим. 3:12)
- родители (Изх. 20:12; Пр. 6:20; 30:17; Ефес. 6:1-3)
- приятели (Михей 7:5)
- богобоязлива и грижовна съпруга (Пр. 12:4; 31:10-31)
- свадлива и безцеремонна жена (Пр. 11:22; 12:4; 21:19)
- врагове (Пр. 25:21; 30:17; Мат. 5:22-44; Римл. 12:14)
- лоши хора (Пр. 1:10; 24:1-2; 1. Петр. 3:9)
- упорити, неразбрани хора (Пр. 9:7; 23:9)
- вярващи (Римл. 12:10; Гал. 6:2-10; Ефес. 4:32; Фил. 2:4; 1. Петр. 3:8-9)
- съветници (Пр. 15:22)
- приближени (Мат. 22:39; Гал. 6:10; 1. Йоан 4:17-18)
- учители на вярата (Евр. 13:7)

- болни (Мат. 25:36; Як. 5:14-16)
- лекар и лекарства (Мат. 9:12; 1. Тим. 5:23)
- чужди гости (Мат. 25:35; Римл. 12:13; Евр. 13:2)
- бедни (Пр. 3:27; 19:17; Мат. 21:34-40)
- измамници (Як. 5:19)
- лъжеучители (1. Йоан 4:1-3; Юда 23)
- съмняващи се (Юда 22-23)
- вдовици (1. Тим. 5:3; Як. 1:27)
- радостни или скърбящи (Пр. 17:22; Римл. 12:15)
- стари хора (Лев. 19:32; Пр. 23:22; 1. Тим. 5:1)
- мъртви (Екл. 9:5-6)

в) Указания за поведението към:

- църквата (Деян. 2:42; Евр. 10:25)
- природата (Бит. 1:28)
- държавата (Мат. 22:21; Римл. 13:1-7; 1. Петр. 2:13)
- Израел (Зах. 2:12)

3. В света, но не от света: Начинът на живот на вярващия в Христос Господ Исус е сведен до простата формула: „Ако бяхте от света, светът щеше да любя своето, а понеже не сте от света, но аз ви избрах от света, затова светът ви мрази“ (Йоан 15:19). Вярващият в Исус живее в този свят както всички други, но неговият живот според т. 2 има измерения и във вечността, което се изразява в неговото отношение към Бог Отец и Неговия Син и духовното му поведение:

а) Поведението към Бог Отец и Исус Христос:

- любов към **Бога** (Втор. 6:5; Пс. 31:23; Мат. 22:37)
- признание (Пс. 46:11)
- вяра (Евр. 11:6)
- да се мисли за Него (Пр. 3:5-6; Екл. 12:1)
- да се пазят Неговите заповеди (Екл. 12:13; Мих. 6:8)
- благодарност (Пс. 107:8; Ефес. 5:20; Кол. 4:2)
- хваление (Пс. 103:1-2; Ефес. 5:20)
- пеене (Пс. 68:4; 96:1)

- призоваване (Пс. 50:15)
- обожаване (Мат. 4:10)
- приближаване (Як. 4:8)
- любов към Господ Исус (Йоан 21:16; 2. Кор. 5:9; 2. Тим. 4:8)
- да Го призоваваме (Деян. 7:59; Римл. 10:13)
- хваление (Откр. 5:12)
- приемане (Йоан 1:12)
- вяра (Марк 16:16; Йоан 11:25-26; Деян. 16:31; 1. Йоан 3:23)
- признание (Ефес. 4:13)
- послушание (2. Кор. 10:6; 1. Петр. 1:22)
- следване (Лука 14:27; 14:33)
- служение (Ефес. 6:7)
- общение с Него (Йоан 15:2; 1. Кор. 1:9; 1. Кор. 11:23-29; 1. Йоан 1:3)
- да оставаме в Него (Йоан 15:4)
- да се молим на Него и в Негово име (Йоан 14:13-14; Деян. 7:59; Ефес. 5:20)

б) Духовни дела и поведение:

- Божието царство да има приоритет (Мат. 6:33; Кол. 3:2)
- принасяне на плод (Пс. 126:5-6; Лука 19:13)
- принасяне плодовете на Духа (Гал. 5:22; Ефес. 5:9)
- да събираме богатства за небето (Мат. 6:20)
- да разпространяваме Божието слово (2. Кор. 5:20; 1. Сол. 1:8)
- богоугодни дела (Ефес. 5:10; 1. Сол. 2:4)
- проповядване на евангелието (Мат. 28:19-20; Фил. 1:27; 1. Тим. 6:12)
- общение с вярващите (Мат. 18:20; Деян. 2:42)
- живот в освещение (1. Сол. 4:3; 2. Сол. 2:13; Евр. 12:14)
- да боравим с Библията (Ис. Нав. 1:8; Пс. 119:162; Кол. 3:16)
- да имаме духовни цели (Пс. 39:1; Фил. 3:14)

ВЖ4: *Имам постоянно повтарящи се сънища, които ме измъчват. Какво да мисля за това?*

ОВЖ4: Има три вида сънища:

1. Сънища от Бога: Библията ни разказва за някои сънища, в които Бог говори с хората (напр. Йосиф: Мат. 1:19-25). Сънуващият или непосредствено разбира посланието (напр. Самуил: 1. Царе 3:5-15; Даниил: Дан. 7), или Бог изпраща тълкувател на посланието Си (напр. Йосиф тълкува сънищата на пекаря и виночерпеца: Бит. 40). Сънищата, в които Бог ни говори, се познават по това, че те нито натоварват, нито плашат; по-скоро те се оказват особена помощ в житейски ситуации. Опитът показва, че Бог говори по този начин в изключителни ситуации.

2. Нищо незначещи сънища: Повечето сънища са бегли и не ни говорят нищо, точно както това се казва в Йов 20:8: „Като сън ще отлети и няма да се намери, и като нощно видение ще изчезне (славата на безбожния)“. Практиката на тълкуването на символичното значение на сънищата трябва да се отхвърли: „И чародееите видяха лъжливи видения, разказаха неверни сънища и утешаваха напразно“ (Зах. 10:2). Също и в апокрифната книга на Исус Сирахов 34:1-7 намираме следното полезно обяснение:

„Неуки хора заблуждават себе си с глупави надежди, невежи разчитат на сънища. Който държи на сънища, посяга към сенки и иска да улови вятъра. Сънищата не са нищо повече освен образи без съдържание... Собствените пророчества и тълкуване на сънища са нищо и дори утежняват мислите; ако не е дадено от Всевишния, не се съобразявай с него. Защото сънищата заблуждават много хора и пропадат тези, които уповават на тях“*.

* превод от немски – бел. пр.

3. *Сънищата като неотработени преживявания*: От подсъзнанието, което се е изплъзнало от съзнателната воля и разум, могат да дойдат съновидения, чиито причини имат ясно отношение към живота ни: завладяващи страхове, непризната вина, непреодолени преживявания (напр. спомени от войната, страх от изпит, кризи в брака). Освобождението от тях е възможно със съответна терапия. Тъй като в повечето случаи се касае за някаква вина, изживяването на прощението е най-доброто решение.

ВЖ5: *Какво е грях?*

ОВЖ5: Още преди Библията да спомене думата „грях“, тя ни разкрива неговия произход (Бит. 3:1-13). Тя не поднася първо теорията, а после практиката, а обратно – първо практиката и от нея се извеждат принципите. Грехът влезе в този свят чрез изкусителния въпрос: „Истина ли каза Бог?“ (Бит. 3:1). Грехът е действие, насочено срещу волята на Бога. Десетте заповеди (Изх. 20:1-17) и Проповедта на планината са огледалата, в които най-ясно можем да видим собствения си грях. Този, който живее без Божието слово, не познава Неговата воля и автоматично живее в постоянен грях. Първоначално срещнатата в Библията дума за грях е „хатат“ в Бит. 4:7, което означава „пропускане на целта“. По същия начин се превежда и гръцката дума „хамартия“. Други значения на думата грях са „отклонение“, „извъртане“ (евр. авон), „зло“, „лошотия“ (евр. раа), „насилие“ (евр. хамас), „зли помисли“ (евр. реща). Самата липса на праведност е грях: „Горко на онзи, който строи къщата си с неправда“ (Ерем. 22:13). В НЗ съответната дефиниция за грях гласи следното: „Всичко, което не *става* от убеждение, е грях“ (Римл. 14:23). Х. Безел нарече редукцията на човека в самия себе си грях. В Йоан 16:9 Исус идентифицира основния грях на хората като липса на връзка с Него: „защото не вярват в Мене“. Грехът е голяма пречка

в отношението между Бога и човека. Този, който не поеме курса на поправление чрез обръщане и прощение (1. Йоан 1:9), ще преживее последствията от пропускането на целта като неотменим закон: „Защото заплатата на греха е смърт“ (Римл. 6:23). При много хора здравето е на първо място в тяхната ранглиста, но те не обръщат внимание на най-тежката болест: греха, който води към смърт.

ВЖ6: *Позволено ли е според Библията неженени двойки да живеят заедно? От кой момент двойката е женена: след решението на двамата да живеят заедно; след първото интимно общуване; или след гражданското или църковно бракосъчетание?*

ОВЖ6: За изясняването на този все по-болезнен въпрос на нашето време трябва да изложим пет точки от библейското учение. Ще приложим този библейски принцип на тълкуване, при който решението на проблема не се фиксира с един единствен стих, а се получава в контекста на няколко пасажа (виж принципите на тълкуване А5 и А6 в приложението, ч. II):

1. *Брак и пол:* Бог ни дари брака чрез сътворения от Него ред. Той е едно добро Негово хрумване: „Не е добре за човека да бъде сам; ще му създам подходящ помощник“ (Бит. 2:18). Бракът е положен като животна връзка (Мат. 19:6), който според формулата на бракосъчетанието важи „докато смъртта ви раздели“. При полагането на това дарено от Бога общение между мъжа и жената, Той казва: „Затова ще остави човек баща си и майка си и ще се привърже към жена си и те ще бъдат една плът“ (Бит. 2:24). Под „една плът“ се има предвид най-напред телесното, половото общуване. Тази формула обаче обхваща целия човек, и с това също душата и духа. Двама души с различни до този момент житейски пътища намират най-близкото възможно общуване. Те стават едно в своето възприемане и мислене, както и във физическо

и духовно отношение. Полът е дар от Бога и според Библията, брачното общуване не служи само за раждане на деца:

„Не лишавайте един друг от *съпружеско сношение*, освен ако бъде по съгласие за малко време, за да се предадете на молитва“ (1. Кор. 7:5).

„За да бъде благословен твоят извор. И весели се с жената на младостта си. *Тя да ти бъде като любезна кошута и мила сърна*; Нейните гърди да те задоволяват в всяко време; и възхищавай се винаги от нейната любов“ (Пр. 5:18-19).

„Радвай се на живота с жената, която си възлюбил“ (Екл. 9:9).

Библията ни показва правилното отношение към сексуалността: Тя се различава както от прекалената въздържаност, така и от сладострастието (Ерем. 5:8); любовта и уважението са определящите гранични условия (Кол. 3:19; 1. Петр. 3:7).

2. *Бракът и църквата са Божии дарове:* В този свят има много форми на човешко общуване, от които бракът, семейството, църквата и държавата са по Божията воля (Римл. 13:1-7). Но бракът и Христовата църква са два особени дара, и въпреки някои мнения, в никакъв случай не са човешки изобретения. Тези два начина на общуване започват в един безбожен свят (1. Тим. 4:3; Откр. 2:9). След Сътворението няма човешка култура без брак. Той никога няма да отживее, и ще оцелее, въпреки някои враждебни течения и погрешното отношение на хората, защото той е основан на Божията грижа за човека. Църквата също така ще оцелее, и според благословията на Исус, даже „портите на ада няма да ѝ надделееят“ (Мат. 16:18).

3. *Бракът като преобраз:* Библията често описва вярата и отношението между Бога и човека с възможно най-близката и доверителна връзка, съществува-

ща между хората, а именно брака. „Защото както момък се жени за мома, така и твоите люде ще се оженят за Тебе; и както младоженецът се радва на невестата, така и твоят Бог ще се зарадва на тебе“ (Ис. 62:5). Затова и бракът е избран като притча (гр. *mystaerion* = тайна), разкриваща отношението на Христос към Неговата църква: „...както и Христос възлюби църквата и предаде Себе Си за нея...“ така са длъжни и мъжете да любят жените си (Ефес. 5:25-28). За тази аналогия Божието слово ни казва: „Тая тайна е голяма!“ (Ефес. 5:32). От характера на притчата за брака като вечно общение с Христос можем да направим извода, че бракът е общение, което трае цял живот. Всеки развод нарушава Божието намерение и разваля притчата. Затова в Мат. 19:6-9 виждаме безкомпромисното отношение на Господ Исус към развода.

4. Блудството като притча: Щом като един брак, изпълнен с любов и вяност, е образ на отношението на Бога към Неговия народ, то последствията от отпадането от Бога и почитането на чужди богове и идоли са прелюбодейство и блудство, както се наричат и в Библията:

„Видя ли ти що стори отстъпницата Израил? Тя отиде на всяка висока планина и под всяко зелено дърво та блудствува там... и с невъздържания си блуд тя оскверни земята, и прелюбодействува с камъните и дърветата“ (Ерем. 3:6-9).

„Видях твоите мерзости по хълмовете и полетата, прелюбодействията ти и цвиленията ти, безсрамното ти блудство“ (Ерем. 13:27).

5. Какво е блудство? За двете думи *блудство* и *разврат* в езика на НЗ намираме само един израз (гр. *porneia*), който откриваме и в думата порнография. Думата „развратник“ (гр. *pornos*) се използва в НЗ от една страна за прелюбодейци и хомосексуалисти (напр. 1. Кор. 6:9), а от друга страна като събирател-

но понятие за всяко задоволяване на половия нагон извън положеното от Бога брачно общение (напр. 1. Кор. 6:18; 1. Сол. 4:3). Тук спадат:

- предбрачни сексуални връзки (Втор. 22:28)
- интимни връзки с друга жена, различна от съпругата (Лев. 18:20; Ерем. 5:8-9; Мат. 5:32)
- хомосексуалност (Бит. 19:5; Римл. 1:26-27; 1. Тим. 1:10)
- кръвосмешение (1. Кор. 5:1)
- сношения с животни (Лев. 18:23).

Тези, които вършат блудодейния и разврат, попадат под тежката Божия присъда:

„Нито блудниците, нито идолопоклонниците, нито прелюбодейците... няма да наследят Божието царство“ (1. Кор. 6:9-10).

„Защото Бог ще съди блудниците и прелюбодейците“ (Евр. 13:4)

„А отвън са псетата, чародейците, блудниците, убийците, идолопоклонниците и всеки, който обича лъжата и лъже“ (Откр. 22:15).

Изводи: *Според това библейско учение ние вече можем да отговорим на поставените въпроси. По този начин сексуалното съжителство на неженени двойки както преди така и извън брака се нарича от Библията блудство и води до изключване от Божието царство, ако съответните хора не се обърнат от този грешен начин на живот (срв. приложението ч. I, т. 10).*

От кой момент нататък една двойка е женена? С нарастващото отчуждение на нашия народ от Божиите заповеди се наблюдава как все повече и повече неженени двойки започват да живеят заедно в една бракоподобна, но необвързваща връзка. Всъщност те не са женени, макар и някои да не виждат никаква разлика между това тяхно съжителство и брака. Вече видяхме какво е отношението на Бога към тези

връзки в предходната пета точка.

От библейските свидетелства по този въпрос заключаваме, че бракът не започва:

- с намерението на една двойка за по-нататъшен съвместен живот: Яков искаше да се ожени за Рахил. След като уговорените 7 години преминаха, Яков каза на тъста си Лаван: „Дай жена ми, защото дойде вече време да вляза при нея“ (Бит. 29:21). Тук се има предвид сексуалното общуване. От контекста на този стих могат да се направят два извода: първо, че преди брака Яков не е имал сексуални връзки с Рахил; и второ, че бракът важи само след официалното празнуване на сватбата.
- когато една двойка е имала интимни връзки: щом като в Израел един мъж е спал с едно момиче, той е трябвало да се ожени за него – и както тогава било прието – да плати откуп за годеницата си (Втор. 22:28-29). Интимните връзки не са били разрешени до официалното сключване на брака.

Определение за началото на брака: Един брак влиза в сила – също и пред Бога – когато мъжът и жената са се бракосъчетали по обичайния официален ритуал в съответното общество.

Това определение може да се потвърди във всички библейски примери за сватби. Тук намираме следния принцип за тълкуване на Библията: съответно библейско учение се извлича от общото множество отделни библейски събития. Тази дефиниция е приложима както за всяко далечно племе със собствените му, утвърдени за целта ритуали, така и за нашите културни кръгове с институцията на гражданския брак. Важното във всичките случаи е, че околните хора трябва да разберат по недвусмислен и официален начин, че тези двама души се обвързват с брак. Те вече не принадлежат към групата, от която се

избират партньори. Когато един мъж погледне една омъжена жена (или една жена женен мъж) с цел да я (го) пожелае, то според Проповедта на планината, Исус казва, че той (тя) вече е прелюбодействал (а) (Мат. 5:28). Жената при Якововия кладенец каза на Исус, че мъжа, с който тя живее, не ѝ е съпруг (Йоан 4:18). Ако тя беше женена за него по официалния начин, Исус не би ѝ говорил така. Библията никъде не утвърждава външната форма на сключването на брака, нито пък има някакъв определен ден на сватбата, от който нататък двамата да са официално женени. По времето на Авраам това е ставало по един начин (Бит. 24:67), при Самсон (седемдневната сватба: Съд. 14:10-20) – по друг, а по времето на Исус (сватбата в Кана: Йоан 2:1-11) – по трети. В ГФР единствено гражданският брак е обществено-правно призната форма за началото на брака, която според изведената от Библията дефиниция важи и пред Бога.

ВЖ7: *Да вярваш не означава да „знаеш“; как така представяте вярата като нещо сигурно?*

ОВЖ7: С въпроса за вярата са се занимавали мнозина мислители. При тях намираме доста различни позиции, които не са резултат на неутрални разсъждения, а представят личната им гледна точка.

Критични позиции: Атеистът *Тео Льовзак* застъпва следното схващане: „Вярата защитава предварителните убеждения и отхвърля позицията на науката, ако те противоречат на тези убеждения. Затова не на последно място, вярата е смъртен враг на науката.“ Аналогично критично се изразява и *Кант*: „Трябваше да отхвърля знанието, за да направя място на вярата.“ С това небиблейско схващане той проправи пътя на различни философски школи, диаметрално противоположни на вярата. Лозунгът „Не се доверявай на никого, който има своя Бог в небесата“, поставен на една стена в една нова гимназия в Норф

на Нойс е последната проява на критическия разум.

Позитивни позиции: Най-големият физик на всички времена Исак Нютон твърди: „Този, който мисли половинчато, той не вярва в Бога; който обаче наистина мисли, той трябва да вярва в Бога.“ Прочутият математик *Блез Паскал* свидетелствува със същата сигурност: „Всички неща говорят за Бога на тези, които Го познават, на тези, които Го откриват, на тези, които Го обичат; те обаче Го скриват от всички, които не Го търсят и не Го познават.“

Тези две противоположни позиции доказват ясно, че вярата не е функция на невежеството, а зависи само от личните убеждения. Те не се променят чрез философски разсъждения, а само чрез обръщането към Исус Христос, което Библията нарича обръщение. За необърнатия човек въпросите за вярата са глупост (1. Кор. 1:18), и той не може да ги разбере (1. Кор. 2:14). Човекът, приел Христос, е воден във всяка истина (Йоан 16:13), неговата вяра има здрав фундамент (1. Кор. 3:11), тя е нещо съвсем сигурно:

„А вярата е даване твърда увереност в ония неща, за които се надяваме – убеждения за неща, които не се виждат“ (Евр. 11:1).

ВЖ8: *Необходим ли е външен белег за новорождението?*

ОВЖ8: Обръщение и новорождение са двата термина, които описват процеса на нашето спасение. Обръщението е това, което правим ние, новорождението – това, което прави Бог. Така че обръщението е човешката, а новорождението – божествената страна на един и същи процес. В един нощен разговор Исус казва на Никодим: „Истина, истина ти казвам, ако се не роди някой отгоре, не може да види Божието царство“ (Йоан 3:3). Следователно новорождението

е необходимо, за да отидем на небето. Новорождението, както и естественото раждане, е пасивен процес. При естественото раждане ние идваме в земния живот и ставаме граждани на този свят. По аналогичен начин, ние получаваме небесно гражданство само чрез раждане там. Тъй като всички ние сме родени веднъж, Библията нарича това второ раждане с право на небесен (вечен) живот „новорождение“.

При покаянието ние се отвръщаме от стария си греховен живот, а при обръщението се обръщаме към Христос. Този, който с цялото си същество извърши това обръщение към Бога, той се завръща на небето. Бог отговаря, давайки ни нов, вечен живот; това е нашето новорождение. Този процес не е свързан с никакви външни белези, но се разкрива чрез видимите плодове на духа – любов, мир, търпение, радост, доброта, вяност, кротост, смирение (Гал. 5:22-23).

ВЖ9: *Вие говорите така, сякаш самият Бог Ви е изпратил. Как го постигате?*

ОВЖ9: Радвам се, че този въпрос ми е поставен толкова предизвикателно, защото е необходимо и тук да си даваме сметка. Има да чакате цял живот напразно, ако очаквате да чуете благата вест от ангел в небето. Бог сам е извършил спасителното дело чрез Исус, но оповестяването му е оставил на нас, хората. Божията воля е учениците на Исус да приемат това поръчение, да привличат и други хора за последователи на Исус и да ги наставляват библейски (Мат. 19:20). Затова в името на Господа, Който е направил небето и земята, ние можем да действуваме, защото сме „Божии съработници“. За това сътрудничество са призвани всички вярващи в Исус Христос, и един ден ние ще отговаряме за това, което сме постигнали с повереното ни евангелие (Лука 19:11-27). Най-висшият акредитиран в чужбина представител на едно правителство е посланикът. Той е упълномощен,

доверен и изпратен, за да действа пълноправно от името на своето правителство. При проповядването на евангелието Божият Син ни е поставил на едно положение, което не е по-ниско от положението на посланици. В НЗ изрично се казва: „И тъй от Христова страна сме посланици, като че Бог чрез нас умолява, молим *ви* от Христова страна, примирете се с Бога“ (1. Кор. 5:20). Исус казва в Лука 10:16: „Който слуша вас, Мене слуша“. Следователно, нашата легитимация не е самозвана, а узаконена от Бога.

ВЖ4: *Какво мислите за генното инженерство?*

ОВЖ10: Както е известно, със строежа на Вавилонската кула е свързано разбъркването на езиците. Не е добре за всеобщото благо, че Бог е позволил на човека много неща: „И не ще може вече да им се забрани каквото да било нещо, що биха намислили да направят“ (Бит. 11:6). Бог е поверил на човека да извършва и такива дела, които би било по-добре да не извършва. Щеше да бъде добре за човека, ако той нямаше способности да прави газови камери, за да унищожава в тях масово хора; да разработва атомни бомби, за да изтрива от лицето на земята цели градове или да измисля такива социални системи, които да поробват хората. По този начин в обхвата на човешките възможности се намират такива способности, като тази да лети до Луната, да трансплантира органи или да манипулира гени. Несвързаният с Бога човек се смята за автономен и не познава граници на действията си. Но самите негови дела ще го осъдят. Вярващият в Бога човек ще търси библейската мярка и не да прави всичко, което може да направи. С поръчението „плодете се“ (Бит. 1:28) Бог ни прави съучастници в творческия процес. С разделението на половете на мъжки и женски Бог е създал всички предпоставки за това, но все пак Бог си остава Творецът: „Твоите очи видяха необразуваното ми

вещество“ (Пс. 139:16). При генните манипулации ние изменяме определения от Бога процес: гените, които се пренасят чрез оплодената яйцеклетка, могат да се предадат и на следващите поколения. Това вмешателство е необратимо и носи в себе си необозрими опасности. *Х. Флеминг* вижда в утопично видение крайната цел на генетиката в създаването на свръхчовека. „Най-добрите умове на човечеството... ще разработят генетични методи, които ще открият нови свойства, органи и биосистеми, които ще служат на интересите, щастието и величието на онова богоравно създание, чиито бегли подобия сме ние – днешните мизерни създания“ („Генетичната манипулация при човека“, из „Политика и съвремие“ кн. 3, 1985 г., стр. 3-17). С поставянето на подобни цели човекът се превръща в презиращия бога Прометей:

„Аз тук седя, творя тез хора
Със лик и образ като моите,
По дух със мене равно племе,
Да страда и да плаче,
И да ликува, да се наслаждава,
И да не иска да те знае
Като мен!“ (*Йохан В. Гьоте*)*

ВЖ11: *Как е постъпвал Исус с комарите и осите?
Дали ги е убивал?*

ОВЖ11: Ако известният израз на *Алберт Швайцер* „страхопочитание към живота“ би бил отнесен последователно и към хората, това би спряло 80 милиона аборта годишно в света. *Швайцер* отиде по-далече, като се стараеше да не настъпва нито едно насекомо в джунглата. При хиндуизма също не е позволено да се убива никакво животно, защото се смята, че след смъртта си човек може да се прероди в някакво животно. В следствие на това, в Индия има

* Стиховете са превод на Ив. Андрейчин, 1903 г. – бел. ред.

8 пъти повече плъхове, отколкото хора. Потребността от храна на тези плъхове се е превърнала в нерешим проблем, нанесените щети са неописуеми. Библейската заповед „Не убивай“ се отнася изключително към човека. Тази заповед не важи за животните, защото изрично ни е разрешено да се храним с тях (Бит. 9:3). Даже и задълбочаването на заповедта да не се убива при Проповедта на планината (Мат. 5:21-26) в никакъв случай не простира нейното действие и върху животинския свят.

Горният въпрос поставя Исус в един хиндуистки начин на поведение или Го отнася към примера на *Алберт Швайцер* или *Франц фон Асизи*, който си налагал наказания за всяко настъпено насекомо. В Библията Бог ни разкрива правилното отношение към животните. За първоначалното мироздание е важала оценката: „ето, беше твърде добро“ (Бит. 1:31). Не е имало нито болести, нито смърт, нито вредни насекоми или опасни животни. С грехопадението на човека настъпва катастрофа и в животинския свят, която се проявява в ясно очертаните различия от вид до вид. Съществува разделянето на чисти и нечисти животни (Бит. 7:2). По-нататък се прави разлика между вредните и полезните животни (Лев. 26:6), при което защитата на последните дори е влязла в десетте Божии заповеди (Изх. 20:10-17). Във Втор. 25:4 се дава право на вола, който вършее, да яде от хлебното зърно. Други животни вследствие на грехопадението са изгубили първоначалната си положителна роля и са се превърнали във вредители спрямо човека. Библията споменава специално скакалците, бръмбарите, гъсениците, жабите, паразитите, които с масовите си нашествия ще изпълнят Божия съд (Изх. 10:12; Пс. 78:45-46; Пс. 105:30-34; Йоил 2:25; Амос 4:9). По същия начин змиите и скорпионите олицетворяват враждебни към човека сили, от които Бог може или да ни предпази (Чис. 21:8-9; Лука 10:19), или те да получат власт над човека при Божия съд (Чис. 21:6). Повечето болести

се причиняват от микроорганизми (вируси, бактерии, паразити). Когато Исус лекува тези болести (Мат. 4:23), Той убива тези опасни и вредни за човека организми. Бихме създали един погрешен образ на Исус Христос, ако Го подчиним на нереалистичното отношение към падналото мироздание. Разрушителните сили като вятъра и вълните (Мат. 8:27), болестите и смъртта (Мат. 8:3; Йоан 11:43-44), демоните и злите духове се подчиняват на Исус. Той дойде при нас едновременно като Божи Син и Човек, „като взе на Себе Си образ на слуга и стана подобен на човеците“ (Фил. 2:7), т.е., като всеки друг, Исус е бил изложен на всякакви ситуации и е бил измъчван от комарите, осите и мухите. Библията никъде не споменава изрично как е постъпвал Той в такива ситуации, но от гореказаното можем да приемем, че ги е гонил и убивал.

7. Въпроси относно смъртта и вечността (ВВ)

ВВ1: *Има ли живот след смъртта?*

ОВВ1: Гигантските египетски пирамиди са доказателство не само за тогавашните познания в строителството и архитектурата, но и гигантски свидетелства за едно човечество, което вярва в живота след смъртта. Няма нито една култура, нито едно племе по земята, която да няма тази вяра. От този факт не правят изключение дори и атеистите. Когато след смъртта на северновietнамския революционер *Хо Ши Мин* (1890-1969) било прочетено завещанието му, там пишело: „Аз отивам да се срещна с другарите *Маркс, Енгелс и Ленин.*“ Каква е причината за това? Бог е положил и вечността в сърцата на хората (Екл. 3:11). За нас смъртта е стена, зад която не можем да виждаме, но Един проби тази стена. Той беше оттаък и се върна в нашия свят: Това е Господ Исус Христос! Той умря на кръста и възкръсна от мъртвите на третия ден. От Него идва нашата увереност, че съществуването ни не престава след смъртта. Той свидетелствува за реалността на небето и ада. Ние сме вечни създания, призовани към вечен живот чрез вярата: „Аз съм възкресението и живота; който вярва в Мене, ако и да умре, ще живее“ (Йоан 11:25).

ВВ2: *Какво представлява вечният живот? Как можем да си го представим?*

ОВВ2: В речника на НЗ има две напълно различни думи за българската дума живот: „биос“ и „зое“. Под „биос“ се има предвид биологическия живот на човека и всички създания извън него. Този живот минава много бързо, тече като поток, като сън, като бързо увяхващ цвят (Пс. 90:5; 103:15). В Йов 14:1-2

четем: „Човекът, роден от жена, е кратковременен и пълен със смущение. Цъфти като цвят и се покосява, бяга като сянка и не се държи.“ На друго място този изтичащ живот се сравнява с пара: „Що е животът ви? Защото вие сте пара, която се явява и после изчезва“ (Як. 4:14).

На *Ото фон Бисмарк* принадлежи изказването: „Животът е като сърчно вадене на зъб. Винаги очакваме, че действителното тепърва предстои, когато изведнъж разбираме, че всичко е минало.“ Писателят *Х. Ф. Хебел* смята, че „животът е като седмкратно увит в златна хартия горчив бадем“, а есеистът *Адолф Райц* дефинира живота като „масов гроб на надежди и разочарования“. Библията обаче, ни представя една напълно различна перспектива: там, където хората откриват, че животът им е прекрасен Божи дар и започват да живеят по подобие на Исус, животът им придобива едно ново измерение, което на гръцки се описва със „зое“. Зое е живот, изхождащ от Бога, същинският, неизчезващ и вечен живот. Исус Христос дойде в този свят, за да ни донесе вечния живот. Той е не просто свързан с Неговата личност, но в Него директно се срещаме с вечния живот. Исус казва в Йоан 14:6: „Аз съм... (вечният) животът“ (гр. *зое*). Тази идентичност на Исус с вечния живот е засвидетелствувана и от Апостол Йоан: „защото животът (гр. *зое*) се яви, и ние видяхме, и свидетелствуваме, и ви възвестяваме вечния живот, който беше у Отца и се яви нам“ (1. Йоан 1:2). Който вярва в Исус и Го има за свой Господ, има с това и вечния живот (1. Йоан 5:12). С благословието на вечния живот (1. Йоан 2:25) нашият временен живот стои на вечна основа. Оттук става ясно как учениците на Исус заради вярата си издържаха на преследвания, затвор, мъки и дори смърт, без да се откажат от своя Господ. Вечният живот се изявява с цялата си пълнота едва след възкресението: „И множеството от спящите в пръстта на земята ще се събудят, едни за вечен живот, а едни за срам и вечно презрение“ (Дан. 12:2). В този

живот ние имаме не само обещанието за вечния живот, но и още сега имаме дял в Божията и Христова пълнота и величие. Когато вярата ни стане видима, ще гледаме Исус и Отец лице в лице.

ВВ3: *Кога започва истинският вечен живот?*

ОВВ3: Според свидетелството на Библията има само два вида вечно съществуване: вечен живот или вечно осъждане. Затова според думите на *Хайнрих Кемнер* най-голямата загуба е да живееш и да умреш без Исус Христос. В Йоан 3:15 се подчертава: „та всеки, който вярва в Него, да не погине, но да има вечен живот“. Придобиването на вечния живот не става едва след смъртта, а започва от момента на обръщението: „който вярва в Сина, има вечен живот“ (Йоан 3:36). Тази вяра носи печата на възкресение на Исус от мъртвите, и с това стои на една абсолютна и неизменна основа. Бог държи да имаме твърдата увереност в себе си: „Това писах на вас, които вярвате в името на Божия Син, за да знаете, че имате вечен живот“ (1. Йоан 5:13).

ВВ4: *Как можем да си представим небето?*

ОВВ4: Цялата човешка фантазия е недостатъчна, за да си представим великолепието на небето. На Павел е било позволено да види третото небе (2. Кор. 12:2). В друга връзка той пише за скритата Божия мъдрост, която Божият Дух ни открива още тук на земята, и отбелязва: „Каквото око не е видяло и ухо не е чуло, и на човешко сърце не е дохождало, всичко това е приготвил Бог за тия, които Го любят“ (1. Кор. 2:9). Колко повече това описание важи за видимото величие на Бога и небето! Библията не ни предоставя пълна картина на небето, но все пак тя обрисова някои детайли, които ще разгледаме. Вярата само предвкусва, а видимото ще бъде неопишуемо.

1. Небето, едно царство: Всички царства на този свят са преходни, тяхната земна сила е ограничена. Немската империя от 1871 г. не можа да достигне и 50 години. Третият райх беше пропагандиран като хлядолетен, но свърши след 12 години в развалини и пепел. Небето е едно вечно царство (2. Петр. 1:11), което няма да има край. То е царство, „което не се клати“ (Евр. 12:28). То е възделеното небесно отечество (Евр. 11:16), в което Божията власт и съвършено управление ще са почитани непрестанно. Принадлежащите на Христос ще управляват с Него във вечността (Откр. 22:5; Лука 19:17-19).

2. Небето, родният дом: За разлика от всички земни къщи и жилища, небето е едно непреходно място: „Защото тук нямаме постоянен град, но търсим бъдещия“ (Евр. 13:14). Сам Бог е направил този град и Господ Исус е управителят на този вечен дом: „В дома на Отца Ми има много обиталища... Аз... отивам да ви приготвя място“ (Йоан 14:2). Всички, които принадлежат на Христос, имат вечно гражданство там; те са Божии съквартиранти (Ефес. 2:19). В „Отче наш“ се казва: „Отче наш, Който си на небесата“ (Мат. 6:9) и в Йоан 17:24 Господ Исус се моли: „Отче, желая гдето съм Аз, да бъдат с Мене и тия, които си Ми дал, за да гледат Моята слава“. Небето е родният ни дом, защото там живее Бог (Бит. 24:7; Пс. 115:3; Мат. 6:9). То е и домът на Господ Исус. Оттам Той е дошъл при нас в света (Йоан 3:13; Йоан 6:38) и там е отишъл след възнесението Си (Лука 24:51; Деян. 1:11). При завръщането Си в сила и величие Той ще дойде оттам и ще вземе своите при Себе Си.

3. Небето, нашата родина: По време на последната война милиони хора от Източна Прусия, Померания и Силезия изгубиха старата си родина. Поколения наред хората са живели в тези области до деня на бягството или прогонването. Сам авторът е свидетел на тези ужасни събития. Ние, хората, сме привързани

към родината си. *Нитцие* се оплаква от духовната си бездомност с думите: „Горко на този, който няма родина!“ В този свят има само една вечна родина, и затова Павел пише на Филипяните (3:20): „Защото нашето гражданство е на небесата, отгдето и очакваме Спасител, Господа Исуса Христа“.

4. Небето, място на радост: Сватбата е повод за особена радост и според земните мащаби. В Библията небето се описва с помощта на образа на сватбения празник, чиято радост трае вечно: „Нека се радваме и се веселим и нека отдадем Нему слава, защото дойде сватбата на Агнето, и Неговата жена се е приготвила“ (Откр. 19:7). Исус Христос, Божият Агнец, Който търпеливо понесе греха на света и заплати за него на кръста, сега е Годеникът, а Неговата църква е годеницата. Спасеното множество от всички народи, племена и нации е описано от Исус в Лука 13:29: „И ще дойдат от изток и от запад, от север и от юг, и ще седнат в Божието царство“.

5. Небето, място, където няма грях: Нашият свят е проникнат от последиците на греха: мъка, страдания, болка, стенания, болести, войни и смърт. Но на небето „нищо проклето не ще има вече“ (Откр. 22:3). Бог ще бъде навсякъде и във всичко и сам Той ще направи всичко ново: „Той ще обърше всяка сълза от очите им, и смърт не ще има вече; нито ще има вече жалеене, ни плач, ни болка; първото премина“ (Откр. 21:4). При такава гледка Павел доби сили да понесе всякакви временни несгоди: „Понеже смятам, че сегашните временни страдания не заслужават да се сравнят със славата, която има да се открие към нас“ (Римл. 8:18).

6. Небето, място на коронацията: Всичко, което правим в този живот в името на Исус, има измерения във вечността. То има непреходен характер. Така че Павел може да каже към края на земния си път: „Аз се подвизах в доброто войнствуване, попрището

свърших, вярата упазих, от сега нататък се пази за мене венецът (правдата), Който Господ, праведният Съдия, ще ми въздаде в оня ден; и не само на мене, но и на всички, които са обикнали Неговото явление“ (2. Тим. 4:7-8). За такава коронация говори и възвишеният Господ в Откровение 2:10: „Бъди верен до смърт и Аз ще ти дам венеца на живота“.

7. Небето, нашата цел: Най-високата цел, поставена пред нас, хората, е: чрез вярата в Исус да достигнем до небето. В 1. Петр. 1:8-9 апостолът посочва тази цел: „Когото (Исус) любите без да сте го видели; в Когото като вярвате, без сега да Го виждате, радвате се с неизказана и преславна радост, като получавате следствието на вярата си, спасението *на душите си*“.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Забележки към Библията

В следващите глави ще се занимаем с най-важните принципи при боравенето с Библията. Подробното подреждане по теми и последователната номерация ще улеснят намирането.

I. Основни тези на Библията

В теорията на науката е прието необходимите начални условия за изследванията в някаква специална област да се формулират под формата на утвърдени тези. На тяхната основа се изгражда последователно цялото здание на съответната наука. Макар че този метод не може напълно да се пренесе към Божието слово, поради различната същност на Библията, съобразявайки се с тези ограничения, ние ще обобщим най-важните тези. Те са основополагащи при боравенето с Библията и могат да улеснят напредъка на тези, които разполагат с оскъдни предварителни знания. Следващите тези се състоят предимно от едно кратко изречение, което след това се обосновава и се доказва обилно с библейски цитати. За Библията има цяла поредица синонимни понятия, които ние ще използваме в цялото им многообразие: Христово слово (Римл. 10:17), Господно слово (1. Царе 15:23), Господна книга (Ис. 34:16), Книга (Ерем. 30:2), словото на Писанието (Лука 4:21), Писанието (Мат. 21:42), Священото/Светото Писание (2. Тим. 3:15), Старият Завет (2. Кор. 3:14), Новият Завет (Мат. 26:28; според *Лутеровия* превод).

I.1 За произхода на Библията

Б10: *Библията е Божие откровение и оторизирана от Него писмена информация:* „Така говори Господ Из-

раилевият Бог, казвайки: Напиши в книга всичките думи, които ти говорих“ (Ерем. 30:2). Исус като превъзвисен Господ заповядва: „Напиши, защото тия думи са верни и истинни“ (Откр. 21:5). Към Божието слово не трябва нито да се прибавя нещо, нито да се отнема (Откр. 22:18-19), затова всички други книги, обозначаваани като откровения (напр. книгата Мормон на мормоните, Корана на мюсюлманите), са човешко дело. В Гал. 1:8 се разкрива неповторимостта на библейското откровение и последиците от всяка промяна в посланието, направена от хора: „Но ако *и сами* ние, или ангел от небето ви проповядва друго благовестие, освен онова, което ви проповядвахме, нека бъде проклет“.

Б11: *Произходът на Библията за нас, хората, е непонятен*, дори понякога и да не изглежда така (Лука 1:1-4). За нас е неразгадаема тайна как е ставало предаването на информацията от Бога към писателите на Библията. Изразите „Ето турих думите Си в устата ти“ (Ерем. 1:9), „Господното слово дойде към мене“ (Езек. 7:1) или „понеже аз (Павел)... съм го приел... чрез откровение от Исуса Христа“ (Гал. 1:12) създават впечатлението, че при Библията става дума за божествен източник на информация, но по какъв начин писателят е получил съдържанието на посланието, това не знаем.

Б12: *Божествената страна на Библията:* Истинският произход на Библията е божествен. Според 2. Тим. 3:16 „**всичкото** писание е боговдъхновено“ (гр. *theopneustos* = „боговдъхновено“, дадено от Бога и Светия Дух, вдъхнато от Бога). Източникът на информация е Бог Отец, Божият Син и Светият Дух:
а) *Бог Отец:* „Бог, Който при разни частични съобщения, и по много начини е говорил в старо време на бащите ни чрез пророците, в края на тия дни говори нам чрез Сина“ (Евр. 1:1-2).
б) *Исус Христос:* „Внимавайте да не презрете Този, Който говори, защото, ако ония не избегнаха *нака-*

занието, като презреха този, който ги предупреждаваше на земята, то колко повече не щем избегна ние, ако се отървем от Този, Който предупреждава от небесата!“ (Евр. 12:25)

в) *Светият Дух*: „Защото никога не е идвало пророчество от човешка воля, но светите човеци са говорили от Бога, движими от Светия Дух“ (2. Петр. 1:21).

Б13: *Човешката страна в Библията*: Божието слово се изявява в „пръстени съдове“, т.е. Божиите мисли за неизследимостта на Божиите пътища и необхватността на Неговата любов са предадени с ограничените изразни възможности на човешкия език, но въпреки това те са слова на „дух и живот“ (Йоан 6:63).

1.2 За истинността на Библията

Б20: *Словото на Библията е ненарушима истина*: „Твоето слово е истина“ (Йоан 17:17). СЗ също потвърждава тази негова същностна черта: „Бог не е човек та да лъже, нито човешки син та да се разкае, Той каза и няма ли да извърши? Той говори и няма ли да го тури в действие?“ (Чис. 23:19). В Йоан 14:6 Исус свидетелствува, че Той не само говори истината, но че и Той самият е истината. Писателят *Манфред Хаусман* отбелязва за нейната същност: „Истината е безкрайно по-голяма и дълбока от цялата правилност“.

Б21: *Исус и Божието слово са едно*: Исус Христос и Божието слово образуват неделимо единство (Йоан 1:1-4; Откр. 19:13). По време на земния Си живот Исус беше истински човек и истински Бог едновременно. Той беше както Човешки Син, така и Син Божи. „Взе на Себе Си образ на слуга и стана подобен на нас човеците“ (Фил. 2:7), но за разлика от всички останали хора, Той беше без грях. Същото важи и за Божието слово: то външно прилича на

всички останали книги и е определено като книга с много литературни видове, но за разлика от всички останали книги, то е Божието слово, което е непогрешимо, абсолютно вярно (Пс. 119:160) и напълно безупречно. Б21 обобщава Б12 и Б13.

Б22: Няма разлика в качеството на истината по отношение на различните библейски книги или писатели. Така че, не може да се противопоставя СЗ на НЗ (или обратно) или Евангелията на Павловите послания, защото всичките писания са основани на откровения (Гал. 1:11). Дълбочината на значението на различните откъси не винаги е една и съща. Задълбочеността на мисълта на спасителното послание на Йоан 3:16 не може да се сравнява с описанието в Деян. 27:13. Освен това, описанието на Сътворението според Бит. 1 има съвсем друга тежест, отколкото списъка на завръщащите се евреи в Ездра 2 (сравни с Б50).

I.3 За проверката на библейската истина

Б30: *Библейската истина може да се провери.* Бог очаква от нас една сляпа вяра, а ни дава убедителни средства, с които можем да проверим и разберем истината:

1. Проверка в живота: Исус ни учи да проверяваме Божието слово, прилагайки го в живота си: „Моето учение не е Мое, а на Онзи, Който ме пратил. Ако иска някой да върши Неговата воля, ще познае дали учението е от Бога или Аз от Себе Си говоря“ (Йоан 7:16-17).

2. Проверка чрез собствената ни свобода: Исус учи, че прилагането на лъжливи системи, идеологии и секти поробва човека, а следването на Неговото учение освобождава: „Ако пребъдвате в Моето учение, наистина сте мои ученици; и ще познаете истината и истината ще ви направи свободни“ (Йоан 8:31-32).

3. Проверка чрез приемане: Както вкусът на един

портокал може да се разбере само чрез опитване, така и библейската истина се открива само чрез четене и приемане. Дискусии или диспути не могат да заменят интензивното изследване на Библията. В това отношение беряните действуваха образцово: „И беряните бяха по-благородни от солунците, защото приеха учението без всякакъв предразсъдък, и всеки ден изследваха писанията да видят дали това е вярно“ (Деян. 17:11).

4. *Проверка чрез резултата:* Този, който следва Божието слово и се подчинява на неговите съвети, животът му ще има видим успех (виж ВБ2): „Тая книга на закона да се не отдалечава от устата ти, но да размишляваш върху нея денем и нощем, за да постъпваш внимателно според всичко каквото е написано в нея, защото тогава ще напредваш в пътя си, и тогава ще имаш добър успех“ (Ис. Нав. 1:8).

5. *Проверка чрез слушане на проповеди:* Бог е дал особена благословия за слушането на библейската проповед. Този, който с отворено сърце слуша Божието слово, ще повярва. „И тъй, вярването е от слушане, а слушането – от Христовото слово“ (Римл. 10:17).

6. *Проверка чрез собственото ни греховно същество:* Никъде в Библията нашето естество не е така засегнато, както когато става въпрос за греховната ни природа. Който е честен пред себе си, той ще разбере истината на Библията по отношение на поставената ни лична диагноза: „Понеже всички съгрехиха и не заслужават да се прославят от Бога“ (Римл. 3:23). Няма нито един човек, който да каже, че словото от 1. Йоан 1:8 не се отнася за него: „Ако речем, че нямаме грях, лъжем себе си и истината не е в нас“.

Забележка: Трябва да подчертаем, че истината на Библията се открива само на послушния изпълнител на словото. Този, който борави с Библията чисто интелектуално и не я отнася към собствената си личност, няма да намери достъп към нея (1. Кор. 1:19).

Убедителните математически изчисления могат да бъдат от полза (виж ВБ1), но стъпката към вярата си остава въпрос на лично решение. Божието слово може да се приеме само с вяра или да се отхвърли с неверие.

1.4 За тематиката на Библията

Б40: *Библията говори за Исус:* Това важи не само за НЗ, но и за СЗ Исус ни учи: „Вие изследвате писанията, понеже мислите, че в тях имате вечен живот, и те са, които свидетелствуват за Мене“ (Йоан 5:39). Чрез НЗ ние имаме ключа към СЗ, защото Писанията се отнасят до Исус Христос. Сам Той обяснява този принцип на учениците си по пътя към Емаус (Лука 24:13-35). С това се засяга главната цел на Библията, която е изтъкната в Йоан 20:31: „А тия (книгите) са написани, за да повярвате, че Исус е Христос, Божият Син, и, като вярвате, да имате вечен живот в Неговото име“.

Б41: *Библията говори за земни и небесни неща* (Йоан 3:12). Към земните неща принадлежат например историческите събития, описанията на пътувания, лични срещи, законови предписания, фамилни хроники, родословни дървета, сведения за мисии, ежедневни въпроси и естествено научни данни. Наред с тези важни сведения, Библията насочва погледа ни непрекъснато към небесните неща (Мат. 6:33; Кол. 3:2): към Бога, Исус Христос и Светия Дух, към Божието царство, възкресението и съда, към небето и вечността.

Б42: *Библията ни дава реалистично описание на човека.* Мъжете и жените в Библията не са обрисувани като герои, а в тяхната слабост, грешки, провали, и също така правдиво в техните подвизи. Даже и при Давид, „човека според Божието сърце“ (1. Царе 13:14; Деян. 13:22), недостатъците не са ретуширани.

Б43: *Библейското откровение е ключът към разбирането на този свят. За нас Библията е основополагащият и незаменим информационен източник. Нашето настояще би било необяснимо без трите засвидетелствувани събития от миналото – сътворението, грехопадението и потопа. От тук произлизат пет подпринципа (виж по-подробно в Г6):*

1. *Миналото е ключът към настоящето. Този принцип е пълната противоположност на основния тезис на еволюционното учение, според който днешните наблюдения могат произволно да се екстраполират назад във времето.*

2. *Факторите на Сътворението могат да се обхванат само чрез вяра (Евр. 11:3). Различните фактори на Сътворението се споменават на различни места в Библията:*

– чрез Божието слово: Пс. 33:6; Йоан 1:1-4; Евр. 11:3

– чрез Божията сила: Ерем. 10:12

– чрез Божията мъдрост: Пс. 104:24; Пр. 3:19; Кол. 2:3

– чрез Божия Син: Йоан 1:1-4; Йоан 1:10; Кол. 1:15-17; Евр. 1:2

– според същностните черти на Исус: Мат. 11:29; Йоан 10:11; Йоан 14:27

– без изходен материал: Евр. 11:3

– без разход на време: Пс. 33:6

3. *Смъртта е последица от грехопадението на първия човек (Бит. 2:17); Бит. 3:17-19; Римл. 5:12; Римл. 5:14; Римл. 6:23; 1. Кор. 15:21).*

4. *Последствията от грехопадението са засегнали цялото мироздание (Римл. 8:20-22). Деструктивните структури в биологията (напр. бактериите, като болестотворни организми, паразитите, механизмите на убиване при змиите, паяците и хищниците, месоядните растения, страданията вследствие убождането от „тръните и бодилите“) не могат да се обяснят извън грехопадението. Това е причината и за повсеместно наблюдаваната преходност.*

5. *Днешната геология на земята не може да се обясни без потопа.*

1.5 За сведенията на Библията

Б50: *Тежестта (значението, дълбочината на мисълта) на библейските сведения не е една и съща навсякъде, и въпреки това няма излишна информация. Този аспект става очевиден, когато сравним Йоан 3:16 с Деян. 18:1 (сравни с Б22).*

Б51: *Библията съдържа всички необходими за нас принципи. Тя е завършена в смисъл, че съдържа всичко, което ни е необходимо както за този живот, така и за постигането на вечната цел: „Потърсете в книгата Господна та прочетете; никое от тия не ще липсва, нито ще бъде без другарката си“ (Ис. 34:16).*

Б52: *Библията никъде не си противоречи. В повечето случаи привидните противоречия се разрешават при интензивно изследване. Най-честата причина за такива противоречия е несъобразяването с някои библейски принципи:*

1. *Библията често дава оскъдни сведения:* Например историята за обръщението на Матей ни е предадена само в един стих (Мат. 9:9). Също така често поставеният въпрос за жените и синовете на Адам намира своя отговор в оскъдните и откъслечни сведения от Библията. Решението на проблема е възможно и чрез логично умозаключение: според Бит. 5:4 Адам е родил синове и дъщери. Следователно в началото братята и сестрите са се женели помежду си; в следващото поколение това са братовчедите и братовчедките. Веднага след Сътворението кръвосмешението не е било толкова опасно.

2. *За някои случки в Библията има паралелни сведения с различни аспекти.*

Пример 1: Родословията на Исус според Матей 1:1-17 и Лука 3:23-38 имат различни цели. В първия случай се показва царския произход от Давид (Син Давидов) чрез Мария, а в другия случай това е чрез родословието на Йосиф.

Пример 2: Различните разкази за възкресението на Исус се отклоняват в несъществените детайли.

3. Някои духовни твърдения разкриват истинския си смисъл в тяхната комплементарност (лат. *complementum* = допълнение). Физическата същност на светлината може да се обясни само по комплементарен начин: от една страна светлината се държи като вълна, а от друга страна тя показва материални свойства (фотони). Едва когато двете взаимно противоречащи си качества се комбинират, тогава се разкрива действителността. Такива комплементарни твърдения са известни в Библията. За спасителната вяра има две комплементарни, т.е. привидно противоречащи си, но в действителност допълващи се твърдения (виж ВСП1):

а) „И така, ние заключаваме, че човек се оправдава чрез вяра, без делата на закона“ (Римл. 3:28).

б) „Виждате, че чрез дела се оправдава човек, а не само чрез вяра“ (Як. 2:24).

4. Някои проблеми възникват поради използвания в момента превод.

Пример: В превода на Лютер Яков заравя идолите под един дъб (Бит. 35:4). А според придържащото се към основния текст издание на Библията Елберфелдер, това става под терпентинов кукуч.

Забележка: „Хората не отричат Библията, защото тя си противоречи, а защото тя противоречи на хората.“

5. В единични случаи разрешението на привидните противоречия е трудно, но принципно възможно. Тук примерите са: смъртта на Юда (Мат. 27:5; Деян. 1:18); съдържанието на Ковчега на завета (3. Царе 8:9; Евр. 9:4); смъртта на Саул (1. Царе 31; 2. Царе 1).

Пример на обяснение: Според Мат. 27:5 Юда се е обесил, докато на друго място се казва: „и като падна стремглав, пукна се през сред, и всичките му черва изтекоха“ (Деян. 1:18). Тези две сведения за смъртта на Юда привидно си противоречат. Те обаче се допълват, когато второто сведение се разглежда като образно описание, както ние бихме казали: „Той

беше абсолютно размазан“ (виж Б59).

Б53: Библията е единствената книга с истински пророчески сведения, чието изпълнение във времето и пространството може да се провери (виж ВБ1).

Дефиниция за пророчество: Пророчеството е сигурно предсказване на произволно събитие от бъдещето, което не става посредством нормалните средства на човешкото познание. Следователно, пророкуването е по-ранното оповестяване на по-късни събития, обротно на историята, която представлява по-късно описание на събития, станали по-рано. В Йоан 13:19 Исус подчертава, че пророчествата за събития, сбъдващи се по-късно, засилват вярата: „Отсега ви казвам това нещо преди да е станало, та когато стане да повярвате, че съм Аз това, което рекох.“

Б54: Бог често започва Своето откровение с някакъв детайл, който после се развива стъпка по стъпка. Най-яркият пример за такъв подход са обещанията за идването на Исус в света (Г1, 110-117).

Б55: При повърхностно четене на текстовете съществува опасността детайлите да бъдат подценени като странични подробности. Но в общия контекст те имат дълбоко значение.

Пример 1: Римският обичай да се чупят краката на разпънатите беше изпълнен при разбойниците, но не и при Исус (Йоан 19:32-36). Пророческото основание за това от Изх. 12:46: „кост от него да не строшите“ (Йоан 19:36) е трудно да се разпознае, защото в старозаветния стих става дума за пасхалното агне.

Пример 2: Според старозаветните преобрази Исус е трябвало да бъде разпънат извън градската стена на Ерусалим, защото в старозаветното време жертвени-те животни са били изгаряни извън лагера (Лев. 16:27; Евр. 13:11-12).

Б56: Казаното в Библията има такава дълбочина, че дъното ѝ е недостижимо за човека (1. Кор. 13:12).

Георг Хунтеман заявява: „Това, което в действителност иска да каже Библията, излиза извън възможностите на човешкия разум“.

Б57: *Обхватът на казаното от Библията надхвърля цялото човешко мислене.* Рамката на времето започва от „преди създаването на света“ (Ефес. 1:4) и достига Божията вечност (Откр. 22:5). Библията отговаря на всички въпроси, на които не може да даде отговор нито една естествена наука:

- Каква е същността на смъртта? Защо я има и докога ще я има?
- Какво е човекът? Откъде идва? Защо живее и накъде отива?
- Какво представлява вечността?

Б58: *Библията е единствено по рода си литературно произведение.* Словесното богатство на Библията, нейното послание е изложено в такова изобилие от литературни видове, каквото не намираме в никоя друга книга:

стихове (Пс. 119), химн (Кол. 1:15-17), любовна песен (Пес. на пес.), научен доклад, написан на език от всекидневието (Бит. 1), исторически доклад (Ездра), притча (обикновена ситуация от ежедневието като сравнение: Мат. 13:3-23), парабола (гр. *parabole* = поставени един до друг; специална, изключителна ситуация като поучителен разказ за иносказателно тълкуване; Лука 18:1-8), образна реч (Мат. 24), парадоксон (Фил. 2:12-13), проповед (Деян. 17:22-31), наставление (Кол. 3:16-17), хваление (Ефес. 1:3), благословия (Фил. 4:7), поучение (Римл. 5:12-21), семейна хроника (1. Лет.3), молитва (Пс. 35), лично свидетелство (1. Йоан 1:1-2), описание на сънища (Бит. 37:6-7), директно говорене на Бога (Мат. 3:17), съпричастен разговор (Йоан 4:7-38), диспут (Деян. 15:7-21), съдебни преговори (Йоан 18:28-38), мъдри поговорки (Пр. 13:7), обещание (Марк 16:16), обвинение (Мат. 11:21-24), гатанка (Съд. 14:12-14), законодателство (граж-

данско, наказателно, постановяващо обичаи, ритуално, здравно), лирична поезия (Пес. на пес.), биография (Неемия), лична кореспонденция (писмото на Павел до Филимон), дневник (Деян. 16), монолог (Йов 32-37), диалог (Йов 3-31), апокалипсис (Дан.; Откр.), временно запечатване (Дан. 12:9), пролог (гр. *prologos* = предварителна реч, Лука 1:1-4), епилог (гр. *epilogos* = заключителна реч, Йоан 21:25), елипса (гр. *elleipsis* = изпускане; стилистично средство, което изпуска подробностите, Мат. 9:9), метафора (гр. *metaphora* = пренасяне; израз, използван картинно, в преносен смисъл, Авдий 4), надпис (Йоан 19:19), шифър (Откр. 13:18).

От друга страна в Библията няма: предание, легенда, мит, приказка, басня, сатира, комедия, виц, утопия, научна фантастика. Стилистичните фигури хипербола (гр. *hyperballein* = надхвърлям целта; преувеличение: Лука 7:33) и ирония (гр. *eironeia* = изместване; 2. Кор. 12:11) се срещат само като ясно разпознаваеми стилистични средства.

Нито една книга от световната история не съдържа такова богатство от изразни средства, и нито една книга не представлява изключително истината във всичко казано от нея, подобно на Библията.

Б59: *Библията изчерпва цялото богатство от словесни средства.* Заедно с най-често срещащите се директни форми на изказване се появяват и много други специфични форми:

1. *Феноменален език:* Вместо не толкова нагледния фактологически материал, който е първопричината за явлението, то се описва от гледната точка на наблюдателя: модерната астрономия, както и Библията, говорят за „изгряване и залязване на слънцето“, въпреки че това явление е причинено не от хода на слънцето, а от въртенето на земята.

2. *Идиоматични словосъчетания:* кратките словосъче-

тания в определени ситуации са далеч по-подходящи от дългите описания (Съд. 14:18: „Ако не бяхте орали с моята юница“).

3. *Поетична красота на езика*: Песен на песните 8:3: „Левицата му би била под главата ми, и десницата му би ме прегърнала“.

4. *Описания и картини за днешни понятия в науката и техниката*: Библията описва технически достижения, които по времето на нейното възникване изобщо не са съществували, или ситуации, които днес науката е описала със съответните понятия: вместо спътници, орбитални лаборатории и станции, Библията се изразява картинно: „Ако и да се издигнеш като орел и поставиш гнездото си между звездите“ (Авдий 4). Вместо гинекологичните термини за онтогенезата (ембрионалното развитие) в матката, образуването на детето в майчината утроба е описано по следния начин: „Костникът ми не се укри от Тебе, когато в тайна се работех, и в дълбочините на земята ми се даваше разнообразната ми форма“ (Пс. 139:15).

5. *Формулировки според изискванията на естествените науки*: Подходящ пример тук е описанието на Сътворението, където с точност, присъща на физиката, се привеждат съвместно метода на измерване на времето и дефиницията на мерната единица (Бит. 1:14-19).

6. *Картини от всекидневието за обяснение на духовни значения*: Така например в притчата от Мат. 13:3-23 сеячът е проповядващият библейското послание, семето е Божието слово, тръните са препятствията, а добрата земя са отворените сърца на хората.

Б591: *Съблюдавайки съответния литературен жанр (Б58) и словесна форма (Б59), всеки библейски текст трябва да се приема точно. Твърденията трябва или да се приемат буквално, или да се тълкуват смислово вярно и точно.*

а) *Буквално точно разбиране*: В Лука 24:44 Исус учи на този подход към Писанието: „Тия са думите, които ви говорих, когато бях още с вас, че трябва да

се изпълни всичко, което е писано за Мене в Мойсеевия закон, в пророците и в псалмите“. На други места също се набляга на този подход: „за да се сбъдне реченото от Господа чрез пророка“ (Мат. 2:15); „Не сте ли никога прочели в Писанията“ (Мат. 21:42); „Днес се изпълни това писание във вашите уши“ (Лука 4:21).

б) *Смислово вярно и точно тълкуване*: Когато Исус казва: „Аз съм лозата, вие сте пръчките“ (Йоан 15:5), това не може да бъде прието буквално, а е необходимо смислово вярно тълкуване. Смисълът може лесно да се разбере, тъй като образната реч трябва да служи за подобряване на нагледността и улеснение на възприемането. В този случай ключовото твърдение е прибавено допълнително: „Отделени от Мене не можете да сторите нищо“.

I.6 За стойността на библейските сведения

Б60: *Посланието на Библията е най-ценната информация, която съществува.* Известният евангелист *Вилхелм Палс* подчертава: „Евангелието е най-доброто послание, което някога е казвано на човечеството. На хората никога не е проповядвано нещо, което може да се сравни с него“. В Псалм 119 многократно се възхвалява превъзходящото всичко на този свят Божие слово: „Законът на Твоите уста е за мене по-желателен от хиляди злато и сребро“ (ст. 72). „Аз се радвам на Твоето слово като ония, които намират много користи“ (ст. 162).

Б61: *Който отхвърля Божието слово, бива осъден от него.* Както проповядването на Божието слово води към вяра, а с това и към спасение, така и неговото отричане води към отхвърляне в погибелта:

1. Царе 15:23: „Понеже ти отхвърли словото на Господа, то и Той отхвърли тебе“.

Йоан 8:47: „Който е от Бога, той слуша Божиите думи, вие затова не слушате, защото не сте от Бога“.

Деян. 13:46: „Нужно беше да се възвести първо на вас

Божието учение, но понеже го отхвърляте и считате себе си недостойни за вечния живот, ето обръщаме се към езичниците.“

Б62: Библията се състои от Стария и Новия Завет. Двете части са в една и съща степен Божие слово и не могат да се противопоставят една на друга. В НЗ често се цитира СЗ. По забележителен начин това не става буквално, а Бог го свързва с по-дълбоко откровение. В НЗ се изпълняват централните старозаветни обещания: „Но всички тия (хората от СЗ), ако и да бяха засвидетелствувани чрез вярата им, пак не получиха изпълнението на обещанието, да не би да постигнат съвършенство без нас, защото за нас Бог промисли нещо по-добро“ (Евр. 11:39-40). Господ Исус се открива още в СЗ: „Вие изследвате писанията, понеже мислите, че в тях имате вечен живот, и те са, които свидетелствуват за Мене“ (Йоан 5:39).

Б63: Старозаветните апокрифи (гр. *apokryphos* = скрит, таен, фалшив) не могат да се нарекат Божие слово. По време те са възникнали между СЗ и НЗ. Най-важните доводи за неравностойността им спрямо Библията са следните:

1. Те съдържат противоречащи на Библията учения (нарушаване на принципа на тълкуване АЗ, виж прилож., ч. II), като прощение на греховете чрез даване на милостиня (Тов. 12:9)*, отговори на магически практики (Тов. 6:9), опрощаване на греховете на мъртвите чрез молитвите на живите (2 Мак. 12:46)**.
2. Те никога не са били съставна част от юдейския канон, тъй като става въпрос за по-късни добавки. Апокрифите винаги са били оспорвани. Догмата на Католическата църква от консила в Триент през 1546

* В Синодалното издание на Библията: „Книгата на Товима“ – бел. ред.

** В Синодалното издание на Библията: „Втора книга на Макавеите“ – бел. ред.

година ги поставя наравно със СЗ и НЗ и може да се схваща като реакция на реформацията.

3. Те не са цитирани от нито един писател от НЗ, въпреки че освен четири кратки книги от СЗ, всички останали са цитирани.

4. Самите апокрифи не считат себе си за безупречни. В пролога на книгата на Исус Сирахов се казва: „Затова ви моля да приемете приятелски и прилежно да четете, и да не се сърдите, ако в някои думи сме сгрешили, въпреки че много сме се старали да преведем точно“*.

Оценка на апокрифите: трябва ли напълно да отхвърляме апокрифите? Лютер даде следната подходяща формулировка за тези писания:

„Това са книги, неравностойни на Светото писание, но полезни и добри за четене“. Това отношение застъпва и авторът на настоящата книга. Ако не придаваме на апокрифите авторитета на Библията, а ги четем като повествования и исторически забележителни книги (например книгите на Макавеите), ще имаме полза от тях. В това отношение особено полезна е книгата на Исус Сирахов, тъй като заема позиция по всякакви житейски ситуации като се обляга на книгите от Библията, без да има претенциите да бъде Божие слово.

1.7 За разбираемостта и разбирането на Библията

Б70: а) *Библията лесно може да се разбере:* „Защото не ви пишем друго освен това, което четете и даже признавате“ (2. Кор. 1:13).

б) *Библията съдържа и мисли, които са недостижими за нас:* „Защото Моите помисли не са като вашите помисли. Нито вашите пътища като Моите пътища, казва Господ. Понеже, както небето е по-високо от земята, така и Моите пътища са по-високи от вашите пътища и Моите помисли от вашите помисли“ (Ис. 55:8-9).

* превод от немски – бел. пр.

Взаимното допълване на тези два аспекта е отбелязано и от *Спърджън* (Г1: 94): „В Библията намираме големи истини, които излизат извън нашите представи и ни показват колко ограничен е нашия разум. Но едновременно с това, основните и фундаментални идеи никак не са трудни за разбиране.“ Те са достъпни за всеки (Деян. 17:11) и въпреки това, нейната пълнота и богатство са неизчерпаеми (Римл. 11:33).

Б71: *Библията е съставена от повече от четиридесет и пет писатели, водени от Светия Дух.* По същия начин тя не може да бъде разбрана без помощта на Светия Дух: „Но естественият човек не побира това, което е от Божия Дух, защото за него е глупост; и не може да го разбере, понеже, то се изпитва духовно. Но духовният човек изпитва всичко; а него никой не изпитва“ (1. Кор. 2:14-15).

1.8 За точността на библейските сведения

Б80: *Библията е една неподозирано точно книга.* Тази нейна същностна черта откриваме, когато изследваме по-подробно езиковите, семантичните, духовните, историческите или естественонаучни аспекти.

Обърнете внимание на точността, с която Библията описва събитията, свързани с преследването на християните. В началото на църковната история се казва: „човеци, които изложиха живота си на опасност за името на нашия Господ Исус Христос“ (Деян. 15:26), а за последните времена се говори: „ония, които са били заклани за Божието слово, което упазиха“ (Откр. 6:9). В нашето време всевъзможни течения се опитват да интегрират Исус в своите системи. В исляма Той се почита като пророк, движенията за мир Го считат за социален реформатор. За *Алберт Швайцер* интерес е представлявал историческият Исус. *Карл Фридрих фон Вайцекер* организира един мирен консил и убеждава хората, че мирът в света

бил дело на самите хора. Мнозина говорят за Исус, но дотолкова, доколкото Той пасва на тяхната концепция. Само когато вярваме в Исус, „Той е нашият мир“ (Ефес. 2:14), иначе Той е наш съдия (Деян. 10:42). Движенията за мир също не правят тази разлика, игнорирайки Исус след Откровение 6, когато Божият Агнец отваря печатите и пуска четиримата апокалиптични ездачи, сеещи война и смърт за съд над земята. *Франц Алт* пише книга за Проповедта на планината, но игнорира централната заповед на Исус да напуснем широкия път към погибелта и да влезем през тясната порта. Исус се появява навсякъде, но това не е достатъчно. В Проповедта на планината Господ ни предупреждава:

„В онзи ден мнозина ще ми рекат: Господи! Господи! Не в Твоето ли име пророкувахме, не в Твоето ли име бесове изгонихме, и не в твоето ли име направихме много велики дела? Но тогава ще им заявя: Аз никога не съм ви познавал, махнете се от Мене вие, които вършите беззаконие“ (Мат. 7:22-23).

Този, който набляга само на човешките страни на Исус, не печели нищо от това. Ние обаче трябва да проповядваме този Исус, за Който свидетелствуват Писанията (Йоан 7:38). Истинското препятствие идва при пълното отстояване на Божието слово. Във времето на пълното размиване на всякакви норми биват преследвани тези, които държат на всичко, казано от Библията, и го отстояват с „Писано е!“, независимо дали се отнася за сведенията за Сътворението, или за Исус, за Когото свидетелствува Писанието. Свидетелстването на Божието слово е благословено да удържи победа (Откр. 12:11). Други примери са приведени в Г1: 102-110.

I.9 За времевата рамка на библейските сведения

Б90: *Божиятото слово е извън времето.* Исаия противо-

поставя преходността на растенията на непреходността на Божието слово: „Тревата съхне, цветът вехне, но словото на нашия Бог ще остане до века“ (Ис. 40:8) и Исус сравнява преходността на звездите със Своето слово: „Небето и земята ще преминат, но Моите думи няма да преминат“ (Мат. 24:35). *Лютер* е казал: „Библията нито е антична, нито е модерна, тя е вечна“. Библията е над времето, тъй като нейните концепции и перспективи излизат извън моментната епоха. Въпреки че абортите, генните технологии и наркоманията не са споменати, от Библията може да се изведе едно еднозначно отношение към тях. Такова проникновение няма нито една друга книга. Така например, в човешкото законодателство не може да се произнася присъда в някаква нова област, ако в нея все още няма никакви параграфи.

I.10 Ключът към Библията: обръщането към Исус Христос

След всичко това изниква въпросът за ключа към Библията. Как може човек, който досега не се е занимавал с нея, да намери правилния подход? След едно евангелизационно събрание при мен дойде един млад човек с вид на интелектуалец, който искрено търсеше ключа към Библията. След като в разговора можах да отстраня някои препятствия, младежът прибави, че отсега нататък щял да продължи да работи върху Библията с обичайния за него философски начин на мислене. Аз отговорих: „Вие бихте могли да направите това, но накрая няма да видите в Христос живия Бог, а безличния пантеистичен Бог на философите. Философите са чели Библията от гледната точка на техните мисловни категории, но не са открили Бога, Който само в Исус става наш Спасител“. Младежът остана и ме изслуша по-нататък: „Вие можете да имате достъп до Библията и до живия Бог още тази вечер, ако се занимаете с въпросите на вашето съществуване. Искате ли това?“ Скицирах горния разговор, за да покажа на читателя

с този случай как може да се отвори достъп към вярата.

Б100: *Да познаем себе си:* Нека прочетем заедно Римл. 3:23: „Понеже всички съгрешиха и не заслужават да се прославят от Бога“. Този стих разкрива, че пред живия Бог ние сме изгубени; чрез греха, който ни разделя и ни лишава от достъп до Него; с нашите дела ние не можем да Му се харесаме. Накратко: ние нямаме слава пред Бога. След грехопадението между Святия Бог и грешния човек съществува пропаст. Вие съгласни ли сте с тази Божия диагноза?

Б101: *Единственият изход:* От тази дилема има само един изход, който ни е подарен от Бога. На кръста Божият Син понесе наказанието за нашия грях. Исус дойде на този свят, за да спаси погиналото (Мат. 18:11). Освен него, няма друг път за спасение (Деян. 4:12). Вярвате ли на това?

Б102: *Да признаем греховете си:* В 1. Йоан 1:8-9 четем: „Ако речем че нямаме грях, лъжем себе си и истината не е в нас. Ако изповядаме греховете си, Той е верен и праведен да ни прости греховете и да ни очисти от всяка неправда“. Въз основа на изкупителното Си дело на кръста Исус има властта да прощава грехове. Ако се доверим на Неговите думи и Му признаем вината си, и Го помолим за прошка, то Той е „верен“, т.е., Той действително ще ни освободи от вината за греховете ни. Ние трябва не само да обмисляме, но и да действваме! Искате ли да направите това? Тогава го кажете на Господ Исус в молитва (примерно съдържание на свободно формулирана молитва):

„Господи Исусе, днес аз чух за Тебе и разбрах защо си дошъл на този свят. Ти си обгърнал и мен в безпределната си любов. Ти виждаш цялата ми вина – тази, която съзнавам, и тази, която не съзнавам. Ти обаче, знаеш всичко, всяка погрешна

постъпка, всеки греховен подтик на моето сърце, всичко това е разкрито пред теб. Аз съм като разтворена книга пред Тебе. Не мога повече да продължавам с досегашния си живот. Затова Те моля сега: прости ми за всички мои грехове и ме очисти. Амин.“

Ние казахме на Господ това, което е казано в 1. Йоан 8-9. Бог се е задължил с казаното от Него. Как смятате, колко от вината ни е простена? 80%? 50%? 10%? Тук е написано: „Той ни очиства от всяка неправда“ (1. Йоан 1:9). **Всичко** ви е простено! Да: всичко, 100%! Това трябва да знаете, да не го смятате само за възможно или да се надявате. Библията набляга на това, в което трябва да сме сигурни. Нека прочетем още две места: 1. Петр. 1:18-19 и 1. Йоан 5:13.

Б103: *Да предадем живота си:* Господ Исус ни прости цялата ни вина, затова сега можем да Му доверим живота си. В Йоан 1:12 четем: „А на ония, които Го приеха, даде правото да станат Божии чада, *сиреч* на тия, които вярват в Него.“ Всички, които са помолили Господ Исус да ги води в живота им, получават правото да бъдат осиновени от Бога. Ние ставаме Божии чада, не защото сме направили нещо добро или защото сме много набожни, или защото сме членове на някаква църква, а защото сме доверили живота си на Божия Син и сме готови да Го последваме в послушание. Нека потвърдим това с молитва:

„Господи Исусе, Ти прости всичките ми грехове. Аз все още не мога да го разбера, но се доверявам на словото Ти. И сега Те моля, Господи, да влезеш в моя живот. Напътствай ме и ме води по пътя, който ми показваш. Аз зная, че Ти имаш най-доброто за мен и затова искам да Ти поверя цялото си същество. Помогни ми да се освободя от това, което не Ти харесва. Подари ми нови навици, които да са благословени от Теб. Дай ми покорно

сърце, за да правя това, което ми казва Твоето слово. Моля Те, не ме оставяй да се влияя от някакви въздействия и всякакви човешки мнения, но ми отвори Библията, за да мога да разбирам Твоето слово и да живея според него. Искам Ти да бъдеш моят Господар и искам да Те следвам. Амин.“

Б104: *Приет:* Господ ви прие! Той плати за вас скъпа цена, Той ви спаси. Вие станяхте Божие дете, а който е дете, той е и наследник: Божи наследник, наследник на небесното царство! Представяте ли си какво става сега на небето? „...там може би се радват?“ Да, разбира се! В Лука 15:10 пише: „Също така, казвам ви, има радост пред Божиите ангели за всеки грешник, който се кае“. На вашето обръщане се радва цялото небе. Цялото небе има дял в това събитие: един човек приема евангелието и започва да живее според него. Библията нарича този процес на приемане на Исус *обръщение*. При него ние предаваме вината си на Исус и Той я поема. Едновременно с това, от Божия страна става нашето *новорождение*: Той ни дава нов живот и осиновление и ние ги приемаме. Обръщението и новорождението са две страни на един и същ процес – двете страни на един и същ медал.

Б105: *Благодарност:* Изкуплението е Божи подарък за нас. Чрез Неговата любов за нас е станал възможен пътят на спасението. Ние нищо не можем да допринесем за изкупителното дело. Който приема един подарък, казва: „Благодаря!“ Точно това искаме да направим и ние сега. С ваши думи формулирайте една молитва на благодарност. Кажете я на Господ Исус...

Б106: *Какво да правим по-нататък?* Искам да ви обърна внимание на пет важни момента. Те са не само много важни за един живот и следване на Исус, но са и безусловни предпоставки за практическия ни

живот с Исус. Ако ги следваме, имаме Божията гаранция, че наистина ще постигнем целта.

1. Божието слово

То е необходимата храна за новия живот, който Исус е започнал в нас. Най-добре би било, ако всеки ден (за препоръчване сутрин), ние си оставяме време за четене на Библията. Правете като християните в Берия (Деян. 17:11-12), които са изследвали Писанието ежедневно.

2. Молитвата

Исус иска да говори с нас не само със словото Си, но иска и ние да Му говорим. Това правим в молитвата си. Голямо предимство е, че можем да Му кажем всичко. Той има дял в нашите скърби и радости. Ние можем да обсъждаме с Него всички наши планове и необходими решения. Посредством четенето на Библията и молитвата се, създава едно „духовно кръвообръщение“, което е много важно за здравословния ни духовен живот.

3. Послушанието

Бог харесва, когато ние се показваме като послушни деца, които живеят според Неговото слово и съблюдают Неговите заповеди. Можем да засвидетелстваме любовта си към Нашия ГОСПОД по най-добрия начин, когато Му се подчиняваме (1. Йоан 5:3). В този свят ни се предлагат много пътища, но Библията ни дава мярата, върху която почива Божията благословия: „Подобава да се покоряваме на Бога, а не на хората“ (Деян. 5:29).

4. Общението

Като Божии деца ние се нуждаем от общение с други хора, които следват същия ГОСПОД. Когато извадим един тлеещ въглен от огнището, той угасва много бързо. Нашата любов към Исус също много бързо ще охладнее, ако не се поддържа чрез общението ни с други вярващи. Като новообърнати, ние се

нуждаем от любовта, загрижеността, утвърждаването и понякога поправките на една вярна на Библията църква. Моята молитва е бързо да се присъедините към такава църква, защото една добра, жива църква е неотменимо условие за растежа във вярата.

5. Вяра

След като чрез обръщението и новородението сме дошли във вярата, жизнено важно е да растем във вярата и да не отпадаме. Павел пише на Тимотей (2. Тим. 3:14): „А ти постоянствуй в това, което си научил“. В края на живота си Павел заявява: „Аз се подвизах в доброто войнствуйване, попрището свърших, вярата упазих“ (2. Тим. 4:7). Нека следваме неговия пример и останем верни докрай.

Обръщението не е крайната точка, а началото на новия живот.

Ние твърдим: Достъпът до Библията не може да се придобие отвън, от позицията на неутралния наблюдател, а само отвътре. Само този, който с покаяние и вяра се обърне с цялото си същество чрез Исус Христос към Бога и придобие спасението, само той е влязъл. Но горният разговор дава същественото при всяко обръщение: осъзнаване на греховете – изповядване на греховете, предаване на живота ни на Исус Христос. Оттук нататък започва растежа във вярата.

I.11 Заключение

Ние предприехме опита да обобщим най-важното за Библията във формата на няколко тезиса. Богатството на Библията е толкова огромно, че едно такова човешко начинание спрямо Божията книга не може в никакъв случай да бъде пълно и завършено, за да може да я опише по подобаващ начин.

II. Принципи на тълкуване на Библията

A1: *Най-доброто тълкуване на Библията е самата Библия.* Или с други думи: няма по-добър коментар към Библията освен самата Библия. Този най-важен принцип на тълкуване постоянно се практикува от Исус (Мат. 19:3-6), апостолите (Гал. 3:16) и пророците.

A2: *Исус е ключът към всякакви тълкувания.* Така например СЗ би останал непълен, без указанията за Исус (Пс. 110:1; Ис. 53; Мал. 4:2, 5-6).

A3: *Тълкуванията не бива да противоречат на други библейски стихове (сравни Б52).*

A4: *Едно учение не бива да се извежда от едно единствено изречение или стих.*

Примери: Безгрешността на Исус (1. Йоан 3:5; 1. Петр. 2:12; 2. Кор. 5:21)

Греховността на всички хора (Бит. 8:21; Пс. 14:2; Ис. 1:5-6; Мат. 15:19; Римл. 3:23)

Божията воля за спасението на всички хора (Ез. 34:12; Мат. 18:11; 1. Сол. 5:9; 1. Тим. 2:4)

Внимание: Това, че Исус обича Бог Отец (Йоан 14:31) и че Бог Отец ни обича (Йоан 16:27), се споменава изрично само на едно единствено място в Библията. Но в други многобройни стихове тези факти се съдържат не непосредствено или се предполагат. В такива случаи е позволено позоваването на тях.

A5: *Трябва да се съблюдава контекста и неговото съзвучие с цялостния дух на Библията.* Неспазването на този принцип е довело до многобройни небиблейски учения и разрушителни секти. Препратките имат извънредно висока стойност.

A6: *Някои библейски учения са изведени въз основа на*

общото между еднородни единични събития. Библията не е просто сух учебник, съдържащ закони и наставления, а жива книга, която чрез хиляди случки нагледно ни запознава както с правилното, така и с неправилното поведение към Бога и хората. Ако изследваме общото между всички тематично свързани събития, то от тях би било възможно да изведем съответното библейско учение. Подходящ пример тук е подробното описание на историята на Израел в благословение и съд (1. Кор. 10:11). При отговора на въпроса ВЖ6 беше изходено от този принцип на тълкуване.

A7: *СЗ ни води неминуемо към НЗ, т.е. без СЗ много части от НЗ биха били неразбираеми (например сътворението, грехопадението, потопа).*

A8: *НЗ има много по-голяма дълбочина на откровението, отколкото СЗ.* За да докажем това твърдение е достатъчно само да разгледаме Посланието към евреите. С помощта на темата „отмъщение“ ще обясним накратко А8. В случай на нанасяне на някаква вреда Човешката природа иска да си отмъсти многократно: „Ако на Каина се отмъсти седмкратно, то на Ламеха ще се отмъсти седемдесет и седмкратно“ (Бит. 4:24). При Синайските закони Бог въвежда едно драстично ограничение на отмъщението – едно към едно: *едно око за едно око; един зъб за един зъб; една рана за една рана; удар за удар* (Изход 21:24-25). В Проповедта на планината Исус задълбочава старозаветния закон, като шест пъти започва словото Си с израза: „А пък Аз ви казвам“. Прилагайки Втор. 32:35 към Изх. 21:24-25 Исус забранява всякакво отмъщение „Не се противете на злия човек; но, ако те плесне някой по дясната буза, обърни му и другата“ (Мат. 5:39).

A9: *Никъде в Библията не се приветства някакъв грях, дори и той да не бъде изобличен на съответното място.* За тълкуването на „нечестния настойник“ в

Лука 16:1-8 този принцип е от съществено значение (виж Г7).

A10: *Не бива да се казва повече от това, което е написано: „да не престъпвате границата на писаното“ (1. Кор. 4:6).*

A11: *Библейската истина има предимство пред всеки друг вид познание, доколкото тя дава някакъв отговор на съответния въпрос: „Внимавайте да не ви запленят някой с философията си и с празна измама, по човешко предание, по първоначалните учения на света, а не по Христа“ (Кол. 2:8).*

A12: *Трябва да се изчерпят всички тънкости от текста, всякакви граматични и семантични детайли. В Гал. 3:16 Павел демонстрира с помощта на Бит. 22:18 едно подобно отношение към Светото писание.*

A13: *Има точни преводи (напр. Елберфелдер, Менге, Шлахтер*) и по-малко точни преводи (напр. Благата вест, Брунс). В случай на съмнение трябва да се отнесем към основния текст (на еврейски за СЗ и на гръцки за НЗ). Основното значение на някоя специална дума се изяснява най-добре от контекста на други стихове, където тя е включена по по-разбираем начин. Различните преводи, срещащи се в немското езиково пространство, изхождат от различните цели, които са си поставили авторите. Превода на Лютер се характеризира с подходящия си и точен език. Особено предпазливи трябва да бъдем при пренасянния, при които преводачът е вмъкнал свой собствен коментар (напр. Цинк). Трябва напълно да се отхвърлят такива „Библии“, които съзнателно се отклоняват от основния текст, за да се нагодят към учението на съответната секта (напр. превода на Свидетелите на Йехова).*

* на немски – бел. пр.

A14: Някои привидно противоречащи си твърдения се допълват взаимно чрез тяхната комплементарност (напр. Б52, т. 3).

III. Защо трябва да четем Библията?

Четенето на Библията според Божията воля – също като яденето и пиенето – принадлежи към всекидневните ни потребности, затова в Ерем. 15:16 се казва: „Като намерих Твоите думи изядох ги“. Самата Библия ни дава няколко причини, поради които не бива да се отказваме от нейното четене. Тук ще споменем най-важните от тях:

1. за познаване на Божията същност: Божията същност – Неговата големина (Пс. 19), Неговата любов (1. Йоан 4:16), Неговата милост (Чис. 14:18), Неговата вяръност (Пс. 25:10), Неговата истина (Чис. 23:19) – може да се осъзнае само чрез словото Му.
2. за вярата: „И тъй, вярването е от слушане, а слушането – от Христовото слово“ (Римл. 10:17).
3. за растеж във вярата: „Пожелавайте като новородени младенци, чистото духовно мляко, за да пораснете чрез него към спасение“ (1. Петр. 2:2).
4. сигурност в спасението: „Това писах на вас, които вярвате в името на Божия Син, за да знаете, че имате вечен живот“ (1. Йоан 5:13).
5. за истинското учение: „... който да държи вярното слово според както е било научено, за да може да увещава със здравото учение, и да опровергава ония, които противоречат“ (Тит 1:9). Библията ни дава необходимите корекции в мисленето и живота. Сектите използват Библията като наръчник, в който търсят потвърждение на това, което те самите са измислили.
6. за сигурно водителство в живота: „Твоето слово е светилник на нозете ми, и виделина на пътеката ми“ (Пс. 119:105).
7. за поставяне на приоритетите в живота ни: „Но първо търсете Неговото царство и Неговата правда; и всичко останало ще ви се прибави“ (Мат. 6:33).
8. за възпитание на децата: „Вложете прочее тия Мои думи в сърцето си и в душата си... да учите на тях чадата си“ (Втор. 11:18-19).

9. за правилно поведение към приближените ни: „Обичай ближния си като себе си“ (Мат. 19:19). „Но със смиреномъдрие нека всеки счита другия по-горен от себе си“ (Фил. 2:3). „Обичайте неприятелите си, молете се за тях, които ви гонят“ (Мат. 5:44).
10. за радост и отмора: „... защото чрез тях си ме съживил“ (Пс. 119:93). „И Твоето слово ми беше радост и веселие на сърцето“ (Ерем. 15:16).
11. за утеха в тежки ситуации: „И призови Ме в ден на напаст и аз ще те избавя“ (Пс. 50:15).
12. за помощ в беда: „Душата ми прилепна за пръстта; съживи ме според словото Си“ (Пс. 119:25).
13. за предпазване от заблуди: „Чрез Твоите правила станах разумен; затова мразя всеки лъжлив път“ (Пс. 119:104). Исус посочва причината за заблудите на хората в непознаването на словото: „Заблуждавате се, като не знаете писанията нито Божията сила“ (Мат. 22:29).
14. за предпазване от съгрешаване: „В сърцето си упазих Твоето слово, за да не Ти съгрешавам“ (Пс. 119:11).
15. за осъзнаване на вината: „Всичкото писание е ... полезно за поука, за изобличение, за поправление, за наставление в правдата“ (2. Тим. 3:16).
16. за тълкуване на събитията: „Откровението от Исуса Христа ...за да покаже на слугите Си онова, което има да стане скоро“ (Откр. 1:1).
17. като основа за научна работа: „Библията ни дава основополагащите принципи на много науки. Тези предпоставки за работа са незаменими в областите, където става въпрос за произход (напр. космология, биология) или където човекът е централният обект на изследване (напр. психология, медицина).“
18. за познаване на Божията воля: „... за да познаете от опит, що е Божията воля“ (Римл. 12:2). Божията воля е изразена не само в Десетте заповеди (Изх. 20:1-17), но и на многобройни места в Библията (напр. 1. Сол. 4:3; 1. Сол. 5:18; 1. Петр. 2:15; Евр. 10:36; Евр. 13:21).

19. за изчистване на мислите: „Вие сте вече чисти чрез
учението, което ви говорих“ (Йоан 15:3).

20. за мъдри действия: „Началото на мъдростта е
страх от Господа“ (Пс. 111:10).

IV. Как да четем Библията?

Л1: Трябва да четем Библията с *молитва*. На *Лютер* принадлежи добрия съвет: „Не слагай ръката си върху Писанието, а следвай стъпките му“.

1. с *молба за разбиране*: „Отвори очите ми, за да гледам чудесни неща в Твоя закон“ (Пс. 119:18).

2. с *благодарност и хваление*: „Устните ми ще изливат хваление, защото ме учиш на повеленията Си“ (Пс. 119:171).

3. *като получен подарък*: „Аз се радвам на Твоето слово. Като оня, който намира много користи“ (Пс. 119:162).

Л2: Трябва да четем Библията в *очакване*: „Отворих широко устата си и пъхтах, защото копнеех за Твоите заповеди“ (Пс. 119:131).

Л3: Трябва да четем Библията в *духовно* настроение: „Тъй щото ние служим по нов дух, а не по старата буква“ (Римл. 7:6). При всичката заповядана ни точност при боравенето с текстовете (сравни Б80), Библията ни предупреждава за фалшивата букваланост на една застинала и мъртва вяра (Мат. 23:23-33), и ни посочва духовния смисъл: „Който (Бог) ни направи способни като служители на един нов завет, – но не на буквата, но на духа; защото буквата убива, а духът оживотворява“ (2. Кор. 3:6).

Л4: Трябва да четем Библията *смирено*. Божиите мисли надхвърлят нашия разум, затова не бива да се съмняваме, дори когато не всичко разбираме. Смирението е препоръчително: „Защото Моите помисли не са *като* вашите помисли, нито вашите пътища *като* Моите пътища“ (Ис. 55:8).

Л5: Трябва да четем Библията с *любов*: „Колко обичам Аз Твоя закон“ (Пс. 119:97).

Л6: Трябва да четем Библията с *доверие*: „... но по Твоята дума ще хвърля мрежите“ (Лука 5:5).

Л7: Трябва да четем Библията като лично писмо на Бога към нас, и то като любовно писмо (Г1: 186-188). Бенгел е казал: „Писанието е едно писмо, което Бог ми е написал, по което аз да съдя, и по което Той ще ме съди“.

Л8: Трябва много да четем Библията: „Христовото слово да се вселява във вас богато; с пълна мъдрост учете се и увещавайте се с псалми и химни и духовни песни, като пеете на Бога с благодат в сърцата си“ (Кол. 3:16).

V. Десет благословения за тези, които четат Библията (читатели и изпълнители на Словото)

C1: Принадлежност към Бога: „Който е от Бога, той слуша Божиите думи“ (Йоан 8:47).

C2: Мир: „Много мир имат ония, които обичат Твоя закон, и за тях няма спънки“ (Пс. 119:165).

C3: Радост: „Това ви говорих, за да бъде Моята радост във вас и вашата радост да стане пълна“ (Йоан 15:11).

C4: Блаженство: „Блажен, който пази думите на *написаното* в тая книга пророчество“ (Откр. 22:7).

C5: Благоденствие: „Ще бъде като дърво посадено при потоци води, което дава плода си на времето си, и чийто лист не повяхва; във всичко що върши ще благоуспява“ (Пс. 1:3).

C6: Успех: „Тая книга на закона да се не отдалечава от устата ти; но да размишляваш върху нея денем и нощем, за да постъпваш внимателно според всичко каквото е написано в нея, защото тогава ще напредваш в пътя си, и тогава ще имаш добър успех“ (Ис. Нав. 1:8).

C7: Отговор на молитвите: „Ако пребъдете в Мене и думите Ми пребъдат във вас, искайте каквото и да желаете, и ще ви бъде“ (Йоан 15:7).

C8: Изчистване на мисловния ви свят: „Вие сте вече чисти чрез учението, което ви говорих“ (Йоан 15:3).

C9: Пътеводител към благодатта: „... свещените писания, които могат да те *направят* мъдър за спасение в Христа Исуса“ (2. Тим. 3:15).

С10: Дарът за вечния живот: „Истина, истина ви казвам, който слуша Моето учение, и вярва в Този, Който ме е пратил, има вечен живот и няма да дойде на съд, но е преминал от смъртта в живота“ (Йоан 5:24).

Из личния живот на автора

В следващите редове искам подробно да разкажа как Бог ме откри чрез Исус Христос. На някои избрани места ще поясня какви преживявания съм имал с Бога и как Той действа в живота ми, как ме повика, води и благослови.

1. Детство и младост: Роден съм на 22 февруари 1937 г. в Райнек, окръг Ебенроде, Източна Прусия, в селската къща на родителите си. По време на бягството от Райнек в Петерсвалде през октомври 1994 г. бях 7-годишен. Когато през януари 1945 г. новината за навлизането на руските войски дойде до нас твърде късно, паролата на паниката гласеше „Да се спасява всеки, както може!“ Тъй като бях болен и имах висока температура, леглото ми беше пренесено от стаята направо в конската каруца. Тя тръгна с цялата си възможна бързина, но скоро беше спряна от руснаците. Моят брат Фриц, тогава 15-годишен, беше взет направо от нея. Той никога не се завърна. Скоро след това майка ми беше откарана в Украйна и след кратко време беше починала. С две лели, моята братовчедка Рена и дядо ми през ноември 1945 г. преживях прогонването. Дядо почина след едно пренощуване на открито, още преди да започне 10-дневното транспортиране в конски вагони от Остероде, Източна Прусия. След междинен престой в Саниц при Рошоч най-после пристигнахме на острова Вик в Северно море.

Баща ми бил във френски плен и не знаел нищо за съдбата на семейството си. За разлика от другите пленници той не можел да използва полагащите му се месечно пликосе за писма, защото почти всичките ни роднини произхождаха от Източна Прусия, а новите места, където живеели избягалите от роднините ни, не му били известни. Една нощ в лагера той

сънувал сън, в който той среща един далечен роднина, живеещ още преди войната в Райнланд. При сбогуването след дългия разговор, който имали, той казал: „Херман, ела ми на гости някой път!“ Баща ми му отговорил в съня си: „А ти къде живееш? Не знам адреса ти.“ Роднината съвсем ясно му обяснил: „Бохум, Дорстенер Шрасе 143а.“ След това баща ми се събудил, запалил някаква светлина и записал току що научения в съня адрес. Той разказал тази странна история и на другите събудили се пленници в помещението, като му се присмели, че е взел толкова на сериозно всичко това, и даже на следващия ден изпратил писмо на този адрес. Отговорът на това писмо потвърдил, че адресът е точен, и така, чрез този далечен чичо се осъществила връзката с леля ми Лина на остров Вик. При вестта, че баща ми е жив, не бях на себе си от щастие. Просто не можех да си представя, че вече не съм пълен сирак, и че отново имам баща. Когато през 1947 г. той се върна от френския плен, намери само мен, като единствения жив член, останал от семейството му. Търсейки работа заедно с мен, достигнахме до едно стопанство в Заасе – едно село близо до Люхов.

Забележително беше, че децата от селото ме поканиха на един детски час. Аз не знаех какво е това и мислех, че там се разказват приказки. Така отидох и прекарах първия час в единствената стая на една сестра от тамошната църква. Сестра Ерна всяка неделя сутрин ни разказваше със силното си излъчване по една библейска история. Тя се молеше и пееше с нас много весели песни. Още в първия час забелязах, че тук става нещо, което няма нищо общо с приказките. Посланието ме засегна лично. Всичко това много ме интересува, и от тук нататък редовно посещавах тези часове.

На следващата година баща ми се ожени отново и скоро се преместих при жена му в съседното село Йетцел, докато баща ми работеше селскостопанска

работа в околните села. Моята мащеха беше доста добра към мен, въпреки че трябваше да работи много при селяните като шивачка за надница от 3 марки дневно, купувайки храна от пазара. Тя беше вярваща католичка, но въпреки това никога не ме принуди да се обърна към католицизма, за което съм ѝ благодарен и до днес. Както и преди, аз посещавах редовно детските часове, независимо от времето навън. Вярното служение на сестра Ерна пося в сърцето ми семето на Божието слово, което един ден трябваше да поникне. Когато баща ми намери работа във Вестфалия, ние се преместихме в Хоенлибург. На новото място нямаше църква, която да насърчава вярата ни, дори напротив. Особено разрушително ми действаше часът по религия, поради критичната си позиция към Библията. Затова, когато си спомнях за детските часове, непрекъснато си мислех: „Жалко, че историите от Библията не са толкова верни, както ни учеше сестра Ерна.“ Въпреки това мъждукащата светлинка, копнежът към истината не угасна никога. Откъслечните посещения в църквата не доведоха до никакъв напредък в търсенето на Бога, тъй като проповедите бяха твърде несвързани и не водеха към решителен обрат.

2. Пътят към Бога: След като завърших следването си в Ханوفر и докторската си работа в Аахен, през октомври 1971 г. започнах като ръководител на отдела по обработка на данни към Федералния институт по техническа физика в Брауншвайг. Тогавашното ми положение може да се характеризира по следния начин: професионално бях постигнал добри успехи. Без всякакво затруднение защитих дипломните си изпити в две направления с „отличен“, докторската ми работа беше оценена също с „отличен“ и едновременно с това ми беше връчена награда от Висшето техническо училище в Аахен. Без проблеми последва ръководен пост в науката. През 1966 г. се ожених, и с двете ни деца бяхме щастливо семейство. Всичко вървеше много добре, защото не познавахме

нито семейни, нито здравословни, нито финансови проблеми. Някой би си помислил, че при такава ситуация няма нужда от Бога. Аз подчертавам това, тъй като непрекъснато чувам свидетелства на хора, които са се отворили за евангелието чрез някакво лично страдание. При мен това не беше така, защото Божиите пътища за отделния човек са толкова различни, колкото са хората по земята.

През есента на 1972 г. в Брауншвайг се организираха две различно оформени евангелизационни събрания, които ние с жена ми редовно посещавахме. Една малка християнска група евангелизираше в реалното училище в нашия квартал. Това беше доста интересно хрумване – на всеки посетител се даваха по една Библия и по един червен молив. Централните библейски послания се разработваха съвместно със слушателите и съответните места биваха подчертавани веднага с червено. След края на тази необикновена, но ефективна седмица на проповядване можехме да задържим Библиите. Така с моята жена имахме две еднакви Библии и при четенето често попадахме на места, които вече бяха отбелязани, което придаваше чувството на нещо вече познато. Другото евангелизационно събрание се състоя наскоро след това. В градската зала на Брауншвайг идваха по 2000 души дневно. В центъра стояха тематично тясно свързани, но недвусмислено насочени към вземане на решение послания. Всяка вечер като ясно формулирана покаяна звучеше призивът към вяра, към решение за Исус Христос. При проповедта на Лео Янц върху Лука 17:33-36 решението за избора между спасението и гибелта беше толкова настойчиво изразено, че за да последвам призива за излизане напред трябваше да преодолеем страха и треперенето си. Моята жена също излезе напред. Последвалият съпричастен разговор с един сътрудник беше доста полезен, за да се убедя в спасението си. По забележителен начин двамата, с които разговаряхме, принадлежаха към един и същи домашен кръг, към който ние с жена ми скоро се

присъединихме. Последваха други дни с проповеди в Брауншвайг. Няколко вечери пастор Хайнрих Кемнер говори в препълнената църква. Незабравима остана за мен проповедта за извора в храма по Езекиил 47. Неговото послание ме засегна толкова дълбоко, че реших да разбера откъде идва този оригинален човек. Искях да го чуя още веднъж. Скоро пътят ми ме отведе в Крелинген, идилично селце близо до Валсроде. Последвалите дни под дъбовете в Крелинген бяха също и дни на пробуждане, които решително повлияха на растежа ми във вярата. Книгите на пастор Кемнер също ми повлияха до голяма степен утвърждаващо.

След всички тези събития, които ме доведоха до задълбочено самостоятелно изследване на словото, дойдох до едно решаващо заключение: В своята цялост Библията е Божие слово и носи печата на абсолютната истина. Това беше един стабилен фундамент, който се показва устойчив във всички ситуации на живота и мисленето. Доверяването на Божието слово, което познавах от детските си часове, не само се завърна, но се затвърди до такава степен, че бях готов да го изповядвам и предавам на другите. Това ставаше освен чрез личното ми свидетелство тук и там, и чрез библейските часове, които провеждах в нашата църква. Така осъзнах, че принадлежността към някоя библейска църква и участието в нейния живот са ни жизнено необходими, ако искаме да бъдем в неразривна връзка с Исус Христос.

Аз осъзнах, че Исус е Христос, Божият Син, Спасителят още когато бях изгубен. Той, Който идва от вечността, дойде от Бога Отец, стана човек и ни спаси според един план, който нито един интелект не би могъл да измисли. Новият Завет ни разкрива, че Бог чрез Исус сътвори цялата вселена, както и земята, и всичко живо по нея. Нищо не прави изключение, защото „всичко това чрез Него стана, и без Него не е станало нищо *от това*, което е станало“ (Йоан 1:3).

Не просто всичко е чрез Него, но то е и за Него като крайна цел (Кол. 1:16).

За мен най-възвишената мисъл е, че Творецът и човекът на кръста са една и съща личност! Какво е подтикнало Царя на царете и Господа на господарите да отиде за нас на кръста? Разумът ми не можа да го побере, но Йоан 3:16 ми дава отговора: това е Неговата безгранична любов, която направи за мен всичко, за да не погина.

3. Библията и науката: Непрекъснато ме удивляваше един група от теми в Библията: това беше връзката между библейските сведения и естествено-научните проблеми, и особено въпросът за Сътворението. Забелязах, че този сблъсък между мислене и вяра представлява решително изпитание за вярата на много интелектуално изявени наши съвременници. Ако еволюционното учение е вярно, то не е възможно едновременно с това да е вярно и библейското Сътворение. Но ако Сътворението е истина, то еволюционното учение е една от основните, а с това и най-опустошителните, заблуди в човешката история. За оценка на еволюционната идея изходах от позицията за аксиомите на моята специалност – информатиката: този модел е погрешен не само в детайлите, но и в основата си. Сърцевината на живота е съдържащата се в клетките информация. Но информацията не е материално явление, а интелектуална величина, възникнала посредством воля и интелект. Нова информация може да възникне само чрез творческия мисловен процес, а не чрез мутация или селекция. Точно това описва Библията по най-различни начини, както например в Пр. 3:19: „С мъдрост Господ основа земята, с разум утвърди небето“.

4. В служба на Исус: Когато през 1976 г. прекарвахме отпуската си на остров Лангеоог в Северно море съвместно с едно приятелско семейство, в разговорите на плажа с един мой приятел непрекъснато се връщахме към въпросите на Сътворението. Той ми

предложи да изложи мислите си пред неговата църква. Така през 1977 г. се стигна до първата публична лекция. Бях учуден, защото онази вечер дойдоха много гости, въпреки че освен устната информация, нямаше официално разгласяване. Очевидно тази тема занимаваше много умове. Тази лекция предизвика нови покани. В следващите години имаше такова нарастване на заявките за лекции, че твърде скоро можех да отговоря само на една малка част от тях.

Един ден, когато четях една статия в християнско списание, където авторът смесваше еволюционното учение с библейското Сътворение, това ме принуди да опонирам със собствена библейски ориентирана статия. Тя обаче беше отхвърлена, тъй като редакцията застъпваше „друга теологична позиция“. Съвместно с един съавтор статиите се появили през май 1977 г. в Брауншвайг като брошура с тираж 3000 екземпляра. Скоро след това едно издателство ни предложи да разработим статиите си по-подробно, за да бъдат издадени като малка книжка.

Нещата получиха неподозирано развитие чрез сътрудничеството с изследователското дружество „СЛОВО И ЗНАНИЕ“ (С+З). От 1981 г. участвам в ръководството на това дружество, което си е поставило за задача да провъзгласява Божието слово и въз основа на него да развива библейски ориентирана наука. Еволюционните учения повлияха задържащо и вредно на много области на естествените и хуманитарните науки. Достъпът към Библията беше затруднен за интелектуалците до такава степен, че беше трудно да им се помогне. На много места още сега може да се покаже, че тълкуванията на научните факти, произлизащи от библейското Сътворение, много повече съответствуват на реалността, отколкото опитите за тълкуване в рамките на еволюционното учение. Работата на С+З трябва да помогне за познаването на солидния фундамент на Божието слово и утвърждаването на доверието в него. Чрез

поредици от книги, семинари и лекции се предават познания на ученици, студенти, интелектуалци, а също така и на църкви. Гледайки назад, се учудвам как съм станал автор на книги (виж списъка на литературата), без изобщо да съм го искал или подозирал. Когато гледам Божието водителство в моя живот, и се опитвам да го разтълкувам, в главата ми изниква едно изречение, което съм запомнил от Хайнрих Кемнер: „Ние не водим, ние биваме водени“. Когато Бог отваря вратата, трябва да прекратим прага ѝ, защото само това, което Той е подготвил, е благословено от Него.

Една духовно кулминационно събитие за мен е ежегодното ми участие в мисията на палатките. При една проповед на Пол Майер за богатия младеж усетих повик за сътрудничество. През лятото на 1978 г. за първи път поех да служа като евангелист в мисията на палатките в Ниенхаген при Селе. По забележителен начин тази година съвпадна с назначаването ми за директор и професор. Само случайност ли беше това? Опитът ми показва: Който служи на Господа, бива богато възнаграден във всички области. Това потвърди словото на Исус от Мат. 6:33: „Но първо търсете Неговото царство и Неговата правда; и всичко останало ще ви се прибави“.

Списък на цитираната литература

Книгите на автора в текста са отбелязани с буквата Г, последвана от номер и съответните страници:

Г1 – Така стои написано – Към автентичността на Библията – Нойхаузен-Шутгарт, второ допълнено издание, 1992.

Г2 – Библейското свидетелство за Сътворението – Нойхаузен-Шутгарт, четвърто издание, 1992 г.

Г3 – Мислене, вярване, живеене – техника, религия, евангелие – Нойхаузен-Шутгарт, второ допълнено издание, 1985 г.

Г4 – Логос или хаос – сведения и доводи срещу еволюционното учение, както и неговата алтернатива – Нойхаузен-Шутгарт, второ допълнено издание, 1985 г.

Г5 – Енергия – оптимално чрез информация – Нойхаузен-Шутгарт, 1986 г.

Г6 – Чрез еволюция ли направи Бог света? – Нойхаузен-Шутгарт, трето издание 1992 г.

Г7 – Само умните отиват в небесното царство (Тълкуване на притчата за „нечестния“ настойник според Лука 16:1-8), списание „Библията и църквата“, 1985 г., бр. 2, стр. 191-200.

Цитати от други автори като правило се явяват само веднъж, затова източникът се назовава директно в текста.

Обяснение на използваните съкращения на книгите от Библията

На книгите от Стария Завет

Бит.	Битие
Изх.	Изход
Лев.	Левит
Чис.	Числа
Второзак.	Второзаконие
Ис. Нав.	Исус Навиев
Съд.	Съдии
Рут	Рут
1. Царе	1 Книга на Царете
2. Царе	2 Книга на Царете
3. Царе	3 Книга на Царете
4. Царе	4 Книга на Царете
1. Лет.	1 Книга на Летописите
2. Лет.	2 Книга на Летописите
Ездра	Ездра
Неем.	Неемия
Ест.	Естир
Йов	Йов
Пс.	Псалми
Пр.	Притчи
Екл.	Еклисиаст
Пес.	Песен на Песните
Ис.	Исая
Ерем.	Еремия
Плач.	Плачът на Еремия
Езек.	Езекиил
Дан.	Даниил
Ос.	Осия
Йоил	Йоил
Ам.	Амос
Ав.	Авдий
Йона	Йона
Мих.	Михей
Наум	Наум
Авак.	Авакум
Соф.	Софония
Аг.	Агей
Зах.	Захария
Мал.	Малахия

На книгите от Новия Завет

Мат.	Евангелие от Матей
Марк	Евангелие от Марк
Лука	Евангелие от Лука
Йоан	Евангелие от Йоан
Деян.	Деянията на апостолите
Як.	Послание на Яков
1. Петр.	1 Послание на Петър
2. Петр.	2 Послание на Петър
1. Йоан	1 Послание на Йоан
2. Йоан	2 Послание на Йоан
3. Йоан	3 Послание на Йоан
Юда	Послание на Юда
Римл.	Послание към Римляните
1. Кор.	1 Послание към Коринтяните
2. Кор.	2 Послание към Коринтяните
Гал.	Послание към Галатяните
Еф.	Послание към Ефесяните
Фил.	Послание към Филипяните
Кол.	Послание към Колосяните
1. Сол.	1 Послание към Солунците
2. Сол.	2 Послание към Солунците
1. Тим.	1 Послание към Тимотей
2. Тим.	2 Послание към Тимотей
Тит	Послание към Тит
Филим.	Послание към Филимон
Евр.	Послание към Евреите
Откр.	Откровението на Йоан